

REPUBLICA MOLDOVA
COMISIA NAȚIONALĂ a PIETEI FINANCIARE

Nr. 07-1/1433 din 30.05.2023

Parlamentul Republicii Moldova
Domnului Igor GROSU,
PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Stimate Domnule Președinte,

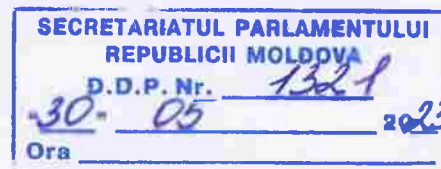
Comisia Națională a Pieței Financiare, în conformitate cu prevederile Legii nr. 192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare, prezintă Raportul anual 2022.

Anexă, corespunzător textului, pe **91** pagini.

Cu considerație,

Dumitru BUDIANȘCHI,
PREȘEDINTE

Direcția generală dezvoltare instituțională și relații externe
Tel.: (022) 859-430

RAPORT ANUAL

COMISIA NAȚIONALĂ A
PIEȚEI FINANCIARE

2022

Raportul prezintă evenimente din anul de gestiune 2022 și reflectă datele la 31 decembrie 2022. Informația statistică și analitică aferentă activității participanților profesioniști ai pieței financiare nebancare poate fi accesată pe pagina web oficială: www.cnpf.md. Datorită rotunjirilor este posibil ca totalurile să nu corespundă exact sumei componentelor sau să apară mici diferențe față de variațiile procentuale indicate în grafice ori tabele. Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor este permisă numai cu indicarea sursei.

Comisia Națională a Pieței Financiare
Adresa: bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 77, Chișinău, MD 2012
Telefon: +373 22 859 401
E-mail: office@cnpf.md
Web: www.cnpf.md

CUPRINS

1. ACTIVITATEA CNPF ÎN CALITATE DE REGULATOR ȘI SUPRAVEGHETOR AL PIEȚEI FINANCIARE NEBANCARE	4
1.1. ELABORAREA CADRULUI NORMATIV.....	4
1.2. ACTIVITATEA DE AUTORIZARE/LICENȚIERE	15
1.3. ACTIVITATEA DE MONITORIZARE/SUPRAVEGHERE/CONTROL	19
1.4. MĂSURI CORECTIVE ȘI ADMINISTRATIVE	25
1.5. PREVENIREA ȘI COMBATerea SPĂLĂRII BANILOR ȘI A FINANȚĂRII TERORISMULUI	27
1.6. PROTECȚIA CONSUMATORULUI	29
2. ANALIZA SECTOARELOR PIEȚEI FINANCIARE NEBANCARE.....	33
2.1. STRUCTURA PIEȚEI FINANCIARE NEBANCARE	33
2.2. POZIȚIA FINANCIARĂ ȘI INDICATORII DE PERFORMANȚĂ.....	44
3. ACTIVITATEA OPERAȚIONALĂ A CNPF	59
3.1. PROCESUL DECIZIONAL.....	59
3.2. COOPERAREA INTERINSTITUȚIONALĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ	60
3.3. RESURSE UMANE	64
3.4. TRANSPARENȚA INSTITUȚIONALĂ ȘI COMUNICAREA PUBLICĂ	65
3.5. EDUCAȚIA FINANCIARĂ	66
3.6. INFRASTRUCTURA TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE	67
3.7. EXECUȚIA BUGETARĂ	68
3.8. AUDITUL INTERN.....	70
3.9. REALIZAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A PIEȚEI FINANCIARE NEBANCARE PE ANII 2018 – 2022 ȘI A PLANULUI DE ACȚIUNI PENTRU IMPLEMENTAREA ACESTEIA.....	71

1. ACTIVITATEA CNPF ÎN CALITATE DE REGULATOR ȘI SUPRAVEGHETOR AL PIEȚEI FINANCIARE NEBANCARE

1.1. ELABORAREA CADRULUI NORMATIV

Alinierea legislației naționale aferente pieței financiare nebankare la legislația și standardele europene, în scopul îmbunătățirii și armonizării legislației primare și celei secundare astfel încât acestea să conducă la o funcționare corectă și durabilă, a sectoarelor pieței financiare, în sensul stabilității financiare, reprezintă un proces amplu, cu caracter continuu, de revizuire, de modificare și de completare a prevederilor legislative. Respectiv, și în anul 2022, Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF/Regulator/autoritate de supraveghere) a continuat acest proces sistemic de revizuire și actualizare a legislației sectoriale, din perspectiva adaptării acesteia la legislația europeană, aflată la rândul ei într-o continuă dinamică, dar și pentru reglementarea unor aspecte referitoare la promovarea încrederii în piața financiară nebankară din Republica Moldova, asigurarea bunei funcționări a acesteia, inclusiv printr-o protecție a operatorilor și investitorilor împotriva practicilor neloiale, abuzive și frauduloase, precum și prin acțiuni determinate să elimine deficiențele în funcționarea și transparența piețelor financiare.

Astfel, în vederea atingerii obiectivului de fortificare a capacităților instituționale ale autorității, de consolidare a sistemului de reglementare și supraveghere a pieței financiare nebankare, au fost aprobate acte normative cu impact asupra bunei funcționări a entităților reglementate și care vizează activități importante la nivelul CNPF. Activitatea de elaborare a reglementărilor în vederea creării sau completării cadrului normativ aferent piețelor supravegheate a generat următoarele rezultate:

Tabelul nr. 1 Acte normative aprobate și/sau amendate

Nr. d/o	Denumirea legii/actului normativ	Descrierea succintă
FORTIFICAREA CADRULUI INSTITUȚIONAL AL CNPF		
1.	Legea nr. 126/2022 pentru modificarea unor acte normative	Legea se cuprinde în șirul de reglementări pentru eficientizarea și simplificarea procesului de luare a deciziilor Consiliului de administrație, fiind redusă componența numerică a organului de conducere al autorității de supraveghere.
2.	Legea nr. 216/2022 pentru modificarea Legii nr. 192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare	Legea asigură optimizarea procesului de emitere și aplicare a actelor administrative ale CNPF, mitigându-se fenomenul de imixtiune abuzivă prin intermediul și cu concursul instanțelor de judecată în raporturile CNPF - participanții profesioniști pe piața financiară non-bancară. Amendamentele propuse au menirea consolidării protecției corespunzătoare a măsurilor aplicate de autoritatea de supraveghere în interes public, inclusiv prin exceptarea actelor concrete, de intervenție operativă a CNPF, de la posibilitatea suspendării acestora.
3.	Hotărârea CNPF nr. 57/11/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind	Regulamentul a fost elaborat/aprobat în acord cu legile precitate și conține reglementări aferente împuternicirii

	organizarea și funcționarea Comisiei Naționale a Pieței Financiare	președintelui CNPF/vicepreședintelui împuternicit de a lua decizii ce țin de suspendarea/reluarea procedurii administrative, prelungirea termenului procedurii administrative, conexarea procedurilor administrative, atragerea terților în procedură administrativă etc. Noul regulament vine să contribuie la eficientizarea activității administrative din cadrul CNPF și la fortificarea previzibilității procedurilor administrative desfășurate, fiind preluate dispozițiile aferente procedurii de desfășurare a concursului public la ocuparea funcției vacante cu actualizarea în conformitate cu cerințele aplicabile pertinente.
PIAȚA DE CAPITAL		
1.	Legea nr. 321/2022 pentru modificarea Legii nr. 171/2012 privind piața de capital	<p>Principalele amendamente și elemente noi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ modificarea unor noțiuni la art. 6 și completarea acestuia cu noțiuni noi survine urmare a necesității definirii unor elemente utilizate în textul legii sau care apar în contextul modificării legii, precum și în scopul clarificării anumitor noțiuni, pentru a exclude interpretările eronate ale acestora; ▪ modificări referitoare la procedura de derulare a ofertei de preluare, inclusiv la procesele și activitățile premergătoare și ulterioare acestei proceduri; ▪ modificări privind particularitățile admiterii valorilor mobiliare străine spre tranzacționare pe piața reglementată a Republicii Moldova, având drept scop facilitarea circulației acestor valori mobiliare prin excluderea uzanței circulației pe teritoriul Republicii Moldova a valorilor mobiliare străine sub formă de recipise depozitare moldovenești (RDM); ▪ completarea infrastructurii pieței de capital cu un element nou - consultantul de investiții, care are drept scop dezvoltarea pieței de capital și facilitarea furnizării serviciilor de investiții în partea ce ține de primirea și transmiterea ordinelor privind unul sau mai multe instrumente financiare și de acordarea consultanței de investiții; ▪ completări care se referă la dezvăluirea informației de către emitenții de valori

		<p>mobiliare, precum și la majorarea cuantumului compensației ce urmează a fi achitată clientului unei societăți de investiții din Fondul de compensare a investitorilor, în cazul incapacității societăților de investiții de a returna mijloacele bănești și/sau instrumentele financiare ale acestui client. Totodată, legea completează sursele de formare a Fondului de compensare a investitorilor cu mijloace suplimentare.</p>
2.	Legea nr. 332/2022 pentru modificarea unor acte normative	<p>Principalele amendamente la Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni și Legea nr. 171/2012 privind piața de capital vizează crearea cadrului legal pentru activitatea de ținere a registrului acționarilor de către societățile de registru, reglementări care au fost abrogate prin Legea nr. 58/2017. Potrivit modificărilor operate la Legea nr. 234/2016, se indică categoriile de valori mobiliare, în privința cărora DCU este în drept să desfășoare activitățile sale.</p>
3.	Hotărârea CNPF nr. 18/3/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind avizarea constituirii fondului de pensii facultative	<p>Regulamentul are drept scop asigurarea pieței cu cadrul de reglementare necesar procesului de constituire și avizare a fondurilor de pensii facultative, implicit sporirea interesului angajatorilor, salariaților, persoanelor juridice care pot fi antrenate, prin lege, în administrarea activelor (companii de asigurări, administratori ai fondurilor de investiții) și în crearea unor scheme de pensii private.</p>
4.	Hotărârea CNPF nr. 54/5/2022 referitor la aprobarea Regulamentului privind activitatea de depozitare a activelor fondului de pensii facultative	<p>La baza elaborării Regulamentului au stat prevederile Legii nr. 198/2020 privind fondurile de pensii facultative, care stabilesc reglementări privind serviciile și activitățile depozitarului, procedura de avizare în cazul înlocuirii depozitarului și modul de transmitere a activelor către un alt depozitar.</p>
5.	Hotărârea CNPF nr. 57/10/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de ținere a registrului deținătorilor de unități de fond al fondului de pensii facultative	<p>Regulamentul respectiv stabilește cerințe privind registrul deținătorilor de unități de fond și modul de ținere a acestuia, precum și cerințe privind modul de arhivare și transmitere spre păstrare a informației din registru.</p>
6.	Hotărârea CNPF nr. 62/14/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind investirea și evaluarea activelor fondului de pensii facultative	<p>Regulamentul stabilește prevederi cu referire la investirea și evaluarea activelor fondului de pensii facultative. În particular, stabilește responsabilitățile administratorului fondului de pensii facultative, procedurile interne ale</p>

		<p>administratorului privind luarea deciziilor și realizarea investițiilor, modalitatea de determinare a profilului de risc al fondului de pensii facultative, aspecte generale privind limitele investiționale, particularitățile privind investirea în categoriile de active admise de legislație, politicile și procedurile de evaluare a activelor fondului de pensii, reguli generale aplicabile evaluării activelor fondului de pensii, dar și particularitățile specifice evaluării unor categorii de active.</p>
7.	Hotărârea CNPF nr. 65/10/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind autorizarea agenților de distribuție și activitatea de distribuție a planurilor de pensii facultative	<p>Regulamentul stabilește cerințe profesionale pe care trebuie să le îndeplinească persoanele implicate în activitatea de distribuție a planurilor de pensii facultative, datele ce se înscriu în Registrul agenților de distribuție, obligațiile administratorului privind supravegherea agenților de distribuție, precum și alte informații referitoare la aceștia.</p>
8.	Hotărârea CNPF nr. 3/11/2023 cu privire la aprobarea Regulamentului privind obligațiile de raportare și transparență în activitatea administratorilor și a fondurilor de pensii facultative	<p>Regulamentul face referire la componența rapoartelor, modul de întocmire și prezentare la CNPF, cerințele privind publicarea raportului anual, informarea fiecărui participant despre situația activului personal și activitatea administratorului și a fondului de pensii, precum și cerințe cu privire la materialul publicitar care are drept scop atât atragerea de participanți, cât și menținerea calității de participant la un fond de pensii. Totodată, Regulamentul conține un șir de formulare (modele) ca parte componentă a sistemului de raportare a administratorului.</p>
9.	Hotărârea CNPF nr. 34/1/2022 pentru modificarea Instrucțiunii cu privire la raportările persoanelor licențiate și autorizate pe piața de capital, aprobate prin Hotărârea CNPF nr. 38/5/2015	<p>Condițiile impuse de pandemia COVID-19 au reliefat că procesele de raportare și colectare a datelor de la persoanele licențiate și autorizate pe piața de capital pot fi îmbunătățite prin digitalizarea acestora, mecanism pe care CNPF îl are, ca obiectiv, în vederea accelerării digitalizării serviciilor în cadrul instituției, inclusiv cu scopul susținerii entităților raportoare.</p> <p>De asemenea, modificările conțin ajustarea tehnică la Legea contabilității și raportării financiare nr. 287/2017, în partea ce ține de uniformizarea termenului de raportare a situațiilor financiare anuale.</p>
10.	Hotărârea CNPF nr. 14/15/2022 cu privire la modificarea Regulamentului privind circulația	<p>Întru neadmiterea prejudicierii societății prin stabilirea unor prețuri arbitrare la vânzare, persoanele juridice care vând activele sale sub</p>

	<p>valorilor mobiliare pe piața de capital, aprobat prin Hotărârea CNPF nr. 14/5/2016</p>	<p>formă de valori mobiliare sunt obligate să aplice criteriile prețului echitabil, iar în situația în care nu pot fi aplicate criteriile prețului echitabil, prețul de vânzare va fi egal cu valoarea activelor nete ce revine unei acțiuni conform ultimelor situații financiare. Urmare a aplicării în practică a normei citate, au fost sesizate incertitudini în aplicarea acesteia în situațiile în care valoarea activelor nete ale emitentului este negativă sau mai mică decât capitalului social, or, activitatea emitentului este suspendată .</p> <p>În context, luând act de situațiile enumerate, regulatorul pieței de capital admite posibilitatea apariției acestora în practică, ceea ce relevă necesitatea reglementării unui alt preț, distinct, decât cel prevăzut la pct. 44¹, consemnându-se a fi prețul liber convenit între părți.</p>
11.	<p>Hotărârea CNPF nr. 4/7/2022 cu privire la modificările Regulilor de tranzacționare pe piața reglementată și sistemul multilateral de tranzacționare</p>	<p>Temei pentru amendarea Regulilor pieței reglementate și sistemului multilateral de tranzacționare a servit premisa de lansare pe piața de capital a pieței secundare a valorilor mobiliare de stat, fiind astfel determinantă necesitatea reglementării clare a mecanismului de tranzacționare a titlurilor de creanță (obligațiunile de stat, municipale, corporative).</p>

PIAȚA DE ASIGURĂRI

1.	<p>Legea nr. 92/2022 privind activitatea de asigurare sau de reasigurare (în vigoare din 01.01.2023)</p>	<p>Armonizarea legislației naționale la acquis-ul comunitar, în special, racordarea cadrului normativ la Directiva 2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25.11.2009 privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II).</p> <p>Din perspectiva transpunerii celor mai relevante norme euro-comunitare, actul normativ reglementează:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ stabilirea procedurii de înregistrare/licențiere a societăților de asigurare sau de reasigurare, a sucursalelor societăților din statele terțe; ▪ stabilirea criteriilor de conformitate și onorabilitate (fit & proper) pentru persoanele care dețin funcții-cheie și cu funcții de conducere, de altfel exercitarea atribuțiilor urmând a fi inițiată doar după aprobarea
----	--	--

		<p>prealabilă a acestora de către autoritatea de supraveghere;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ accentuarea expresă a semnificației sistemului de guvernare corporativă; ▪ stabilirea exigențelor în cazul externalizării unor funcții/servicii; ▪ cerințe complementare privind transparența activității asigurătorilor, mai cu seamă privind solvabilitatea și situația financiară a acestora; ▪ stabilirea cerinței de capital minim; ▪ evaluarea internă de către asigurător a riscului propriu și a solvabilității, fiind instituit raportul ORSA-own risk and solvency assessment (raport de evaluare a riscurilor și a solvabilității); ▪ stabilirea prevederilor speciale privind caracterul sau tipul investițiilor (cu limitări/plafonări de participare) admise pentru acoperirea rezervelor tehnice și cerinței de capital minim; ▪ informarea contractanților asigurărilor și protecția consumatorului; ▪ monitorizarea societăților de asigurare aflate în dificultate, precum și gestiunea crizelor în sectorul de asigurări prin aplicarea planurilor de redresare sau de finanțare și a rezoluției; ▪ cooperarea dintre autoritățile de reglementare și supraveghere; ▪ stabilirea cerințelor aferente activității intermediarilor de asigurări (brokeri, agenți de asigurare, agenții bancassurance).
2.	<p>Legea nr. 106/2022 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru pagube produse de vehicule (în vigoare din 01.04.2023)</p>	<p>Conformarea legislației naționale la dispozițiile Directivei 2009/103/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16.09.2009 privind asigurarea de răspundere civilă auto (RCA) și controlul obligației de asigurare a acestei răspunderi.</p> <p>Actul normativ statuează, în principal, următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ norme cu privire la modul de aplicare a asigurării RCA; ▪ politica tarifară; ▪ prevederi speciale cu privire la suspendarea, rezoluțiunea și încetarea contractului RCA;

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ dispoziții cu privire la legislația aplicabilă în funcție de locul de producere a accidentului; ▪ obligațiile asiguratului/persoanei păgubite/asiguratorului; ▪ constatarea amiabilă de accident; ▪ limitele minime de răspundere acoperite prin asigurarea RCA (inclusiv prejudiciul moral, ca urmare a dizabilității sau decesului părții vătămate); ▪ prevederi privind decontarea directă; ▪ norme cu privire la reglementarea activității Biroului Național al Asiguratorilor de Autovehicule (BNAA).
3.	Legea nr. 184/2022 pentru modificarea unor acte normative	<p>Obiectivul amendamentelor este digitalizarea procesului de emitere a polițelor de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto (RCA). Actul normativ conține ajustări legate de modalitatea de încheierea a contractului de asigurare RCA între proprietarul sau utilizatorul vehiculului și asiguratorul (suport de hârtie, formă de document electronic sau prin utilizarea mijloacelor electronice). Prin proiect, s-au adus amendamentele de rigoare în Legea nr. 414/2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, în Codul Contravențional nr.218/2008 și în Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.</p>
4.	Hotărârea CNPF nr. 8/2/2022 privind modificarea anexei nr.4 la Hotărârea CNPF nr. 20/5/2008 cu privire la aprobarea formei și conținutului cererilor de asigurare, contractelor de asigurare și polițelor de asigurare la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule	<p>Amendamentele au vizat aprobarea modificărilor la forma și conținutul certificatului de asigurare „Carte Verde” (<i>schimbarea codului utilizat pentru regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord din „GB” în „UK”; eliminarea casetei, cu indicarea statului Israel și a codului țării „IL”</i>).</p>
5.	Hotărârea CNPF nr. 27/3/2022 privind modificarea Hotărârii CNPF nr. 57/13/2018 cu privire la primele de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto	<p>Modificările au vizat ajustarea formulei de calcul al primei de asigurare de bază (<i>prin ajustarea factorului de încărcare ca efect al aplicării sistemului bonus-malus</i>) pentru asigurarea unui nivel suficient al primei de asigurare întru achitarea despăgubirilor de asigurare și protejarea drepturilor consumatorilor.</p>

6.	Hotărârea CNPF nr. 34/12/2022 privind modificarea anexei nr.1 la Hotărârea CNPF nr. 2/1/2011 cu privire la aprobarea Regulamentului privind marjele de solvabilitate și coeficientul de lichiditate ale asigurătorului (reasigurătorului)	Actul normativ prevede operarea amendamentelor substanțiale în determinarea activelor lichide și a obligațiilor devenite scadente, precum și modifică modalitatea de calcul și de raportare a coeficientului de lichiditate. Totodată, în scopul asigurării unei lichidități permanente fiabile și determinării cu precizie a coeficientului de lichiditate al asigurătorului, au fost revăzute categoriile de datorii distinct pentru activități de asigurare, desfășurate în categoriile „asigurări generale” și „asigurări de viață”.
7.	Hotărârea CNPF nr. 42/8/2022 cu privire la modificarea Hotărârii CNPF nr. 26/15/2011	Prin amendament, s-a aprobat formularul aferent raportării indicatorilor ce țin de asigurarea subvenționată în agricultură (<i>în sensul implementării dispozițiilor art. 4 alin. (5) din Legea nr. 183/2020</i>). Suplimentar, având în vedere prevederile Hotărârii CNPF nr. 34/12/2022, s-a modificat modul de calcul al coeficientului de lichiditate și Forma CL din anexa nr. 3.
8.	Hotărârea CNPF nr. 42/13/2022 privind modificarea Hotărârii CNPF nr. 25/2/2019 cu privire la modul de prezentare, avizare și aplicare a calculelor actuariale ale primelor de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto	Actul normativ prevede ajustarea primei de referință RCA, urmare a modificării Metodologiei unice de calcul al primei de asigurare de bază și al coeficienților de rectificare aferenți RCA, aprobată prin Hotărârea CNPF nr. 27/3/2022 (ajustarea primei de referință prin aplicarea cotei factorului de încărcare aferent sistemului bonus-malus).
9.	Hotărârea CNPF nr. 58/5/2022 privind modificarea și abrogarea unor acte normative	Actul normativ a fost aprobat în vederea clarificării unor aspecte aferente procedurilor de includere/suspendare/eliminare a entităților de audit în/din lista entităților eligibile, definitivării criteriilor de eligibilitate a entității de audit, pentru efectuarea auditului în domeniul asigurărilor, stabilirea unor aspecte aferente procedurii de modificare a componenței echipei. Totodată, a fost introdus auditul obligatoriu în scop de supraveghere a situațiilor financiare specializate și consolidate. În aceeași ordine de idei, actul operează modificări la anexa nr. 3 la Hotărârea CNPF nr. 13/3/2008, în vederea uniformizării noțiunilor utilizate în Regulamentul cu privire la cerințele față de persoanele cu funcție de răspundere ale asigurătorilor și

		intermediarilor în asigurări și/sau în reasigurări cu noțiunile utilizate în legea specială privind auditul situațiilor financiare.
SECTORUL DE CREDITARE NEBANCARĂ		
1.	Legea nr. 93/2022 pentru modificarea unor acte normative	Legea are drept scop sporirea nivelului de protecție a consumatorilor care contractează împrumuturi, contribuind astfel la sporirea încrederii acestora în sectorul financiar. Actul normativ vizează reglementarea principiilor de evaluare a bonității beneficiarului de credit, plafonarea ratei dobânzii aferente contractului de credit și limitarea cuantumului cheltuielilor adiționale care sunt incluse în costul total al creditului. Totodată, legea stabilește un mecanism de protecție a consumatorilor vulnerabili, în cazul în care evaluarea bonității este improprie.
2.	Legea nr. 297/2022 pentru modificarea Legii nr.1/2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancaară	Legea are drept scop îmbunătățirea și ajustarea prevederilor cadrului normativ actual cu privire la activitatea realizată de către organizațiile de creditare nebancaară, în special prin includerea cerințelor suplimentare față de administratori/deținători. Astfel, a fost introdusă interdicția de a deține calitatea de administrator și/sau de deținător, persoanelor care au deținut calitatea de administrator și/sau deținător cu drept de proprietate sau control a cel puțin 50 la sută din capitalul social sau drepturile de vot ale organizației de creditare nebancaară care anterior a fost radiată din Registrul organizațiilor de creditare nebancaară autorizate, din motivul neconformării cerințelor legislației. Iar, membrul organului executiv, conducătorul sucursalei/oficiului secundar al organizației de creditare nebancaară trebuie să dețină studii superioare în domeniile ce țin de științele economice, de drept și o experiență de cel puțin 2 ani în domeniul economico-financiar sau de drept/juridic. De asemenea, Legea a stabilit termenul de până la 2 ani pentru dreptul autorității de supraveghere de a suspenda activitatea organizației de creditare nebancaară în cazurile prevăzute de Lege, iar pe perioada suspendării OCN-ul rămâne subiect al legii,

		<p>fiind obligată să se conformeze cerințelor stabilite de legislație.</p> <p>O altă modificare se referă la introducerea efectuării auditului anual obligatoriu la OCN-uri, cu prezentarea raportului de audit către autoritatea de supraveghere. Totodată, autoritatea de supraveghere poate stabili efectuarea de activități de audit la organizațiile de creditare nebancale în alte scopuri decât cel prevăzut de legislație și de standardele aplicabile în aceste cazuri, cu privire la unul sau mai multe din următoarele aspecte, fără a se limita la acestea:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) corespunderii capitalului reglementat conform actelor normative aplicabile ale autorității de supraveghere; 2) veridicității și plenitudinii rapoartelor cu privire la clasificarea și calcularea mărimii provizioanelor pentru acoperirea pierderilor în scop de supraveghere conform actelor normative ale autorității de supraveghere; 3) corespunderii și implementării politicilor și procedurilor interne ale organizației de creditare nebancale în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.
3.	Hotărârea CNPF nr. 20/5/2022 cu privire la Regulamentul privind cerințele de creditare responsabilă aplicate organizațiilor de creditare nebancale	<p>Regulamentul are drept scop limitarea supraîndatorării excesive a debitorilor - clienți ai organizațiilor de creditare nebancale - în procesul de acordare a creditelor nebancale și/sau a leasingului financiar. Astfel, Regulamentul stabilește că, în cadrul activității de creditare, organizația de creditare nebancale va efectua o evaluare a bonității debitorului, care reprezintă evaluarea capacității debitorului de a-și asuma o anumită obligație în temeiul contractului de credit/leasingului financiar pe care debitorul ar putea să o onoreze împreună cu obligațiile de credit/împrumut deja asumate.</p> <p>De asemenea, Regulamentul introduce cerințe față de modul de calcul al unor indicatori individuali, la nivelul debitorului, și limitarea nivelurilor acestora, având menirea de a asigura o creditare sustenabilă. Astfel, indicatorul raportul credite la garanții (RCG) reprezintă raportul dintre valoarea creditului acordat persoanei fizice și valoarea imobilului</p>

		<p>gajat aferent creditului respectiv, exprimat în cote procentuale și nu poate depăși 80 la sută. La rândul său, indicatorul raportul dintre serviciul datoriei și venituri (RSDV) sau gradul total de îndatorare reprezintă raportul dintre serviciul datoriei și venitul mediu al debitorului, exprimat în cote procentuale - limita maximă fiind de 40 la sută.</p> <p>Toate aceste măsuri au scopul de a preveni orice întârzieri în efectuarea plăților, nerambursarea creditului acordat sau exercitarea dreptului de gaj.</p>
4.	<p>Hotărârea CNPF nr. 30/1/2022 cu privire la modificarea unor acte normative aferente sectorului birourilor istoriilor de credit și anume: Regulamentul privind licențierea activității biroului istoriilor de credit (Hotărârea CNPF nr. 7/4/2009), Regulamentul privind sistemele informaționale utilizate pentru crearea bazei de date a biroului istoriilor de credit, Regulamentul cu privire la modul de prezentare a informațiilor la biroul istoriilor de credit și de eliberare a raportului de credit și Regulamentul privind modul de raportare la Comisia Națională a Pieței Financiare de către birourile istoriilor de credit (Hotărârea CNPF nr.8/15/2009)</p>	<p>Hotărârea a fost elaborată în vederea executării prevederilor art. XIV din Legea nr.175/2021 pentru modificarea unor acte normative prin care a fost modificată Legea privind birourile istoriilor de credit (nr.122/2008), în special privind excluderea exprimării consimțământului persoanei fizice – subiect al istoriei de credit - și extinderea listei entităților care pot avea calitatea de surse de formare a istoriei de credit etc.</p> <p>În același timp, în lipsa unor dispoziții legale exprese privind conținutul raportului de credit, au fost operate modificări la Regulamentul cu privire la modul de prezentare a informațiilor la biroul istoriilor de credit și de eliberare a raportului de credit (anexa nr. 2 la Hotărârea CNPF nr. 8/15/2009) prin completarea conținutului demersului utilizatorului istoriei de credit adresat biroului în scopul obținerii raportului de credit prin includerea unor norme speciale care concretizează tipul și volumul informației care urmează a fi inclusă în raportul de credit.</p> <p>Scopul modificărilor respective constituie oferirea posibilității utilizatorilor istoriei de credit (bănci și organizații de creditare nebancaară) de a solicita (la propria discreție) atât raportul de credit în care se va reflecta toată informația conținută în baza de date a biroului, cât și raportul de credit, care va conține doar informația ce caracterizează executarea de către subiectul istoriei de credit a obligațiilor aferente contractelor de credit/împrumut (informație furnizată biroului de entitățile ce acordă credite/împrumuturi cu titlu profesional).</p>

		<p>Necesitatea operării acestor modificări a survenit ca rezultat al aprobării de către CNPF a Hotărârii nr. 20/5/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind cerințele de creditare responsabilă aplicate organizațiilor de creditare nebancaară, prin care acestea au fost obligate să calculeze indicatorul raportul dintre serviciul datoriei și venituri (RSDV) sau gradul total de îndatorare, ca parte a evaluării bonității debitorului – consumator de servicii de creditare.</p>
--	--	--

Adițional, pe parcursul anului 2022, pentru îmbunătățirea actelor normative conform celor mai bune practici în domeniu, în vederea alinierii la noile cerințe impuse de legislația europeană, a fost promovat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte conexe de guvernanta corporativă și piața de capital), fiind realizată procedura de avizare/expertizare și consultare publică, precum și aprobarea proiectului de lege respectiv, cu număr unic 549/MF/CNPF/2022, pe platforma guvernamentală.

La fel, pentru consolidarea cadrului legal aplicabil organismelor de plasament colectiv alternative, CNPF a desfășurat o activitate intensă, prin elaborarea de reglementări secundare necesare creării condițiilor optime pentru crearea/activarea entităților din domeniul reglementat și lansarea spre consultări publice a 7 proiecte de hotărâri de modificare a actelor normative secundare, în scopul aplicării Legii nr. 2/2020 privind organismele de plasament colectiv alternative.

Cu referire la sectorul de asigurări, în materie de armonizare, dar și de aplicare a cadrului primar conex pieței de asigurări, au fost elaborate și lansate de către CNPF pentru consultări publice 3 proiecte de acte normative subordonate Legii nr. 92/2022 privind activitatea de asigurare sau de reasigurare:

- Regulamentul privind participațiile calificate în capitalul social al societăților de asigurare sau de reasigurare;
- Regulamentul cu privire la înregistrarea/licențierea societăților de asigurare sau de reasigurare și a sucursalelor societăților de asigurare sau de reasigurare din statele terțe;
- Regulamentul privind cerințele față de persoanele cu funcții de conducere, membrii comitetului de audit și persoanele care dețin funcții-cheie ale asigurătorului sau reasigurătorului, conducătorii sucursalei unui asigurător sau reasigurător din statul terț și față de lichidatorul asigurătorului sau al reasigurătorului în proces de lichidare.

1.2. ACTIVITATEA DE AUTORIZARE/LICENȚIERE

Prin activitatea de autorizare și licențiere desfășurată pe parcursul anului, CNPF a urmărit îndeplinirea de către entitățile supravegheate a condițiilor obligatorii prevăzute de legislația specifică pieței financiare nebancaare atât la momentul înființării, cât și pe toată durata activității acestora.

În conformitate cu prevederile legale și cu reglementările în domeniu, în perioada de referință, activitatea de autorizare, înregistrare și licențiere a vizat:

- înregistrarea în Registrul emitenților de valori mobiliare (REVM) a emisiunilor de valori mobiliare ale societăților pe acțiuni din Republica Moldova și acordarea autorizațiilor de reorganizare a acestora;
- acordarea, retragerea, suspendarea, reperfectarea licențelor și autorizațiilor participanților profesioniști, acordarea autorizațiilor de reorganizare a acestora;
- avizarea/aprobarea prealabilă a persoanelor cu funcții de răspundere;

- eliberarea avizelor cu privire la înregistrarea de stat în vederea constituirii, suspendării activității sau lichidării organizației de creditare nebancaară;
- eliberarea avizelor, în cazurile stabilite de legislație, cu privire la dobândirea participațiilor calificate în capitalul social al participanților profesioniști, cu privire la operarea modificărilor și completărilor în documentele de constituire și în Registrul de stat al persoanelor juridice (înregistrarea de stat a participantului profesionist, precum și a filialelor și reprezentanțelor acestuia și în alte cazuri);
- înregistrarea ofertelor publice pe piața primară și secundară a valorilor mobiliare;
- confirmarea în funcție a administratorilor asociațiilor de economii și împrumut.

Autorizări conexe pieței primare de capital

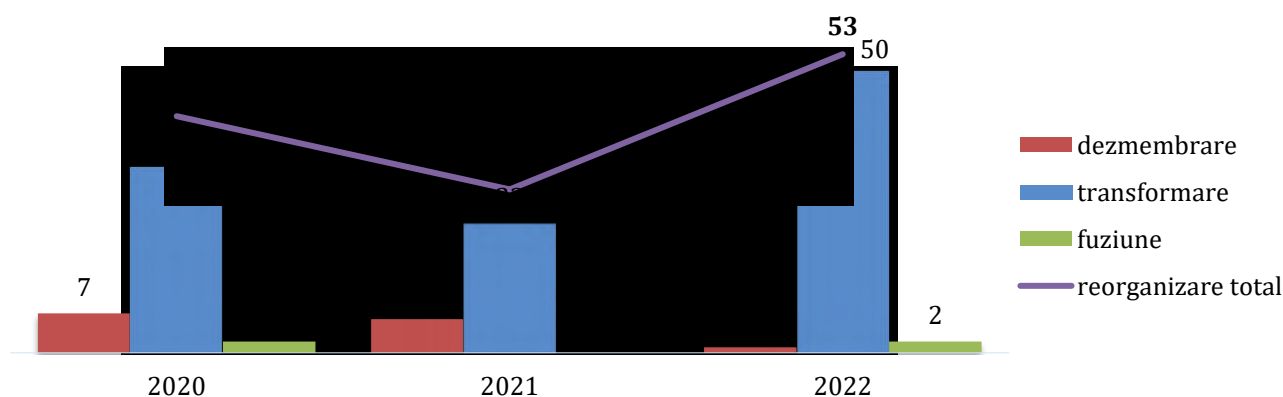
Cu referire la înregistrarea valorilor mobiliare emise de către societățile pe acțiuni și asigurarea ținerii REVM, în anul 2022, aceste competențe s-au valorificat prin emiterea de către Regulator a peste 100 de decizii, care vizau operarea înregistrărilor/modificărilor în REVM.

Tabelul nr. 2 Înregistrări/modificări operate în REVM în 2020-2022

Indicatori	2020	2021	2022
1. Total emisiuni	17	28	69
1.1. Emisiuni plasate la înființare	2	1	1
1.2. Emisiuni suplimentare	15	25	67
1.3. Emisiuni de obligațiuni	0	2	1
2. Restructurarea emisiunii	1	10	30
3. Reducerea capitalului social	10	9	7
4. Modificarea datelor de identificare ale emitentului	1	4	2
5. Radierea valorilor mobiliare	114	149	144
TOTAL	143	200	252

Înregistrările operate în REVM, în anul 2022, prin retrospectiva ultimilor 3 ani (2020-2022), denotă tendința generală de creștere a numărului de societăți pe acțiuni lichidate/reorganizate, fiind emise, preponderent, acte administrative ce dispun radierea valorilor mobiliare emise de către aceste entități.

Diagrama nr. 1 Autorizări de reorganizare a societății pe acțiuni emise în 2020-2022

Autorizări conexe pieței secundare de capital

În calitate de autoritate competentă în ceea ce privește autorizarea participanților profesioniști, dar și din perspectiva atingerii obiectivului de protecție a investitorului, CNPF și-a îndreptat eforturile spre examinarea riguroasă a cererilor privind achizițiile de participațiuni calificate în cadrul entităților reglementate, avizarea membrilor în organele de conducere a operatorului de piață SA „Bursa de Valori

a Moldovei”, aprobarea ofertelor de preluare, precum și avizarea cererilor de retragere obligatorie a acționarilor minoritari din societățile pe acțiuni. În anul 2022, activitatea de autorizare, conexă pieței secundare, a vizat examinarea cererilor/dosarelor, cu elaborarea documentelor corespunzătoare emiterii de către CNPF a unui număr total de 12 acte administrative individuale, dintre care:

Tabelul nr. 3 Activitatea de autorizare

Indicatori	2022
Decizii privind achiziția participației calificate	1
Decizii privind admiterea valorilor mobiliare pe piața reglementată	2
Decizii privind cererea de retragere obligatorie	3
Decizii cu privire la aprobarea prospectului ofertei de preluare benevolă/obligatorie	4
Decizii privind confirmarea în calitate de membri ai consiliului operatorului de piață SA „Bursa de Valori a Moldovei” (2 candidați)	2
TOTAL	12

Sectorul de asigurare

Conform datelor Registrului de stat al licențelor eliberate, suspendate și retrase, precum și datelor Registrului agenților de asigurare și agenților bancassurance în cadrul activității de autorizare în domeniul asigurărilor au fost operate următoarele:

Licențe și avize

Societăți de asigurare

- 2 licențe retrase;
- 1 licență suspendată;
- 4 licențe reperfectate;
- 49 note-raport privind operarea modificărilor și completărilor în Registrul participanților profesioniști pe piața asigurărilor;
- 65 avize (înregistrări de stat, aprobarea membrilor organului executiv, a consiliului, a comisiei de cenzori, majorarea/micșorarea participației calificate etc.);

Licențe

Brokerei de asigurare și/sau reasigurare

- 4 licențe acordate;
- 1 licență retrasă;
- 4 licențe reperfectate;
- 9 note-raport privind operarea modificărilor și completărilor în Registrul participanților profesioniști pe piața asigurărilor;
- 22 de avize privind aprobarea numirii persoanelor cu funcție de răspundere;

Agenți de asigurare

- 11 entități înregistrate în Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance;
- 1 entitate suspendată din Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance;
- 4 entități radiate din Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance.

Organizațiile de creditare nebancaară

În anul 2022, a avut loc continuarea procesului de aliniere a organizațiilor de creditare nebancaară (OCN) la prevederile Legii nr. 1/2018 (cu modificările ulterioare), dar și la cadrul normativ secundar (Regulamentul cu privire la modul de avizare și înregistrare a organizațiilor de creditare nebancaară în Registrul organizațiilor de creditare nebancaară autorizate și Regulamentul cu privire la transparența structurii de proprietate a organizației de creditare nebancaară, aprobate prin Hotărârea CNPF nr. 41/4/2018).

Ca rezultat, în perioada de raportare (2022), CNPF a eliberat:

- 2 avize pentru înregistrarea de stat în vederea constituirii OCN;
- 1 aviz pentru înregistrarea de stat privind lichidarea OCN.

De asemenea, au fost supuse procedurii de notificare și înregistrare/reînregistrare în Registrul organizațiilor de creditare nebanară autorizate (ROCNA) 5 OCN, la alte 25 OCN a fost suspendată activitatea, cu efectuarea mențiunilor respective în ROCNA, 4 OCN și-au reluat activitatea, iar 6 OCN au fost radiate din Registrul organizațiilor de creditare nebanară autorizate, după cum urmează:

- 5 OCN, la cererea lor, ca rezultat al modificării și completării actelor de constituire prin excluderea activităților de creditare nebanară;
- 1 OCN, urmare a neînlăturării, în termenul stabilit, a circumstanțelor care au dus la suspendarea activității.

Tabelul nr. 4 Înregistrări în Registrul organizațiilor de creditare nebanară autorizate

Perioada	Numărul OCN înregistrate în ROCNA	Numărul OCN radiate din ROCNA	Numărul OCN cu activitatea suspendată	Numărul OCN în drept să desfășoare activități de creditare nebanară
2020	13	13	11	154
2021	8	11	8	143
2022	5	6	25	127

La situația din 31.12.2022, ROCNA conținea 127 OCN în drept să desfășoare activități de creditare nebanară, fiind într-o continuă scădere pe parcursul ultimilor 3 ani. Reducerea numărului OCN în anul 2022, față de 2021, cu 11 la sută a fost generată de imposibilitatea unor OCN de a se conforma cerințelor Legii nr.1/2018 (amendată prin Legea nr. 93/2022 și Legea nr. 297/2022) aferente:

- aplicării limitei la rata dobânzii de credit anuale și a celorlalte plăți aferente (comisioane, taxe, penalități, dobânzi de întârziere și orice alt tip de plată);
- corespunderii membrilor organului executiv, conducătorilor sucursalei/oficiului secundar al organizației de creditare nebanară criteriilor de calificare și de experiență.

O activitate consistentă a CNPF o constituie și actualizarea permanentă a informației conținute în ROCNA. Acesta este structurat pe mai multe compartimente, incluzând datele de identificare a OCN, administratorii, deținătorii, inclusiv beneficiarii efectivi etc. În anul 2022, Regulatorul a gestionat 120 de cereri privind actualizarea datelor din ROCNA. Partea publică a ROCNA este disponibilă spre consultare pe pagina web oficială a CNPF.

Asociațiile de economii și împrumut

La situația din 31.12.2022, 222 asociații de economii și împrumut (AEÎ) dețineau licențe pentru desfășurarea activității profesionale, menținându-se tendința anilor precedenți de reducere nesemnificativă a numărului AEÎ.

Tabelul nr. 5 Numărul asociațiilor de economii și împrumut licențiate

Indicatori	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022
Asociații de economii și împrumut – licență de categoria A	164	162	161
Asociații de economii și împrumut – licență de categoria B	64	64	60
Asociații centrale	1	1	1
TOTAL	229	227	222

Conform datelor Registrului licențelor eliberate, în cadrul activității de autorizare și licențiere a AEÎ, au fost operate următoarele modificări:

Licențe și
avize

- 2 licențe eliberate AEÎ;
- 6 licențe reperfectate AEÎ;
- 3 licențe retrase în temeiul cererilor depuse de către AEÎ;
- 9 avize pentru înregistrarea de stat a statutelor în redacție nouă/modificărilor și completărilor la statutele AEÎ;
- 2 acorduri prelabile de reorganizare a AEÎ;
- 4 avize privind radierea din Registrul de stat al persoanelor juridice a AEÎ, în rezultatul lichidării;
- 35 de confirmări în funcție de administratori la AEÎ;
- 20 de avize pentru înscrierea în Registrul de stat al persoanelor juridice a datelor privind directorul executiv/conducătorul sucursalei/lichidatorul AEÎ.

Atestarea participanților profesioniști la piața financiară nebancaară

În anul 2022, CNPF a continuat activitatea de supraveghere a capacităților profesionale a participanților pieței financiare nebancaare prin instrumentul de atestare a specialiștilor antrenați în domeniul asigurărilor și a celor din domeniul AEÎ. Astfel, în domeniul asigurărilor, 98 de persoane au obținut certificate de calificare (Tabelul nr. 6), iar specialiștii din domeniul AEÎ au obținut 31 certificate (Tabelul nr. 7).

Tabelul nr. 6 Atestarea specialiștilor

Indicatori	Numărul specialiștilor ce au obținut certificate de calificare în 2020	Numărul specialiștilor ce dețin certificate de calificare la 31.12.2020	Numărul specialiștilor ce au obținut certificate de calificare în 2021	Numărul specialiștilor ce dețin certificate de calificare la 31.12.2021	Numărul specialiștilor ce au obținut certificate de calificare în anul 2022	Numărul specialiștilor ce dețin certificate de calificare la 31.12.2022
Specialiști atestați în domeniul asigurărilor	27	389	21	410	98	508

Tabelul nr. 7 Atestarea specialiștilor

Indicatori	Numărul specialiștilor ce au obținut certificate de atestare în anul 2022	Numărul specialiștilor ce dețin certificate de atestare la 31.12.2022
Specialiști atestați în domeniul asociațiilor de economii și împrumut	31	1512

1.3. ACTIVITATEA DE MONITORIZARE/SUPRAVEGHERE/CONTROL

În anul 2022, supravegherea și monitorizarea activității persoanelor licențiate și autorizate pe piața financiară nebancaară a vizat realizarea principalelor obiective referitoare la respectarea de către titularii de licență/autorizație a prevederilor legislației, în special a celor ce țin de condițiile de licențiere/autorizare, adecvare a capitalului propriu și a fondului de garanție, aplicarea regulilor interne de activitate, precum și calitatea serviciilor prestate și a activităților desfășurate.

Monitorizarea emitenților de valori mobiliare

Activitățile de monitorizare a emitenților de valori mobiliare, desfășurate de CNPF, au inclus:

- analiza datelor și informațiilor cuprinse în rapoartele entităților de interes public (EIP) și ale emitenților, ale căror valori mobiliare sunt tranzacționate în cadrul MTF, transmise în condițiile legislației, cu plasarea acestora pe pagina web oficială a CNPF;
- analiza datelor și a informațiilor cuprinse în rapoartele emitenților, ale căror valori mobiliare sunt tranzacționate în afara pieței reglementate și/sau MTF, transmise în condițiile legislației;

- analiza datelor și informațiilor cuprinse în rapoartele de ordin continuu ale emitenților de valori mobiliare;
- monitorizarea respectării legislației privind piața de capital, ca urmare a sesizărilor cu privire la conflictele corporative;
- monitorizarea continuă a societăților lichidate sau reorganizate în societăți cu răspundere limitată (SRL) prin contrapunerea datelor cu cele din Registrul de stat al unităților de drept, radierea și excluderea valorilor mobiliare din REVM.

În rezultatul activităților de monitorizare, au fost stabilite cazuri de încălcare a legislației în activitatea desfășurată de către emitenții de valori mobiliare, în special în partea ce ține de nerespectarea termenului și a modului de dezvăluire a informației și de limitare a accesului acționarilor la documentația societății și alte încălcări, ceea ce a condus la aplicarea unor măsuri și sancțiuni contravenționale.

Tabelul nr. 8 Măsurile de monitorizare întreprinse de CNPF

	Numărul SA obligate să dezvăluie public informația în perioada de gestiune	Numărul scrisorilor de atenționare și a notificărilor cu privire la corectarea informațiilor cuprinse în rapoartele anuale expediate	Numărul persoanelor cu funcție de răspundere sancționate contravențional pentru încălcarea prevederilor legislației	Sanțiuni contravenționale încasate pentru încălcarea prevederilor legislației, mii lei
2020	847	258	1	2,25
2021	750	130	2	18,00
2022	787	904	5	14,25

Monitorizare și supraveghere off-site

Rapoartele prezentate de persoanele licențiate și autorizate pe piața de capital oferă o radiografie asupra evoluției indicatorilor financiari, respectării reglementărilor în vigoare ce țin de profilul entității, organizare și guvernanta, conformitate cu cerințele de reglementare. În context, se atestă respectarea per ansamblu, în anul 2022, de către participanți a obligațiilor de conformare cu nomele legale, inclusiv respectarea cerințelor prudențiale și a normelor de conduită pe piață.

Tabelul nr. 9 Numărul rapoartelor

Indicatori	2020	2021	2022
Rapoarte specializate anuale*	2	2	2
Rapoarte trimestriale	842	843	816
Rapoarte lunare	698	657	621
Rapoarte zilnice	4 944	4 957	4 871
Rapoarte financiare anuale/trimestriale	96	96	96
TOTAL	6 582	6 555	6 406

*ca tipologie de rapoarte prezentate de entitățile supravegheate, în celelalte cazuri, datele anuale sunt cuprinse în rapoartele din trimestrul IV.

Supravegherea și monitorizarea activității de tranzacționare, ca parte componentă din activitatea de supraveghere off-site, presupune analiza datelor de tranzacționare primite în timp real de la piața reglementată și MTF, precum și a istoricului datelor prelucrate din documentele primare solicitate prin prisma indicatorilor de abuz pe piață, a cerințelor de tranzacționare față de preț și taxe, a cerințelor de raportare și dezvăluire a informației, a corectitudinii și completitudinii datelor de tranzacționare.

Tabelul nr. 10 Numărul tranzacțiilor cu valori mobiliare verificate

Indicatori	2020	2021	2022
Tranzacții înregistrate pe piața reglementată/MTF	161	139	138

Tranzacții înregistrate în afara pieței reglementate/MTF	79	100	95
TOTAL	240	239	233

În cursul anului 2022, au fost verificate, în baza documentelor prezentate de intermediarii în tranzacții (societăți de investiții, societăți de registru, depozitarul central unic al valorilor mobiliare), 220 de tranzacții cu valori mobiliare emise de bănci și societăți de asigurare și 13 tranzacții cu valori mobiliare, altele decât bănci și societăți de asigurare.

Urmare a investigațiilor efectuate, s-au constatat unele neconcordanțe aferente:

- cerințelor de tranzacționare la prestarea serviciilor de intermediere a tranzacțiilor bursiere, implicit cerințe față de insideri, condiții de informare a clienților privind executarea ordinelor acestora, legalitatea documentelor care au stat la baza înregistrării tranzacțiilor;
- modului de dezvăluire a informației post tranzacționare atât de către anumiți clienți implicați în tranzacții, cât și de către unii emitenți de acțiuni care au constituit obiectul tranzacțiilor;
- prevenirii și combaterii spălării banilor la înregistrarea tranzacțiilor bursiere și extrabursiere;
- activității managementului unei societăți de investiții, care a intermediat tranzacții bursiere.

Investigațiile s-au soldat cu elaborarea rapoartelor de analiză privind rezultatele verificărilor, care, după caz, au inclus propuneri de măsuri, proporționale cu natura, dimensiunea și complexitatea încălcărilor constatate, în vederea asigurării menținerii stabilității și ordinii pe piața de capital.

Supraveghere și control on-site

Pentru îndeplinirea obiectivelor de control, pe parcursul anului 2022, potrivit planului de control, au fost derulate acțiuni de control complex al activităților desfășurate de 2 participanți profesioniști: 1 societate de investiții și 1 societate de registru, care presupun verificarea întregii activități, a operațiunilor, proceselor, mecanismelor interne și a îndeplinirii tuturor obligațiilor conform legislației aplicabile. Urmare a activității de control, s-au constatat abateri de la cadrul normativ în aspecte de organizare și funcționare a participanților supuși controlului, normele de conduită, cerințele privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, cerințele privind respectarea condițiilor de raportare către CNPF.

Constatările și concluziile acțiunilor de control au fost reflectate în actele de control, procedura finalizându-se cu aprobarea deciziilor CNPF asupra rezultatelor controalelor desfășurate, implicit cu aplicarea măsurilor corespunzătoare, în conformitate cu legislația.

Supravegherea sectorului de asigurări

Supravegherea continuă a activității participanților profesioniști la piața de asigurări se efectuează prin monitorizarea performanței lor pe baza analizei rapoartelor și situațiilor financiare specializate, precum și prin efectuarea controalelor.

Supravegherea activității participanților profesioniști la piața de asigurări a inclus realizarea activităților referitoare la verificarea respectării legalității și regularității, mai cu seamă în partea ce ține de:

- modul de formare și menținere a rezervelor tehnice de asigurare, potrivit activității desfășurate;
- modul de calcul și raportare a marjelor de solvabilitate și a coeficientului de lichiditate;
- respectarea cerințelor privind categoriile de active admise să reprezinte rezervele tehnice de asigurare și marja de solvabilitate;
- insuficiența activelor eligibile pentru a acoperi, ținând cont de limitele de dispersie stabilite, rezervele tehnice de asigurare și marja de solvabilitate minimă;

- respectarea propriilor reglementări privind cheltuielile de achiziție în partea ce ține de calcularea/achitarea comisionului sau a altor retribuții pentru contractele de asigurare încheiate;
- respectarea termenelor de raportare, corectitudinea reflectării indicatorilor în rapoartele specializate;
- respectarea desfășurării activității asigurătorilor, conform condițiilor de licențiere.

Evaluarea solvabilității, a rezervelor tehnice și a activelor asigurătorilor a fost efectuată de către o entitate de audit cu experiență internațională, care s-a soldat cu un set de recomandări expuse în raportul de evaluare final, ce urmează a fi implementate de către CNPF.

Supravegherea continuă a activității participanților profesioniști la piața de asigurări se efectuează prin monitorizarea performanței lor pe baza analizei rapoartelor și a situațiilor financiare specializate, precum și prin efectuarea controalelor.

Supravegherea din oficiu (off-site)

Procesul de supraveghere din oficiu s-a bazat pe recepționarea, generalizarea și analiza rapoartelor specializate ale participanților profesioniști ai pieței de asigurări.

Tabelul nr. 11 Numărul rapoartelor prezentate și analizate

Indicatori	2020	2021	2022
Societăți de asigurări	1 210	1 087	994
Situații financiare și rapoarte specializate	774	709	674
Raport lunar privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto internă și externă	324	288	240
Rapoarte aferente statisticii financiare și monetare prezentate către FMI	112	90	80
Intermediarii în asigurări	1 049	1 237	1 532
Rapoarte specializate și situații financiare			
Actuarii	12	12	10
Rapoarte actuariale aferente anului anterior			
Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule	8	8	8
TOTAL	2 279	2 344	2 544
Analize din oficiu	41	27	42

Ca rezultat al monitorizării activității participanților pieței, în baza situațiilor financiare și a rapoartelor specializate prezentate, s-au efectuat 42 de analize din oficiu și s-au întocmit note informative aferente supravegherii privind:

- indicatorii prudențiali și financiari ai societăților de asigurări;
- concluziile din rapoartele actuariale, rapoartele de audit al situațiilor financiare și în scop de supraveghere;
- supravegherea specială a societăților fără licență;
- monitorizarea executării punctuale a măsurilor din Planul de redresare financiară a unei societăți de asigurare;
- modalitatea de calcul a primelor de asigurare RCA oferite în cadrul licitațiilor;
- activitatea de reasigurare;
- situația financiară a acționarilor semnificativi;
- activitatea desfășurată a intermediarilor în asigurări;

În cadrul analizelor din oficiu, s-au constatat unele neconcordanțe ce țin de:

- reflectarea datelor în rapoartele specializate prezentate;
- nerespectarea nivelului capitalului propriu/activelor nete și riscurile iminente prin abordarea de contractare a împrumuturilor în cazul unor acționari semnificativi ai asigurătorilor;
- prescripțiile emise în adresa societăților sub supraveghere specială;
- insuficiența unor rezerve tehnice calculate de unele societăți de asigurare, urmare a testelor de adecvare;
- insuficiența de active lichide în raport cu rezervele tehnice;
- admiterea creanțelor la produsele de asigurare obligatorii;
- nerespectarea standardelor internaționale de raportare financiară referitor la deprecierea unor active, necrearea provizioanelor de depreciere;
- neconformarea la cerințele actelor normative aferente indicatorilor prudențiali de solvabilitate și active eligibile;
- conținutul programelor de reasigurare în conformitate cu actele normative;
- nerespectarea cadrului normativ cu privire la desfășurarea activității de intermediere către unii brokeri prin agenți bancassurance;
- modul necorespunzător de completare a rapoartelor specializate ale intermediarilor în asigurări;
- admiterea înregistrării creanțelor aferente primelor de asigurare RCA de către unii intermediari în asigurări;
- nerespectarea obligației de contractare a asigurării de răspundere civilă profesională și de neachitare în termen a primelor de asigurare pe contractele respective de către unii intermediari în asigurări.

Supravegherea on-site

Supravegherea activității participanților profesioniști la piața de asigurări a inclus realizarea activităților referitoare la verificarea respectării legalității și regularității, mai cu seamă în partea ce ține de:

- modul de formare și menținere a rezervelor tehnice de asigurare, potrivit activității desfășurate;
- reflectarea în evidența contabilă a valorii activelor admise să reprezinte fondul asiguraților, inclusiv aplicarea regulilor de dispersie a acestora, precum și a calității activelor admise să reprezinte fondul asigurătorului;
- respectarea normelor de prudență în partea ce ține de prezentarea autorității de supraveghere, spre informare și monitorizare, a procedurilor privind cheltuielile de achiziție, inclusiv structura primei de asigurare;
- respectarea cerințelor față de programul de reasigurare al asigurătorului și a regulilor de contractare a reasigurărilor;
- respectarea de către asigurători a prevederilor cadrului normativ primar ce reglementează activitatea de asigurare pentru clasele de asigurări generale (1, 2, 3, 8 și 10) în partea ce ține de încheierea contractelor de asigurare, conform condițiilor de asigurare, în limitele tarifului de asigurare și al coeficienților de rectificare (primele de asigurare), notificați autorității de supraveghere;
- respectarea propriilor reglementări privind cheltuielile de achiziție în partea ce ține de calcularea/achitarea comisionului sau a altor retribuții pentru contractele de asigurare încheiate;
- corectitudinea reflectării indicatorilor în rapoartele specializate.

În anul 2022, CNPF a efectuat 5 controale tematice planificate în domeniul asigurărilor per asigurător și 1 control tematic planificat care a vizat 10 asigurători.

Tabelul nr. 12 Numărul controalelor efectuate

Indicatori	2020	2021	2022
Numărul controalelor complexe	-	-	-
Numărul controalelor tematice	8	3	6
Numărul deciziilor/ordonanțelor adoptate	6*	1**	7***

* 1 decizie aprobată urmare a finalizării controlului tematic inițiat la sfârșitul anului 2019;

** 2 decizii au fost aprobate în anul 2022, urmare a efectuării controalelor în anul 2021;

*** 1 decizie aprobată în anul 2023, urmare a efectuării controlului în anul 2022.

Supravegherea sectorului de creditare nebancaară

În anul 2022, monitorizarea activității sectorului de creditare nebancaară a avut drept obiectiv asigurarea conformării entităților la prevederile cadrului legal în domeniu, precum și asigurarea prevenirii abuzurilor și fraudelor în raporturile dintre entități și beneficiarii de servicii.

Supravegherea AEÎ și OCN a fost efectuată prin monitorizarea performanței lor pe baza analizei situațiilor financiare și a rapoartelor specifice, cu o atenție specială asupra respectării indicatorilor prudențiali, precum și prin efectuarea controalelor.

Tabelul nr. 13 Numărul rapoartelor prezentate

Indicatori	2020		2021		2022	
	AEÎ	OCN	AEÎ	OCN	AEÎ	OCN
Situații financiare anuale	229	160	228	166	226	159
Rapoarte specifice trimestriale	700	505	680	479	673	485
Rapoarte specifice lunare	512	-	512	-	510	-
Total	1 441	665	1 420	645	1 409	644

În procesul de examinare a rapoartelor prezentate de AEÎ și OCN, acolo unde au fost identificate riscuri, CNPF, în scopul de a evalua conformitatea cu cadrul legal, a inițiat și realizat 12 controale.

Tabelul nr. 14 Numărul controalelor efectuate

Indicatori	2020		2021		2022	
	AEÎ	OCN	AEÎ	OCN	AEÎ	OCN
Numărul controalelor complexe	-	-	-	-	8	-
Numărul controalelor tematice	-	1	3 *	4 **	1*	3 ***
Numărul deciziilor adoptate	1	1	2	3	9**	4****

* 1 control neplanificat a fost efectuat de către angajații Asociației Naționale Centrale a asociațiilor de economii și împrumut la 1 AEÎ, corespunzător, în baza rezultatelor controlului, în data de 15.11.2022, CNPF a emis decizia privind instituirea, pe termen de 1 an a administrării speciale în cadrul asociației respective.

** 1 decizie a fost adoptată în 2023, ca urmare a controlului complex efectuat la sfârșitul anului 2022;

*** 1 control tematic planificat din oficiu în cadrul OCN (134) înregistrate în ROCNA în scopul verificării respectării cerințelor art. 9 alin. (1) lit. e) și lit. e¹) din Legea nr. 1/2018 (modificată prin Legea nr. 93/2022), prin prisma prevederilor art. 5 alin. (10), în partea ce ține de instrumentul destinat rezolvării ecuațiilor în vederea determinării costului total al creditului nebancaar/leasingului financiar, și 2 controale planificate privind respectarea cerințelor cadrului normativ aferent activității de creditare nebancaară;

**** 1 decizie a fost adoptată în anul 2022, urmare a controlului tematic efectuat în anul 2021.

Activitățile de supraveghere au stabilit abateri în activitatea entităților supravegheate de la prevederile legislației, inclusiv nerespectarea normelor de prudență financiară, a cerinței de capital, de dezvoltare a informației, a modului de desfășurare a adunărilor generale ale membrilor AEÎ și de desemnare a administratorilor, a cerințelor de raportare financiară și alte încălcări ce au condus la aplicarea unui șir de măsuri și sancțiuni contravenționale.

1.4. MĂSURI CORECTIVE ȘI ADMINISTRATIVE

În perioada de gestiune, CNPF și-a continuat consecvent activitatea integrată în vederea realizării obiectivelor setate, aplicând, cu precădere, măsuri de informare, ghidare, prevenire și, mai puțin, de sancționare, având ca scop susținerea entităților supravegheate în dezvoltarea afacerilor sale, într-un mediu deteriorat de efectele crizei.

Tabelul nr. 15 Măsuri de prevenire și corective pe piața primară de capital

Indicatori	2021	2022
Informare	13	28
Atenționare	130	876
Sanționare	3	5

Deși anul 2022 nu a fost unul dinamic prin prisma activităților desfășurate de către entitățile supravegheate pe piața secundară de capital, în cazurile de neconformare identificate în activitatea acestora, Regulatorul a intervenit cu măsuri/acțiuni adecvate, coraportate la impact, inclusiv:

Tabelul nr. 16 Măsuri de prevenire și corective pe piața secundară de capital

Indicatori	2021	2022
Informare	4	2
Atenționare	49	6
Sanționare	1	2*
Suspendare a circulației valorilor mobiliare	0	1

*1 sancțiune sub formă de retragere a certificatului de calificare a administratorului unei societăți de investiții nebancale și 1 sancțiune contravențională față de o entitate care prestează servicii de înregistrare, evidență și decontare a valorilor mobiliare pe piața de capital.

Urmare a aspectelor sesizate în activitatea de supraveghere și control, s-a procedat la aplicarea unei sancțiuni sub formă de avertisment, la formularea anumitor recomandări pentru optimizarea unor procese interne ale entităților, prescrierea de conformare a activității cu constatările consemnate în actele de control, precum și la o monitorizare cu o frecvență sporită, în vederea remedierii tuturor aspectelor sesizate, până la conformarea integrală de către entitățile controlate.

În cadrul **supravegherii din oficiu a participanților profesioniști la piața asigurărilor**, au fost aprobate măsuri prudențiale materializate în emiterea a:

- 3 decizii aferente aprobării, modificării și implementării Planului de redresare financiară a unei societăți de asigurare;
- 2 decizii aferente instituirii administrării speciale în cadrul unei societăți de asigurare și aprobării raportului administratorului special, cu menținerea în continuare a administrării speciale și suspendarea dreptului de vot, de convocare și desfășurare a adunării generale a acționarilor;
- 1 decizie privind suspendarea licenței unei societăți de asigurare, urmare a neîndeplinirii cerințelor stabilite în actele normative;
- 2 decizii cu privire la activitatea de intermediere și la anularea suspendării operațiunilor la conturile bancare ale unor brokeri de asigurare;
- 1 decizie aferentă aprobării utilizării mijloacelor din Contul de garantare RCA;
- 6 decizii aferente cererilor prealabile înaintate;
- 7 decizii aferente procedurilor administrative;
- 69 de atenționări privind neconcordanțele constatate.

De menționat faptul că, în cazul depunerii/retragerii licențelor de activitate asupra societăților respective, potrivit cadrului normativ aferent, continuă să fie exercitată supravegherea specială, până la onorarea tuturor obligațiilor de plată asumate în baza contractelor de asigurare (temei: art. 26 alin. (8) și art. 26¹ din Legea nr. 407/2006 cu privire la asigurări). Pe parcursul anului 2022, supravegherea specială s-a exercitat în cazul a 3 societăți de asigurare.

Astfel, în anul 2022, societățile de asigurare fără licență au raportat total active în sumă de cca 406,0 mil. lei, continuând să își onoreze obligațiile asumate pe contractele de asigurare, au achitat despăgubiri și indemnizații în cuantum de 49,2 mil. lei, iar la situația din 31.12.2022, au raportat rezerve tehnice în mărime de 52,5 mil. lei, inclusiv rezerve matematice de 26,6 mil. lei. La caz, se relevă că toate decontările aferente plăților se efectuează cu avizul CNPF.

Tabelul nr. 17 Măsuri de supraveghere din oficiu (off-site) întreprinse de CNPF

	Măsuri întreprinse privind situația financiară (administrare specială /redresare financiară/remediere financiară/supraveghere specială)	Numărul deciziilor cu privire la aplicarea sancțiunilor contravenționale	Numărul atenționărilor remise privind conformarea cerințelor de raportare
2020	4	28	40
2021	0	5	20
2022	2	21	69

În cadrul **activităților de control pe teren a participanților profesioniști la piața asigurărilor**, au fost aprobate 7 decizii, inclusiv 2 decizii referitoare la controalele efectuate în anul 2021, pentru care asigurătorii au fost sancționați cu 593,3 mii lei. Abaterile constatate au vizat în special: procedura de constatare și achitare a daunelor; formarea și menținerea rezervelor tehnice; calitatea activelor; limita cheltuielilor de achiziție; modalitatea de formare a primei de asigurare și politica de reasigurare.

Tabelul nr. 18 Măsuri de supraveghere întreprinse de CNPF în urma controalelor

Perioada	Numărul prescripțiilor/atenționărilor cu privire la respectarea legislației	Materiale remise spre examinare organelor de ocrotire a normelor de drept	Suspendarea/anularea operațiunilor la conturile de decontare/depozit	Sanțiuni aplicate și încasate la bugetul de stat (mii, lei)
2020	8	2	1	27,00
2021	2	2	1	*
2022	7	-	-	593,3

* a fost aplicată sancțiune sub formă de avertisment (1 - 2021);

** a fost aplicată sancțiune sub formă de avertisment la 8 asigurători (1 - 2022).

Ca rezultat al monitorizării activității AEÎ și OCN (2022), în baza analizei situațiilor financiare și a rapoartelor specifice, cu o atenție deosebită asupra respectării indicatorilor prudențiali, precum și ca urmare a neprezentării de către acestea a situațiilor financiare și a rapoartelor specifice, inclusiv a neexecutării cerințelor cadrului normativ și a deciziilor CNPF, au fost aplicate un șir de măsuri:

- 1 decizie prin care s-a prescris administratorilor la 8 AEÎ de a înstrăina valorile mobiliare (acțiuni preferențiale nominative cu dividende nefixate), emise de SA „Corporația de finanțare rurală” și 1 decizie prin care s-a prescris administratorilor la 1 AEÎ întreprinderea măsurilor de rigoare în vederea modificării categoriei de licență;
- 3 decizii de retragere a licențelor la AEÎ, care au solicitat retragerea benevolă a licențelor;
- 4 decizii de anulare a suspendării operațiunilor la conturile bancare la 1 AEÎ și 3 OCN;
- 16 notificări a administratorilor AEÎ și OCN privind achitarea plăților regulatorii restante;
- 1 decizie prin care s-a prescris administratorilor la 10 OCN conformarea activității cu cerințele legale, în vederea prezentării informației ce face parte din istoria de credit a clienților OCN cel puțin unui birou al istoriilor de credit;

- 1 decizie prin care au fost externalizate serviciile de control intern la 1 AEÎ către Asociația Națională Centrală a asociațiilor de economii și împrumut.

Totodată, ca rezultat al controalelor efectuate, prin decizii au fost stabilite anumite măsuri corective și administrative după cum urmează:

- 4 decizii prin care s-a prescris/avertizat/atentionat administratorilor la 21 OCN și 9 decizii administratorilor la 9 AEÎ privind conformarea cu cadrul normativ în vigoare, ca rezultat al încălcărilor constatate în cadrul controlului, și s-a inițiat procedura de tragere la răspundere contravențională a acestora;
- 3 decizii prin care a fost instituită, pe un termen de 1 an administrarea specială în cadrul a 3 AEÎ și 1 decizie prin care a fost încetată procedura de administrare specială, cu retragerea licenței, ca rezultat al intentării procedurii de insolvență la 1 AEÎ.

În anul 2022, pe lângă activitatea de monitorizare a evoluției indicatorilor economico-financiari, 134 OCN au fost subiecți ai unui control tematic din oficiu și 2 OCN au fost supuse controalelor planificate privind respectarea cerințelor cadrului normativ aferent activității de creditare nebancaară. Cele mai multe încălcări s-au referit la modul de calcul al dobânzilor și altor plăți aferente dezvăluite pe pagina web oficială, precum și la respectarea cerințelor de creditare responsabilă, inclusiv conformarea indicatorului RSDV. Ca rezultat, CNPF a aprobat o serie de decizii, dispunând:

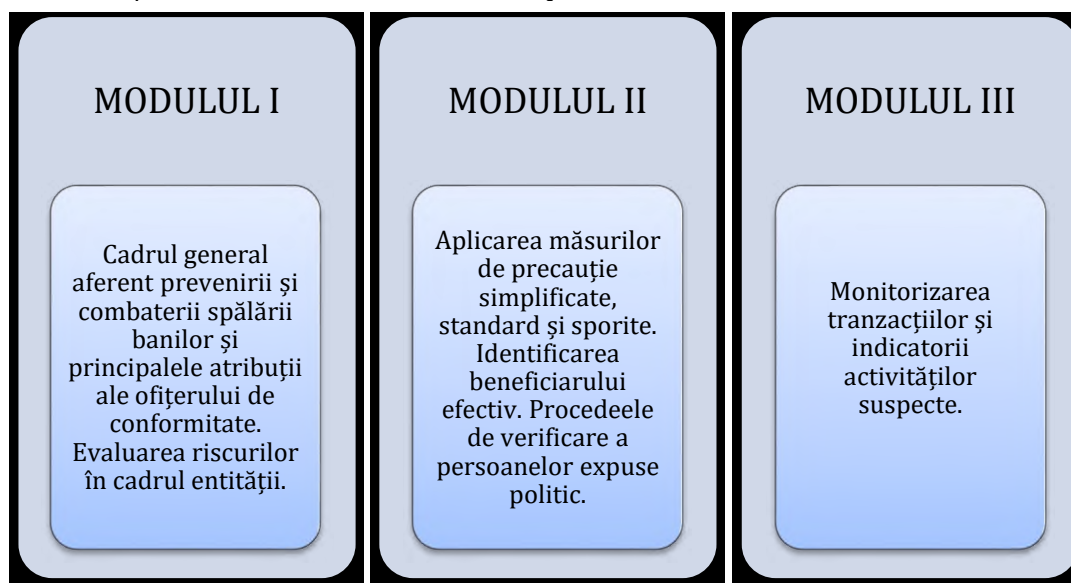
- restituirea mijloacelor bănești în sumă de 441 485 lei la 28 de consumatori de servicii de creditare nebancaare (în prezent fiind restituiți 371 080 lei la 21 de persoane), ca urmare a încălcării cerinței privind neadmiterea aplicării oricăror plăți (inclusiv dobânzi, comisioane, taxe, penalități, dobânzi de întârziere și orice alt tip de plăți) aferente unui contract de acordare a creditului nebancaar sau de leasing financiar, a căror valoare totală să depășească valoarea debursată, conform contractului în cauză. Prin decizia respectivă, CNPF a prescris companiei să-și conformeze activitatea cu prevederile art. 9 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 1/2018 și să solicite de la clienți doar restituirea sumei inițiale debursate conform contractului de credit/leasing financiar, fără revendicarea altor plăți;
- suspendarea operațiunilor bancare la conturile curente;
- aplicarea sancțiunii sub formă de amendă în mărime de 10 600 lei unui OCN;
- întreprinderea măsurilor necesare privind înlăturarea încălcărilor constatate în cadrul controlului la 24 de OCN-uri.

În aceeași perioadă, au fost efectuate 8 controale complexe planificate la AEÎ de categoria B, iar 1 control neplanificat a fost efectuat de către angajații Asociației Naționale Centrale a asociațiilor de economii și împrumut la 1 AEÎ, fiind dispuse o serie de măsuri de înlăturare a deficiențelor constatate. Printre acțiunile întreprinse se numără: instituirea administrării speciale în cadrul a 3 AEÎ, cu desemnarea administratorilor speciali; încetarea procedurii de administrare specială, cu retragerea licenței la 1 AEÎ de categoria B ca rezultat al intentării procedurii de insolvență a asociației, potrivit deciziei instanței de judecată; prescrierea administratorilor la 9 entități de a se conforma cu cerințele legislației, cu înlăturarea încălcărilor constatate, atragerea la răspundere contravențională a administratorilor la 6 AEÎ și aplicarea amenzilor în sumă totală de circa 15,3 mii lei.

1.5. PREVENIREA ȘI COMBATEREA SPĂLĂRII BANILOR ȘI A FINANȚĂRII TERORISMULUI

Ritmul rapid al digitalizării în economia mondială oferă un acces sporit al consumatorilor la diferite surse de finanțare. În context, se observă o orientare din ce în ce mai mare către serviciile și plățile electronice. Pe de altă parte, însă se relevă o necesitate sporită de menținere a stabilității financiare și de protecție atât a consumatorilor, cât și a investitorilor, coroborată cu respectarea tuturor cerințelor pe filiera prevenirii și combaterii spălării banilor.

În acest sens, în anul 2022, CNPF în parteneriat cu Proiectul USAID FSTA, a lansat programul de instruire în domeniul AML/CFT. Ciclul de instruire este compus din trei module:

Programul a fost conceput cu scopul de a consolida capacitățile entităților raportoare, de a preveni și combate, în mod eficient, infracțiunile financiare, prin prezentarea celor mai bune practici și împărtășirea expertizei deținute de renumiți specialiști în domeniu. La instruirile în cauză au participat mai mult de 200 de persoane, inclusiv reprezentanți ai participanților profesioniști la piața financiară nebanară, autorități publice, experți naționali și internaționali.

Ajustarea cadrului normativ la standardele internaționale reprezintă o preocupare continuă pentru autoritățile naționale. Astfel, prin Legea nr. 216/2022, s-a asigurat redresarea deficiențelor identificate în cadrul procesului de evaluare a Republicii Moldova de către Comitetul MONEYVAL în cadrul celei de a V-a runde, fiind completată Legea nr. 192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare cu prevederi care au drept scop asigurarea unui schimb, eficient și constructiv, de informații cu autoritățile competente, nemijlocit în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului (Recomandarea 27 FATF Atribuțiile supraveghetorilor și Recomandarea 40 FATF Alte forme de cooperare), precum și derogări exprese de la dispozițiile de confidențialitate în cadrul schimbului de informații cu autoritățile competente pe plan intern și internațional (conformarea cu Recomandarea 9 FATF).

În același context, se menționează aducerea modificărilor corespunzătoare atât la Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor, cât și la legislația în domeniul asigurărilor (în vigoare din 15.07.2022), care se referă la posibilitatea de a omite aplicarea măsurilor de precauție privind clienții care solicită eliberarea poliței de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse de autovehicule. Ca urmare a unei analize elaborate de către autoritatea de supraveghere, având la bază rezultatele evaluării riscurilor de spălare a banilor aferente produselor de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto, s-a constatat gradul extrem de redus al vulnerabilității de spălare a banilor în raport cu tranzacțiile de asigurare obligatorie auto, precum și valoarea infimă a contractelor încheiate în acest sens.

În contextul aprobării rezultatelor evaluării naționale a riscurilor, precum și beneficiind de asistența acordată în cadrul Proiectului Twinning „Eficientizarea sistemului de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului în Republica Moldova”, a Proiectului Twinning „Consolidarea supravegherii, guvernantei corporative și gestionării riscului în sectorul financiar din Republica Moldova”, CNPF a elaborat modificări la Regulamentul privind măsurile de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pe piața financiară nebanară. Proiectul de modificare a Regulamentului sus-menționat a fost supus consultărilor publice și remis spre avizare părților

interesate. Trebuie menționat faptul că, prin prisma modificărilor la Legea nr. 308/2017 (Legea nr. 66/2023), CNPF urmează să reexamineze actele sale normative subsecvente, inclusiv Regulamentul privind măsurile de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pe piața financiară nebanară, în vederea aducerii în concordanță a acestuia cu noile prevederi care urmează să intre în vigoare începând cu data de 01.07.2023.

Pe parcursul anului 2022, CNPF a întreprins un șir de măsuri de supraveghere, printre care abordarea aspectului combaterii spălării banilor în cadrul a 8 controale complexe ale activității asociațiilor de economii și împrumut și 4 controale complexe la societăți de investiții. Ca rezultat, odată cu constatarea încălcărilor rigorilor ce țin de măsurile de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, au fost emise prescripții/dispuse măsuri de remediere corespunzătoare.

În vederea consolidării mecanismului de supraveghere aferent prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, CNPF acorda o atenție sporită continuării dialogului cu entitățile raportoare, prin sporirea eficacității, cooperarea națională și internațională și alte domenii de interes.

1.6. PROTECȚIA CONSUMATORULUI

Protecția consumatorului în sectorul financiar nebanar este crucială pentru asigurarea unui tratament echitabil și transparent față de consumatorii de servicii și produse financiare nebanare, pentru protejarea împotriva practicilor abuzive, frauduloase sau neglijente din partea furnizorilor de servicii financiare, precum și pentru îmbunătățirea stabilității și integrității pieței financiare nebanare, ceea ce poate conduce la creșterea încrederii și a investițiilor în această piață.

Activitățile CNPF, specifice protecției consumatorilor, au acoperit toate cele trei sectoare, urmărind crearea și menținerea unui cadru organizatoric integrat, funcțional și eficient al acestora. Un obiectiv primordial pentru CNPF vizează continuarea și consolidarea procesului de armonizare legislativă cu acquis-ul comunitar, de cooperare și reglementare, de informare, de educare și de consiliere a consumatorilor de servicii și de produse financiare nebanare, de control și de supraveghere a pieței, precum și activități aferente protecției și apărării intereselor consumatorilor.

Gestionarea și soluționarea petițiilor

În perioada de raportare, activitatea de instrumentare și soluționare a petițiilor aferente celor 3 sectoare de activitate (piața de asigurări, piața de capital și sectorul de creditare nebanară) se structurează astfel:

Tabelul nr. 19 Numărul petițiilor înregistrate

Indicatori	Total petiții în 2021	% din total în 2021	Total petiții în anul 2022	% din total în anul 2022	% petiții 2022 față de 2021
Petiții de la beneficiarii serviciilor de asigurare	129	28,16	178	38,44	137,98
Petiții în domeniul pieței de capital	213	46,51	143	30,89	67,14
Petiții de la beneficiarii serviciilor din sectorul de creditare nebanară și AEÎ	116	25,33	142	30,67	122,41
TOTAL	458	100	463	100	101,09

Piața de capital

În perioada de raportare, activitatea de protecție a investitorilor/consumatorilor s-a axat, în principal, pe soluționarea temeinică și în termen legal a petițiilor/sesizărilor, care au vizat diverse aspecte, inclusiv preținsele încălcări ale prevederilor legale de către entitățile pieței. Astfel, pe sectorul conex pieței de capital, au fost înregistrate, per ansamblu, 143 de petiții, în scădere cu 32,86 la sută, comparativ cu anul 2021.

Din punctul de vedere al provenienței petițiilor înregistrate pe piața de capital, 76,92 la sută au fost transmise de către petiționari în nume propriu, restul fiind transmise prin intermediul altor entități. Repartiția petițiilor pe tipuri de entități reclamate arată că întâietatea în totalul petițiilor o dețin cele remise de către persoane fizice/persoane juridice, altele decât emitenți sau participanți profesioniști (46,85 la sută), fiind urmate de petițiile expediate/reexpediate de către autoritățile publice (20,28 la sută), de participanții profesioniști pe piața de capital (18,18 la sută) și emitenți (14,69 la sută), situație ce se desprinde din tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 20 Ponderea petițiilor în funcție de tipurile entităților reclamate

Nr. d/o	Proveniența petițiilor	Numărul petițiilor înregistrate	Ponderea în numărul total al petițiilor (%)
1	Emitenți	21	14,69
2	Autorități publice	29	20,28
3	Participanți profesioniști pe piața de capital	26	18,18
4	Persoane fizice/persoane juridice, altele decât emitenți sau participanți profesioniști	67	46,85
	TOTAL	143	100

În ceea ce privește tipurile de operațiuni reclamate (subiectul reclamațiilor) de către petiționari, cele mai multe petiții s-au referit la verificarea datelor privind acțiunile deținute și achitarea dividendelor (21,68 la sută), respectarea drepturilor acționarilor (14,68 la sută), aplicarea prevederilor actelor normative (12,59 la sută), urmate de petițiile referitoare la serviciile participanților profesioniști (10,49 la sută), precum și alte chestiuni conexe activității pe piața de capital (exemplificate în Tabelul nr. 22).

Tabelul nr. 21 Ponderea petițiilor în funcție de tipurile operațiunilor reclamate (subiectul reclamației)

Nr. d/o	Tipuri de operațiuni reclamate	Numărul petițiilor înregistrate	Ponderea în numărul total al petițiilor (%)
1	Verificarea deținerilor de acțiuni/ plăți dividendelor	31	21,68
2	Respectarea drepturilor acționarilor	21	14,68
3	Aplicarea prevederilor actelor normative	18	12,59
4	Serviciile participanților profesioniști pe piața de capital	15	10,49
5	Investiții în acțiuni contra bonuri patrimoniale	11	7,69
6	Dezvăluirea informației de către participanții pieței de capital	10	6,99
7	Informații aferente Fondurilor de Investiții în proces de lichidare	9	6,29
8	Diverse	7	4,90
9	Răscumpărarea/achiziționarea acțiunilor deținute	6	4,19
10	Convocarea și desfășurarea AGA	4	2,80
11	Înregistrarea tranzacțiilor pe piața secundară	4	2,80
12	Tranzacții de proporții	4	2,80
13	Procedura de retragere obligatorie	3	2,10
	TOTAL	143	100,00

În contextul în care finanțarea alternativă prin intermediul pieței de capital devine zonă de interes pentru cererea și oferta de capital, precum și contextul activităților de informare și educare a consumatorului de produse și servicii financiare, CNPF a elaborat și a pus la dispoziția tuturor părților interesate Ghidul practic privind emisiunea și tranzacționarea obligațiunilor corporative. Acest îndrumător cuprinde elementele esențiale în procesul de emisie și tranzacționare a obligațiunilor corporative, acoperind întreg procesul redat în mod clar și etapizat prin prisma aspectelor legislative și practice. Ghidul va fi util atât emitentilor de obligațiuni corporative, cât și persoanelor care vor să investească pe piața de capital, implicit are ca obiectiv educarea și promovarea încrederii în serviciile și instrumentele financiare specifice pieței de capital din Republica Moldova.

Piața asigurărilor

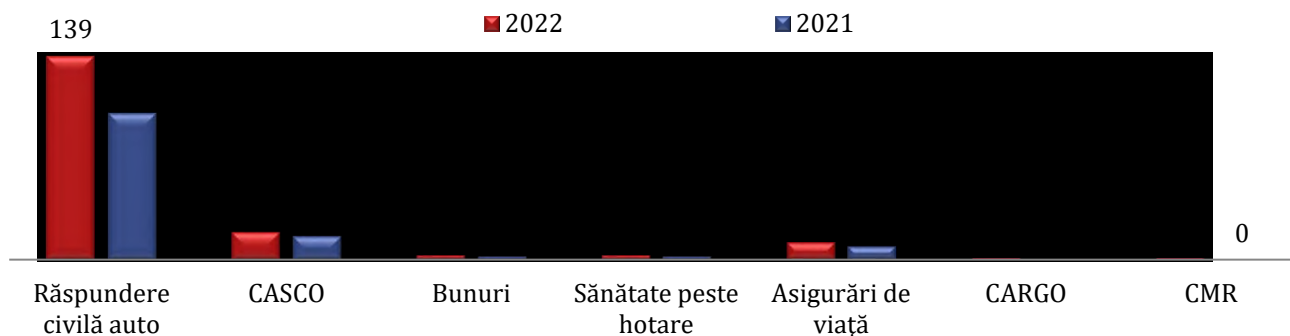
În anul 2022, au fost înregistrate în mod unic pe petent, analizate și soluționate 178 de petiții transmise de asigurați/păgubiți, în creștere cu 38 la sută față de 2021. Totodată, petenților le-au fost oferite 78 de consultații verbale în incinta CNPF și 80 prin telefon.

Tabelul nr. 22 Ponderea petițiilor după subiectele abordate

Nr. d/o	Subiectele petițiilor	Numărul petițiilor înregistrate	Ponderea în total reclamate (%)
1	Tergiversarea achitării despăgubirii de asigurare	57	32,0
2	Dezacord cu suma despăgubirii de asigurare	53	30,0
3	Refuz de plată a despăgubirii de asigurare	18	10,0
4	Neachitarea în termen a indemnizației de asigurare (pensiei suplimentare)	14	8,0
5	Refuz de plată a despăgubirii de asigurare (procedura de constatare amiabilă/lipsă foto)	14	8,0
6	Alte chestiuni abordate (dezacordul cu regresul/reparația, dezacordul cu suma rezilierii, dezacordul cu prima de asigurare, dezacordul cu comportamentul angajaților asiguratorului, neprezentarea dosarului de daună etc.)	22	12,0
	TOTAL	178	100,00

Aspectul cel mai des reclamat de către petenți în anul 2022 a fost tergiversarea achitării despăgubirii de asigurare (57 de cazuri sau 32 la sută) urmat de dezacordul cu suma despăgubirii de asigurare (53 de cazuri sau 30 la sută), refuzul de plată a despăgubirii de asigurare (18 cazuri sau 10 la sută), neachitarea în termen a indemnizației de asigurare (pensiei suplimentare) (14 cazuri sau 8 la sută) și, respectiv, refuzul de plată a despăgubirii de asigurare (procedura de constatare amiabilă/lipsă foto) (14 cazuri sau 8 la sută) etc.

Diagrama nr. 2 Numărul petițiilor examinate în funcție de clasă/tip de asigurare, 2021-2022

În funcție de clasa/tipul de asigurare, preponderența o dețin petițiile din categoria asigurărilor generale, inclusiv asigurările RCA (139 petiții sau 78 la sută) și asigurarea facultativă CASCO (19 petiții sau 10,5 la sută).

În scopul îmbunătățirii mecanismelor de protecție a consumatorilor, Regulatorul a identificat soluții pentru remedierea deficiențelor în activitatea de soluționare a petițiilor pe piața asigurărilor:

- îmbunătățirea modului de soluționare/răspuns la petițiile înregistrate la CNPF, precum și a modului de interacțiune cu consumatorii/asigurătorii prin organizarea audierilor în incinta CNPF;
- înăsprirea măsurilor aferente nerespectării de către asigurători a prevederilor cadrului normativ;
- informarea consumatorilor asupra principalelor drepturi și obligații pe care le dețin prin emiterea de mesaje educaționale, ghiduri, pliante, spoturi și alte materiale educative destinate acestora, plasarea comunicatelor de presă, apariții media, desfășurarea campaniilor media, organizarea meselor rotunde și a vizitelor de consultanță.

Sectorul de creditare nebancaară

În cadrul activității de instrumentare și soluționare a petițiilor în sectorul de creditare nebancaară, au fost recepționate 142 de petiții aferente sectorului de creditare nebancaară, în creștere cu 22,41 la sută față de anul 2021.

Tabelul nr. 23 Ponderea petițiilor în funcție de entitățile reclamate

Nr. d/o	Tipuri de entități reclamate	Numărul petițiilor înregistrate	Ponderea în numărul total al petițiilor (%)
1	OCN	82	57,8
2	AEÎ	16	11,3
3	Altele (inclusiv solicitarea informației privind aplicarea prevederilor actelor normative)	44	30,9
	TOTAL	142	100

Tabelul nr. 24 Ponderea petițiilor în funcție de subiecte

Nr. d/o	Subiectele petițiilor	Număr petiții	Ponderea în total reclamate, %
1	Verificarea calculului privind datoria restantă	45	31,7
2	Dezacord față de calculul penalităților/ penalități exagerate/ penalități abuzive/penalități neîntemeiate/anulare penalități	57	40,1
3	Explicarea condițiilor contractuale	9	6,3
4	Aplicarea prevederilor actelor normative	10	7,1
5	Rambursarea depunerilor de economii în cazul la 3 AEÎ	3	2,1

6	Alte chestiuni abordate	18	12,7
	Total	142	100

Pe parcursul anului 2022 CNPF a aprobat și a pus în aplicare noul Regulament privind cerințele de creditare responsabilă aplicate organizațiilor de creditare nebanară (Hotărârea CNPF nr. 20/5/2022), care, în mod prioritar, stabilește limitări asupra gradului de îndatorare a fiecărui consumator în funcție de veniturile constatate și totalitatea obligațiilor (datoriilor) deja înregistrate, interzicând OCN furnizarea de credite persoanelor care nu dețin venituri suficiente pentru rambursarea acestora.

2. ANALIZA SECTOARELOR PIEȚEI FINANCIARE NEBANCARE

2.1. STRUCTURA PIEȚEI FINANCIARE NEBANCARE

Structura pieței financiare nebanare în anul 2022 este compusă din 3 sectoare: piață de capital, sectorul asigurări și sectorul de creditare nebanară (organizațiile de creditare nebanară și asociațiile de economii și împrumut).

STRUCTURA PIEȚEI DE CAPITAL

Participanții pieței de capital

Potrivit înregistrărilor la sfârșitul anului 2022, Registrul licențelor și autorizațiilor pentru activitate pe piața de capital enumera 28 entități, reducându-se în anul de raport cu o entitate ce deținea autorizația de societate de registru. Prin urmare, CNPF a emis un singur act individual ce vizează retragerea autorizației de societate de registru a Societății pe acțiuni „REGISTRU-IND”, aceasta fiind radiată din Registrul licențelor sau autorizațiilor pentru activitatea pe piața de capital.

Respectiv, deși ne semnificativ, anul 2022 a consemnat tendințe constante de reducere a numărului entităților licențiate sau autorizate pe piața de capital.

Tabelul nr. 25 Participanții profesioniști pe piața de capital

Participantul profesionist	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022
Bursa de Valori a Moldovei (operator de piață reglementată și MTF)	1	1	1
Societăți de registru	8	8	7
Societăți pe acțiuni care dețin autorizație pentru ținerea registrului deținătorilor de valori mobiliare plasate în mod individual	1	1	1
Societăți de investiții	15	14	14
Persoane calificate în domeniul evaluării acțiunilor	5	5	5
TOTAL	30	29	28

PIAȚA PRIMARĂ

Dimensiunea pieței primare de capital, măsurată ca valoare sumară a volumului emisiunilor de valori mobiliare înregistrate în REVM, a crescut în anul de raport cu 3 021,62 mil. lei, către sfârșitul anului fiind contabilizată, cumulativ, pentru perioada anilor 1992-2022, o valoare de 32,13 mlrd. lei, ce viza înscrieri conexe în raport cu 3 800 societăți pe acțiuni. Urmare a radierilor operate în toată perioada, de la fondare până în prezent, la situația din 31.12.2022, în REVM erau listate un număr restant de cca 2 164 societăți pe acțiuni.

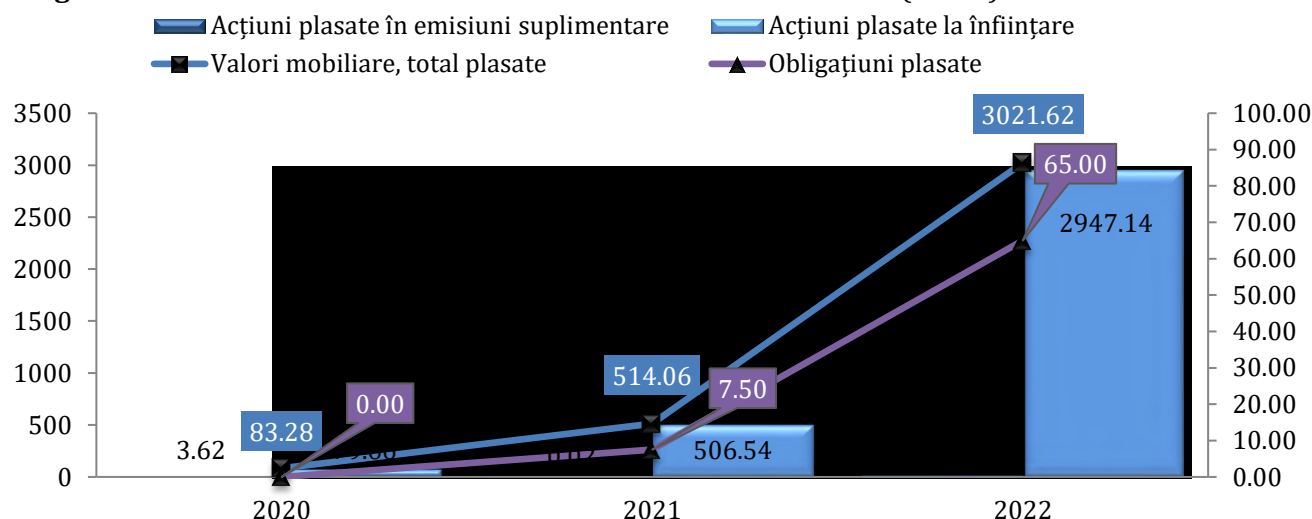
Emisiunile suplimentare de acțiuni, similar anilor precedenți, au vizat, în exclusivitate, modul lor închis de plasare, în timp ce obligațiunile emise de autoritățile publice locale, lansate în premieră în circulație pe piața de capital autohtonă, au fost singurele oferte publice derulate istoric pe piață.

Tabelul nr. 26 Numărul emisiunilor de valori mobiliare înregistrate

Numărul emisiunilor înregistrate	2020	2021	2022
Emisiuni plasate la înființare	2	1	1
Emisiuni suplimentare	15	25	67
Emisiuni de obligațiuni	0	2	1
TOTAL	17	28	69

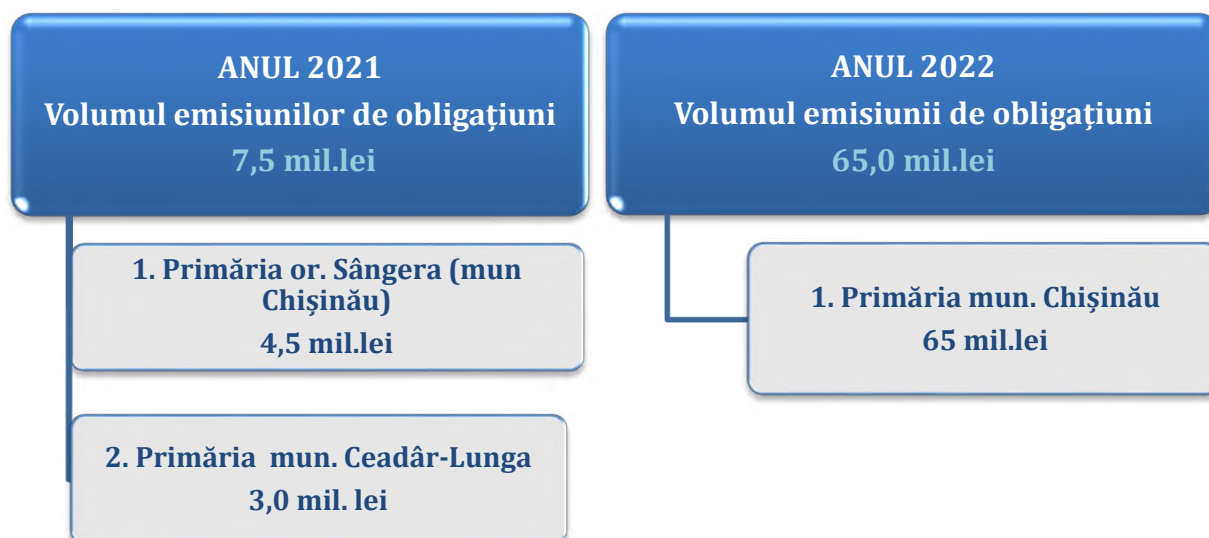
În anul 2022, se atestă un trend ascendent al volumului emisiunilor de valori mobiliare înregistrate în REVM, acest indicator fiind în creștere de circa 6 ori, comparativ cu anul 2021.

Diagrama nr. 3 Volumul emisiunilor de valori mobiliare în 2020-2022 (mil.lei)

Trendul ascendent, marcat în ultimul an de activitate, în materie de volum al emisiunilor de valori mobiliare a fost influențat, cu o pondere de 82,08 la sută (2 426,78 mil. lei) din volumul total (2 956,62 mil. lei) de acțiuni înregistrate în perioada respectivă, de către emisiunile suplimentare de acțiuni, efectuate de către SA „Energocom”, în contextul crizei energetice (4 emisiuni derulate în baza dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale a RM), dar și drept efect al măsurilor de conformare întreprinse de către societățile pe acțiuni, în contextul prevederilor legislației de majorare etapizată a mărimii minime a capitalului social de la 20 mii lei la cel puțin 360 mii lei (la situația din 01.01.2023).

Diagrama nr. 4 Emisiuni de obligațiuni ale autorităților publice locale înregistrate în 2021-2022

De remarcat că obligațiunile emise de Primăria mun. Chișinău, înregistrate în anul 2022, au un termen de circulație de 7 ani, comparativ cu termenul de 2-3 ani al obligațiunilor similare, emise în anul 2021. Evaluând activitatea în dinamică a emitenților pe piața de capital, autoritatea, prin prisma obligativității legale privind majorarea graduală, până la 01.01.2024, a mărimii minime a capitalului lor social până la 600 mii lei, pe de o parte, dar și ținând cont de criza aprofundată din regiune, pe de altă parte, vine cu previziuni pentru o creștere moderată a capitalului acționar sumar, atras prin emisii de valori mobiliare în următorii ani de activitate.

PIAȚA SECUNDARĂ

Dimensiunea pieței secundare, măsurată ca valoare și ca număr al tranzacțiilor derulate, subsecvent, în anul de raport pe piața reglementată, sistemul multilateral de tranzacționare (MTF) și în afara pieței reglementate și MTF, a atins mărimi totale de 2 952 tranzacții în valoare de 595,2 mil. lei. Comparativ cu perioadele precedente, în anul 2022, mărimea pieței secundare a marcat un trend semnificativ descendent al indicatorilor, respectiv, ambii indicatori fiind comparativ cu anul 2021 în scădere (cu 1 465,8 mil. lei sau cu 71,1 la sută ca volum și cu 4 832 tranzacții sau cu 62 la sută ca număr) și, corespunzător, cu 1 074,6 mil. lei (64,3 la sută) sau cu 1 863 tranzacții (38,6 la sută) față de anul 2020.

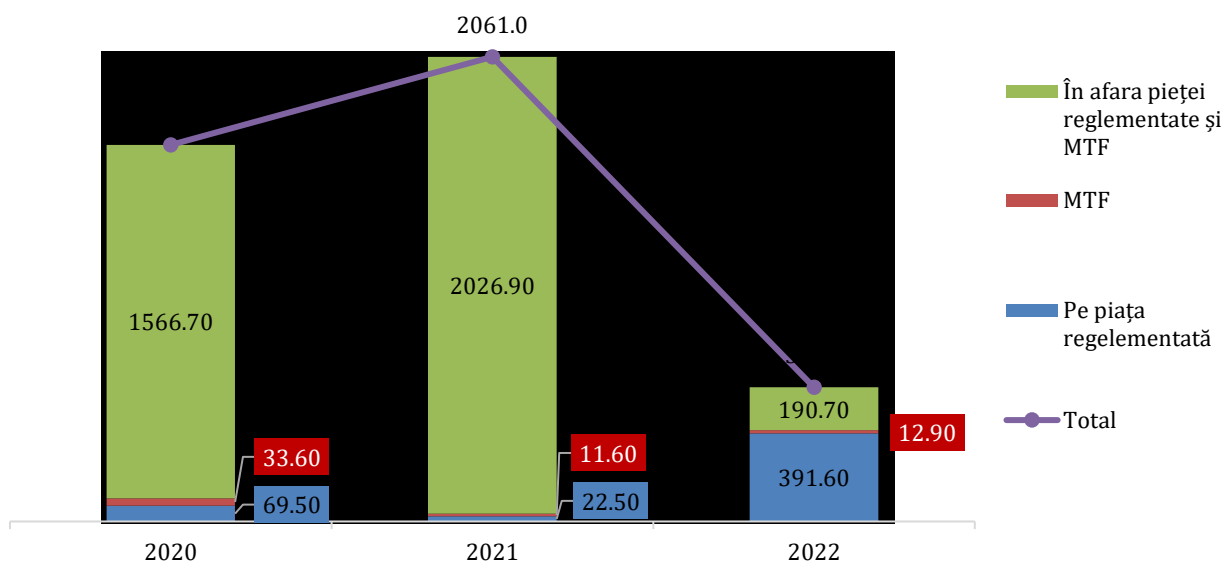
Tabelul nr. 27 Numărul și valoarea tranzacțiilor cu valori mobiliare

Indicatori	2020		2021		2022	
	Numărul tranzacțiilor, unit.	Valoarea tranzacțiilor, mil. lei	Numărul tranzacțiilor, unit.	Valoarea tranzacțiilor, mil. lei	Numărul tranzacțiilor, unit.	Valoarea tranzacțiilor, mil. lei
Piața reglementată	199	69,5	86	22,5	229	391,6
MTF	94	33,6	84	11,6	81	12,9
În afara pieței reglementate și MTF	4 522	1 566,7	7 614	2 026,9	2 642	190,7
TOTAL	4 815	1 669,8	7 784	2 061,0	2 952	595,2

Pe fundalul acestei scăderi dramatice, în anul de raport, remarcabilă este reluarea poziției de lider al segmentului pieței reglementate în topul locurilor de tranzacționare a valorilor mobiliare pe piața secundară, în materie de volum de tranzacții aici înregistrate, cu o pondere de 65,79 la sută în total volum înregistrat pe piața secundară (în creștere de la 69,5 mil. lei în anul 2020 la 391,6 mil. lei în anul 2022), reiterând astfel importanța acestei piețe, precum și interesul și încrederea investitorilor față de platformele reglementate ale pieței de capital.

Deși, din perspectiva acestor date ascendente, de remarcat e și impactul asupra acestora, al finalizării procedurilor legale, demarate în anii precedenți de regulatorii pieței financiare, în contextul măsurilor administrative aplicate în raport cu acționariatul neconform al băncilor. La caz, fluxul financiar preponderent din exterior, redirecționat în sectorul bancar, a fost acoperit în proporție de 91,8 la sută de către tranzacțiile cu acțiunile BC „Energbank” SA (359,7 mil. lei) expuse la vânzare în corespundere cu prevederile art. 52 (nerespectarea cerințelor privind calitatea acționariatului) din Legea nr.202/2017 privind activitatea băncilor.

Spectrul de instrumente financiare, disponibile pentru tranzacționare de către potențialii investitori, în anul de raportare, a fost reprezentat predominant de acțiuni, dar și, în premieră, de obligațiuni emise de autoritățile publice locale (APL), titluri de credit municipale, care, odată fiind plasate, au fost admise atât pe piața reglementată, cât și pe platforma MTF a „Bursei de Valori a Moldovei” SA (BVM).

Diagrama nr. 5 Volumul tranzacțiilor cu instrumentele financiare în 2020-2022 (mil.lei)

Piața reglementată

La sfârșitul anului 2022, pe platforma pieței reglementate a BVM, erau admise spre tranzacționare acțiunile ale 15 emitenți, dintre care doar acțiunile ale 11 emitenți se enumeră printre cele listate constant pe piața reglementată în perioada ultimilor cinci ani de activitate (2018-2022), precum și o singură emisie de obligațiuni municipale (Primăria mun. Chișinău), admise spre tranzacționare urmare a plasării acestora în anul 2022.

Totodată, ținând cont de numeroasele admiteri/retrageri de pe piața reglementată a societăților pe acțiuni pe parcursul anului, statisticile enunță că, pe piața reglementată, per total, în anul 2022 au fost tranzacționate titlurile de capital ale 12 emitenți (16 în anul 2021).

Astfel, pe parcursul anului 2022, pe piața reglementată au fost înregistrate 229 de tranzacții, în volum sumar de 391,65 mil. lei raportat la 2,2 mil. acțiuni, valoarea totală a tranzacțiilor fiind în creștere față de anul 2021, de 17,43 ori (22,47 mil. lei în anul 2021), fapt care s-a datorat majorării esențiale a numărului de operațiuni de 2,66 ori față de anul 2021. Ponderea în PIB a volumului tranzacțiilor a constituit 0,14 la sută¹.

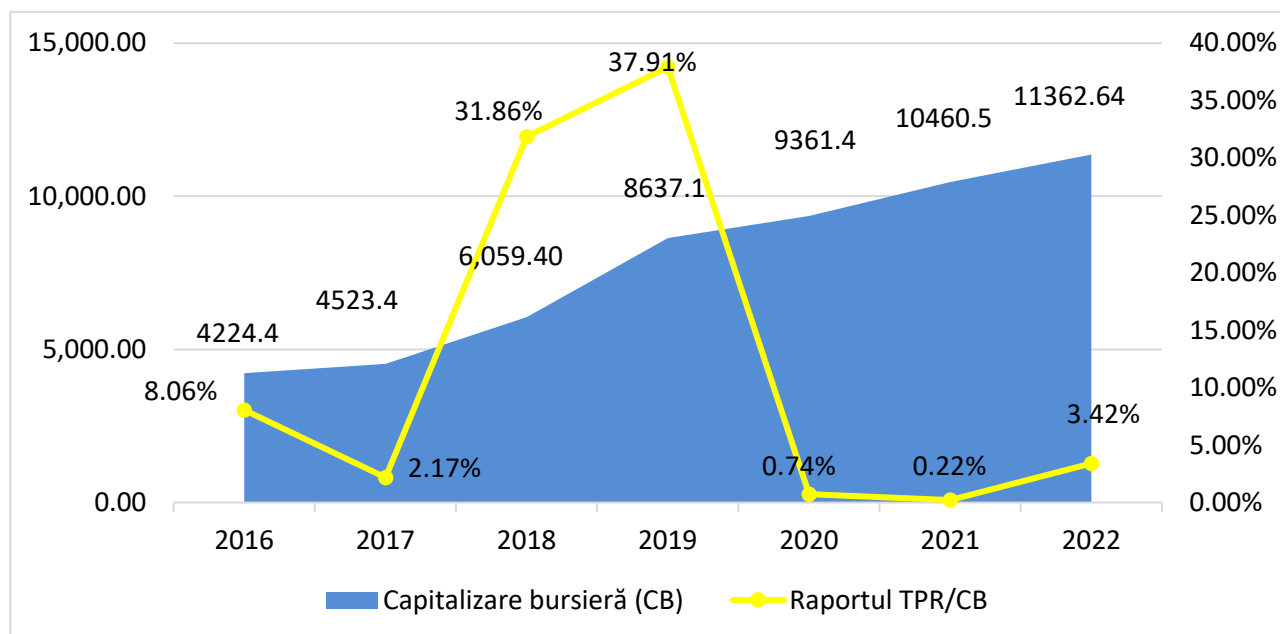
Pe primele 4 locuri din clasamentul celor mai lichide companii ale căror acțiuni au fost tranzacționate pe piața reglementată, s-au situat: BC „Energbank” SA, BC „Moldova-Agroindbank” SA, BC „FinComBank” SA și CA „Acord Grup” SA, cumulând tranzacții de până la 99,5 la sută (389,66 mil. lei) din totalul valorii tranzacționate pe piața reglementată, astfel, sectorul bancar menținându-și poziția de cel mai atractiv și reprezentativ sector la capitolul lichiditate pe piață.

În dinamică, capitalizarea bursieră² este în continuă ascendență, volumul tranzacțiilor raportat la capitalizarea bursieră evidențiind potențialul tranzacționării de acțiuni pe piața de capital.

¹ Potrivit sursei www.statistica.gov.md, la situația din 31.12.2022, PIB a constituit 272 559 mil. lei.

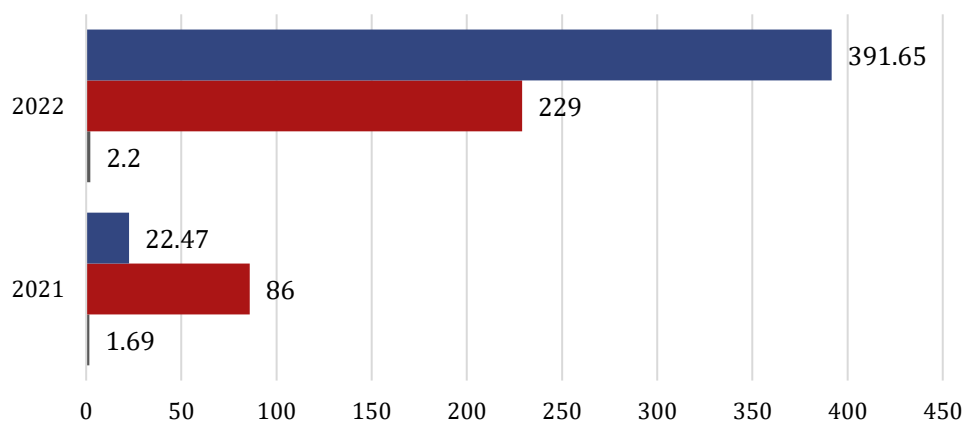
² Reprezintă suma produselor dintre numărul de acțiuni emise de fiecare societate admisă spre tranzacționare pe piața reglementată și ultimul preț înregistrat în ultimele 12 luni anterioare datei calculării indicelui de capitalizare.

Diagrama nr. 6 Evoluția tranzacțiilor pieței reglementate raportate la capitalizarea bursieră în 2016-2022

În pofida trendului pozitiv al capitalizării bursiere, se înregistrează o stagnare a utilizării instrumentelor specifice pieței de capital ca modalitate de realocare a capitalului, fapt ce afectează sustenabilitatea activității bursiere, or ascensiunea pronunțată a coraportului volumul tranzacțiilor/capitalizarea bursieră, marcată în anii 2018-2019, nu enunță rezultate marcante în materie de revigorare a pieței, dar, mai degrabă, enunță influența unor factori unitari, specifici perioadei respective (demararea procedurilor legale de adecvare a calității acționariatului în instituțiile financiar-bancare).

Diagrama nr. 7 Statistica tranzacțiilor derulate pe piața reglementată în 2021-2022

	2021	2022
■ Volumul tranzacțiilor, mil. lei	22.47	391.65
■ Numărul tranzacțiilor, unități	86	229
■ Numărul VM, mil. unități	1.69	2.2

Analiza structurii tranzacțiilor înregistrate pe piața reglementată denotă că cel mai semnificativ volum revine tranzacțiilor de vânzare-cumpărare (86,21 la sută), urmate de tranzacțiile rezultate în urma derulării ofertei publice pe piața secundară (11,98 la sută).

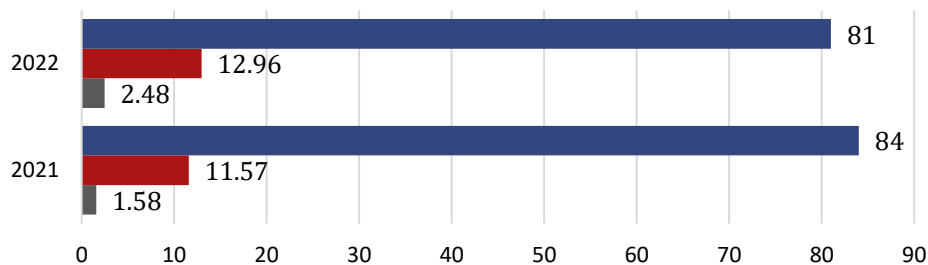
Tabelul nr. 28 Structura tranzacțiilor derulate pe piața reglementată

Indicatori	Numărul tranzacțiilor, unități		Volumul tranzacțiilor, mil. lei		Modificare absolută, mil. lei	Ponderea în total tranzacții pe PR
	2021	2022	2021	2022	+/-	%
Vânzare-cumpărare (interactiv)	79	209	16,66	337,65	320,99	86,21
Oferta de preluare	6	18	1,05	46,93	45,88	11,98
Licitație cu strigare (pachet unic)	0	1	0	0,01	0,01	0,003
Licitații ale Agenției Proprietății Publice	1	0	4,76	0	-4,76	-
Alte tranzacții (speciale)	0	1	0	7,07	7,07	1,81
TOTAL	86	229	22,47	391,66	369,19	100

Sistemul multilateral de tranzacționare (MTF)

Pe platforma alternativă de tranzacționare MTF, către sfârșitul anului 2022, erau admise spre tranzacționare acțiuni ale 18 emitenți, dintre care acțiunile a 8 emitenți se enumeră printre cele listate constant pe acest segment de piață în perioada 2018-2022, precum și 3 emisiuni de obligațiuni ale Autorităților Publice Locale (Primăria or. Sângera (obligațiuni de clasa I și II) și Primăria municipiului Ceadâr-Lunga), admise spre tranzacționare urmare a plasării acestora în anul 2021.

Valoarea totală a tranzacțiilor derulate în cadrul MTF a crescut față de 2021 cu 12 la sută, înregistrând o valoare de 12,96 mil. lei.

Diagrama nr. 8 Statistica tranzacțiilor derulate în cadrul MTF în 2021-2022

	2021	2022
■ Numărul tranzacțiilor, unități	84	81
■ Volumul tranzacțiilor, mil. lei	11.57	12.96
■ Numărul VM, mil. unități	1.58	2.48

Tabelul nr. 29 Structura tranzacțiilor derulate în cadrul MTF

Indicatori	Numărul tranzacțiilor, unități		Volumul tranzacțiilor, mil. lei		Modificare absolută, mil. lei	Ponderea în total tranzacții pe PR
	2021	2022	2021	2022	+/-	%
Vânzare - cumpărare (interactiv)	25	16	8,87	9,95	1,08	76,77
Vânzare - cumpărare obligațiuni	1	0	0,01	0	-0,01	0
Licitație cu strigare (pachet unic)	58	65	2,69	3,01	0,32	23,23
TOTAL	84	81	11,57	12,96	1,39	100

Evaluată din perspectiva dinamismului acestui segment de piață, se atestă interesul scăzut al emitenților și investitorilor pentru valorile mobiliare admise în cadrul acestui sistem. La finele anului 2022, în cadrul MTF, în poziții deschise, figura doar 1 ofertă de vânzare a 97,5 mii de valori mobiliare și 1 ofertă de procurare a 50 de acțiuni.

Tranzacțiile efectuate în afara pieței reglementate și MTF

Valoarea totală a tranzacțiilor derulate în afara pieței reglementate și MTF (segmentul extrabursier) a scăzut considerabil în anul de raport, comparativ cu perioada anului 2021, de aproximativ 10,6 ori, iar numărul tranzacțiilor s-a micșorat de circa 2,8 ori.

Structura tranzacțiilor derulate în afara BVM marchează micșorări esențiale la toate tipurile de tranzacții înregistrate pe acest segment și, totodată, reliefează faptul că topul este menținut, în continuare, de volumul tranzacțiilor de tipul „vânzare-cumpărare” (76,9 la sută).

O pondere reprezentativă în structura tranzacțiilor este asigurată de tranzacțiile de donație (5,9 la sută), urmată de tranzacțiile de succesiune (5,6 la sută).

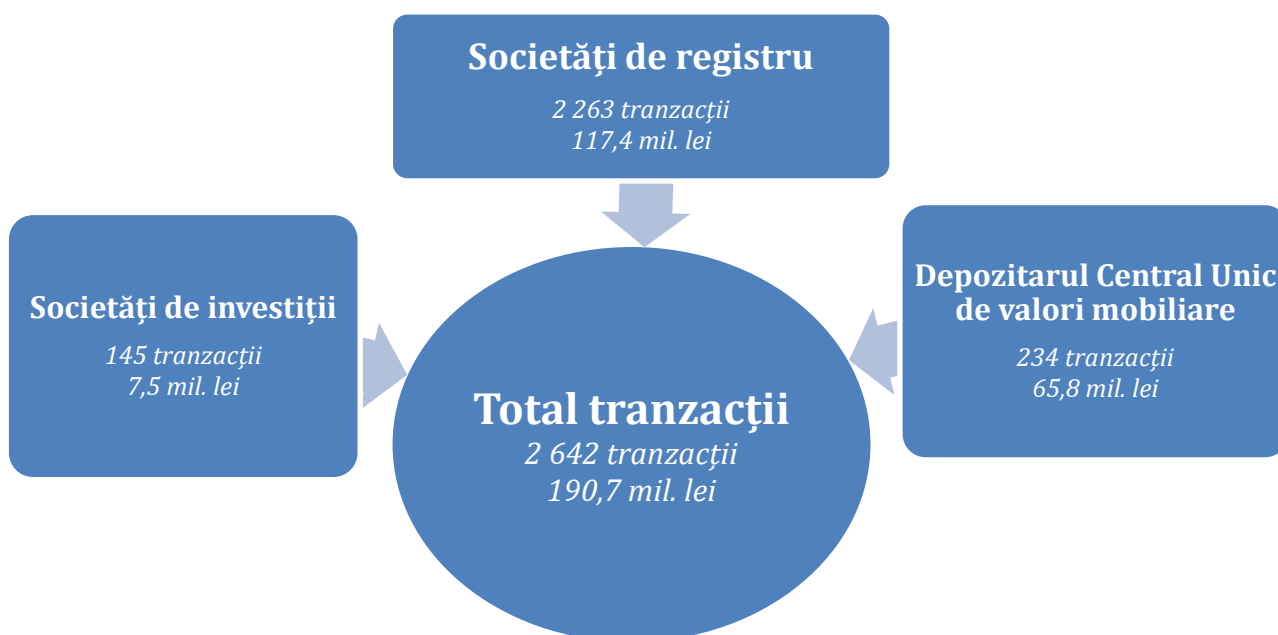
Tabelul nr. 30 Structura tranzacțiilor derulate în afara pieței reglementate și MTF

Indicatori	Volumul tranzacțiilor, mil. lei		Numărul tranzacțiilor	
	2021	2022	2021	2022
Vânzare-cumpărare	1 787,2	146,8	664	1457
Moșteniri	11,9	7,8	363	422
Donații	10,7	11,4	147	110
Succesiune	1,8	10,7	4	9
Retragerea obligatorie de către acționarul majoritar al valorilor mobiliare deținute de acționarii minoritari în condițiile art. 30 și art. 31 din Legea nr. 171/2012	5,1	8,8	6 399	628
Achiziționarea valorilor mobiliare proprii de către emitent în condițiile Legii nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni	138,1	2,2	19	2
Răscumpărarea de către emitent a valorilor mobiliare proprii în condițiile art. 52 din Legea nr. 202/2017 privind activitatea băncilor	70,7	1,8	3	1
Alte tranzacții	1,4	1,2	15	13
TOTAL	2 026,9	190,7	7 614	2642

Potrivit datelor raportate către CNPF, tranzacțiile înregistrate în afara pieței reglementate și MTF structurate pe categorii de persoane licențiate/autorizate pe piața de capital, la situația din 31.12.2022, se prezintă în următoarea diagramă.

Diagrama nr. 9 Structura tranzacțiilor în afara pieței reglementate și MTF pe categorii de persoane licențiate/autorizate

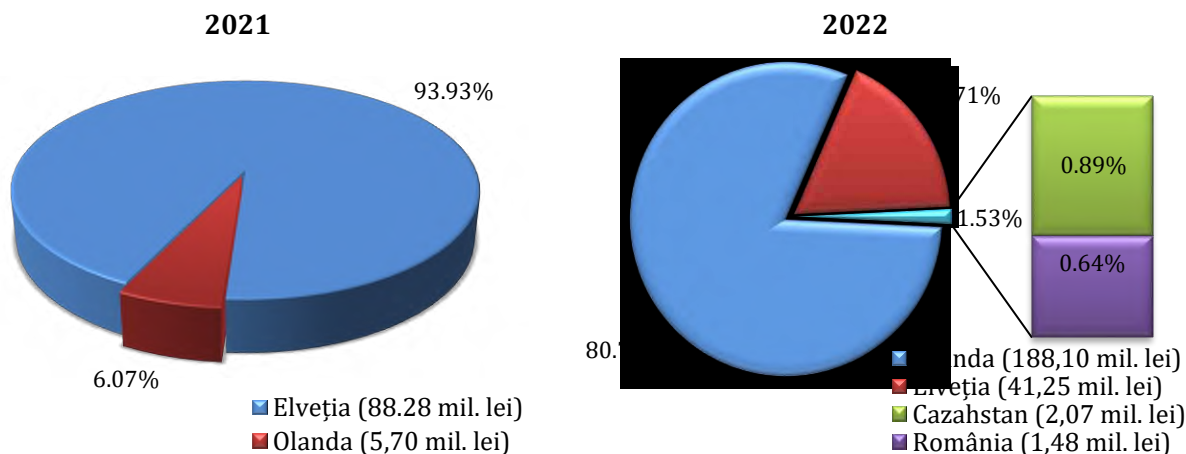
Potrivit datelor statistice aferente numărului și volumului tranzacțiilor înregistrate în anul de raportare, societățile de registru înregistrează o pondere semnificativă de peste 85,6 la sută din numărul total al tranzacțiilor de pe piața extrabursieră și de peste 61,5 la sută din volumul total al tranzacțiilor.

PARTICIPAREA INVESTITORILOR STRĂINI PE PIAȚA DE CAPITAL

Investiții străine pe piața primară

Evaluată din perspectiva atractivității pieței primare de capital pentru investitorii străini, în anul 2022, investițiile străine directe au cifrat 232,89 mil. lei, comparativ cu 93,98 mil lei în anul 2021. Investițiile străine pe piața primară de capital au fost atrase prin intermediul emisiunilor închise de valori mobiliare, în cadrul a 4 emitenți (SA "Farmaco", SA "Moldcell", SA "Dacia-LV" și SA "Apavital"), ceea ce constituie 7,87 la sută din valoarea totală a emisiunilor de acțiuni (2 956,62 mil.lei).

Diagrama nr. 10 Structura investițiilor atrase de către societățile pe acțiuni (pe piața primară) în perioada 2021-2022 după originea investitorilor străini

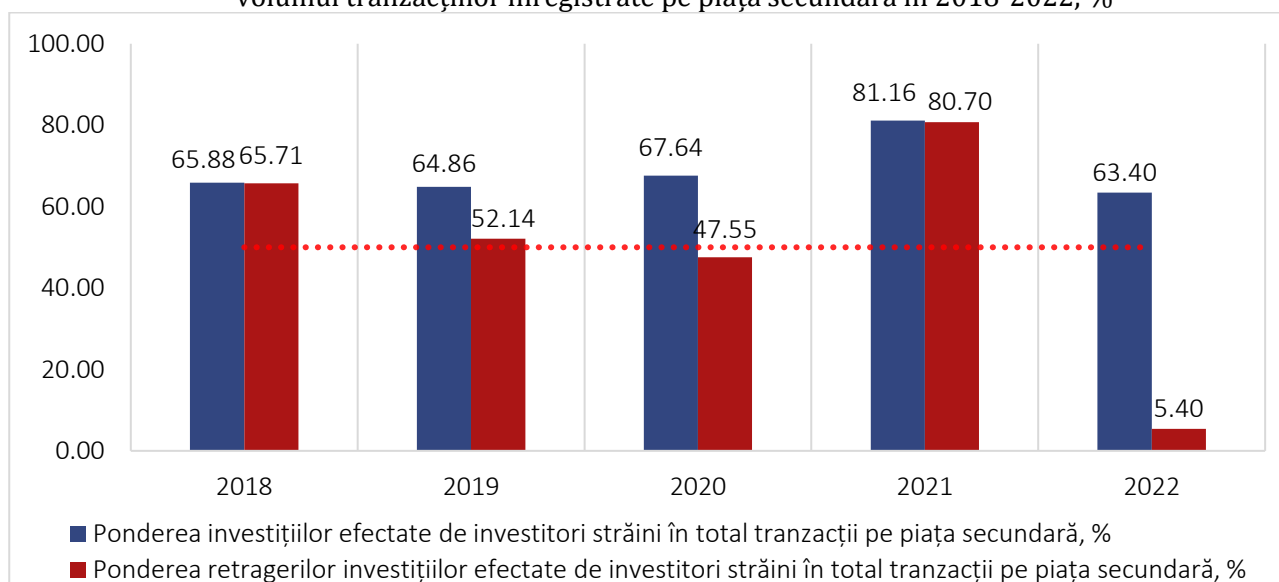

Investiții străine pe piața secundară

Analizând dinamica investițiilor străine atrase prin intermediul pieței secundare pe parcursul a 5 ani consecutiv, iese în evidență interesul chiar mai sporit al investitorilor străini, comparativ cu al celor locali, or, peste 50 la sută din volumul total al tranzacțiilor efectuate pe piața secundară, revine pe seama primilor. Acest trend este menținut și în ultimul an de activitate, ponderea investițiilor străine atrase, în anul 2022, prin intermediul pieței secundare fiind de 63,4 la sută din totalul tranzacțiilor efectuate, înregistrând o ușoară diminuare, comparativ cu nivelul investițiilor consemnate la finele anului 2021 (81,16 la sută din totalul tranzacțiilor) (Diagrama nr.13).

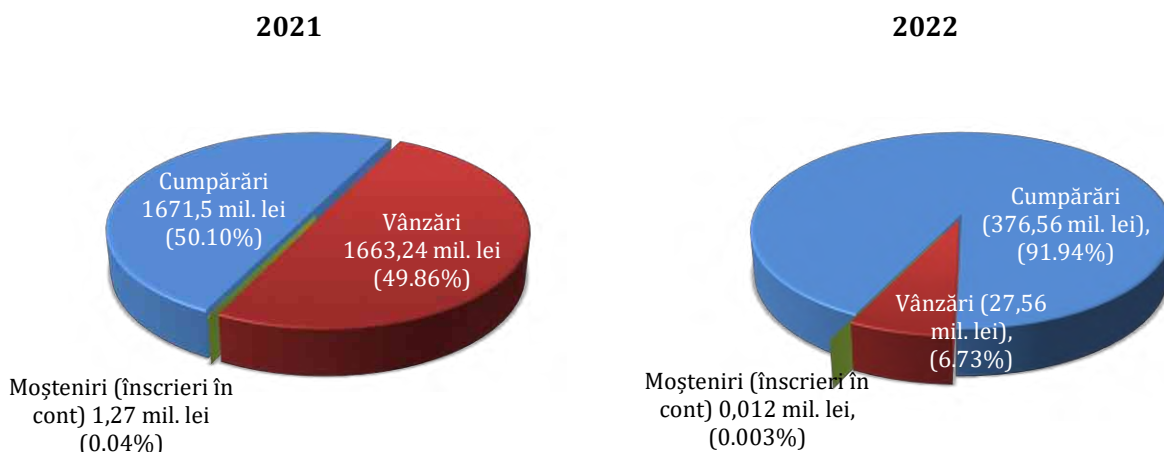
Pe de altă parte, comparând valoarea investițiilor străine, înregistrată în anul 2022, față de anii anteriori (2018-2021), se constată o scădere considerabilă, fiind, posibil, influențată de gradul ridicat de incertitudine ce caracterizează contextul geopolitic și macroeconomic actual, ca urmare a războiului din Ucraina.

Diagrama nr. 11 Ponderea volumului investițiilor străine și a retragerilor investițiilor străine în total volumul tranzacțiilor înregistrate pe piața secundară în 2018-2022, %

Valoarea investițiilor străine atrase (cumpărări) prin intermediul pieței secundare în anul 2022 a cunoscut o descreștere cu circa 77,47 la sută, comparativ cu nivelul consemnat la finele anului 2021, înregistrând valoarea de 376,56 mil. lei sau 91,94 la sută din valoarea totală a tranzacțiilor efectuate de nerezidenți pe piața secundară. Simultan, se relevă că investitorii străini – persoane juridice sunt principalii actori și revendică 94,71 la sută din totalul tranzacțiilor efectuate.

După structura tranzacțiilor cu implicarea persoanelor fizice și juridice nerezidente, cea mai semnificativă pondere revine tranzacțiilor de cumpărare (91,94 la sută), urmată de tranzacțiile de vânzare (6,73 la sută).

Diagrama nr. 12 Structura tranzacțiilor derulate cu participarea investitorilor străini în 2021-2022

Tabelul nr. 31 Statistica tranzacțiilor de vânzare și cumpărare efectuate de către nerezidenți în dependență de țara de origine

2021						2022					
cumpărări			vânzări			cumpărări			vânzări		
Țara	Volumul, mil. lei	Cota în volumul total, %	Țara	Volumul, mil. lei	Cota în volumul total, %	Țara	Volumul, mil. lei	Cota în volumul total, %	Țara	Volumul, mil. lei	Cota în volumul total, %
Franța	1 662,33	99,45	Olanda	1 662,35	99,95	Estonia	354,13	94,04	Austria	12,43	45,10
Bulgaria	8,41	0,50	Ucraina	0,42	0,03	Austria	17,83	4,74	Cipru	8,01	29,06
România	0,27	0,02	Rusia	0,23	0,01	Ungaria	2,01	0,53	Slovenia	6,52	23,66
Letonia	0,22	0,01	Cipru	0,21	0,01	România	1,02	0,27	Croația	0,25	0,91
Cipru	0,21	0,01	România	0,014	0,00	Germania	0,73	0,20	România	0,18	0,65
Austria	0,06	0,00	SUA	0,01	0,00	Singapore	0,41	0,11	Rusia	0,08	0,29
-----	-----	-----	Grecia	0,003	0,00	Irlanda	0,39	0,10	Ucraina	0,06	0,22
-----	-----	-----	Elveția	0,001	0,00	Altele	0,04	0,01	-----	0,03	0,11
	1 671,50	100,0		1 663,24	100,0		376,56	100,0		27,56	100,0

Ponderea cea mai înaltă a tranzacțiilor de cumpărare revine investitorilor din Estonia (acțiunile SA "Energbank") și Austria (acțiunile SA „Codreanca”), ceea ce reprezintă 98,8 la sută din total cumpărări, iar a tranzacțiilor de vânzare revine nerezidenților din Austria (acțiunile SA „Codreanca”) și Cipru (acțiunile SA „Agat”), cu o pondere de 74,2 la sută din total vânzări.

STRUCTURA PIEȚEI DE ASIGURĂRI

La situația din 31.12.2022, 127 entități dețineau licențe/autorizări pentru a desfășura activitate profesionistă pe piața de asigurări, înregistrându-se o creștere cu 8 entități (2 brokeri licențiați și 7 agenți de asigurare autorizați, iar unei societăți de asigurări i-a fost retrasă licența și unei societăți licența i-a fost suspendată) pe parcursul anului.

Tabelul nr. 32 Numărul entităților licențiate pe piața de asigurări

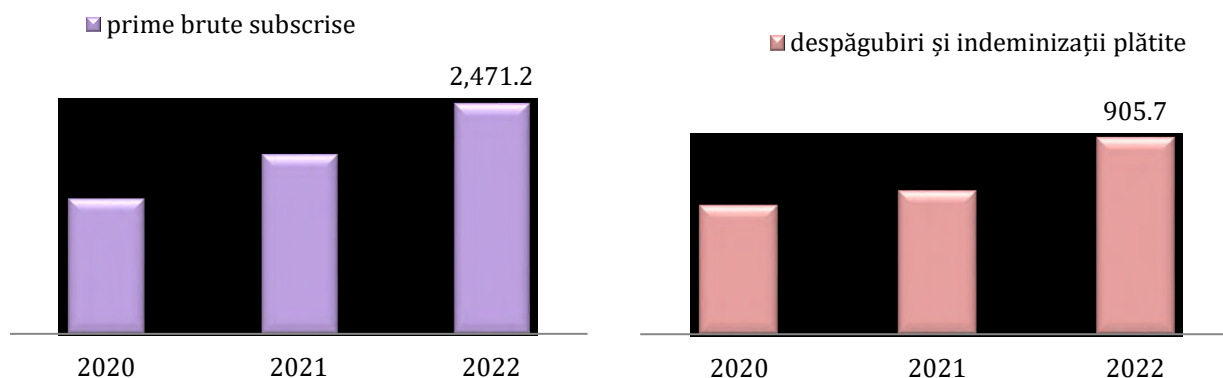
Indicatori	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022
Societăți de asigurare	11	11	10
Brokeri de asigurare și/sau reasigurare	41	44	46
Agenți de asigurare	61	64	71
TOTAL	113	119	127

În anul 2022 piața de asigurări a consemnat o evoluție ascendentă a principalului indicator – prime brute subscrise, care a înregistrat o valoare totală de 2 471,2 mil. lei. Măsurată în termeni nominali valoarea primelor brute s-a majorat cu 28,29 la sută comparativ cu anul precedent.

Pe parcursul anului, societățile de asigurare au plătit despăgubiri și indemnizații de asigurare în valoare totală de 905,7 mil. lei, înregistrând o creștere nominală cu 36,79 la sută comparativ cu nivelul anului precedent.

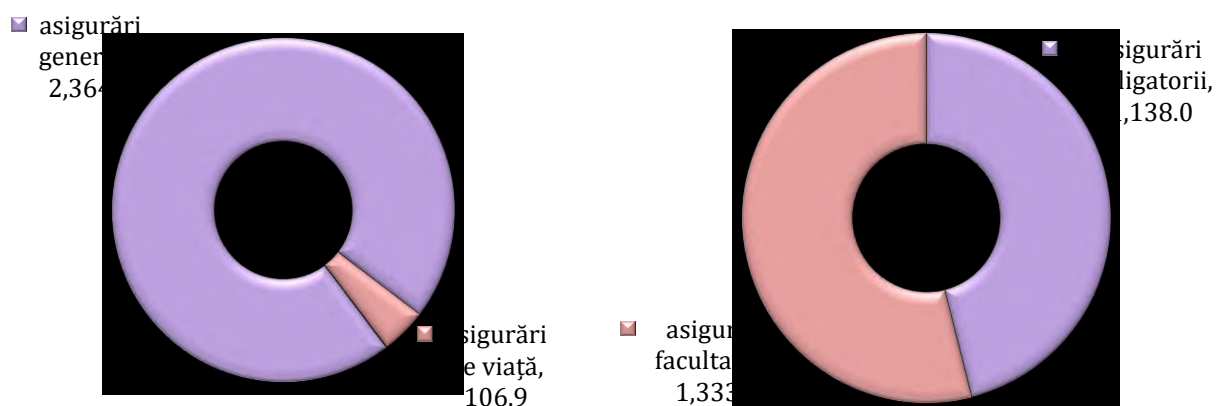
Raportul despăgubirilor de asigurare față de primele subscrise a constituit 36,65 la sută, înregistrând o majorare cu circa 1,07 p.p. comparativ cu nivelul din anul 2021.

Diagrama nr. 13 Evoluția primelor brute subscrise și a despăgubirilor și indemnizațiilor plătite în 2020-2022, mil. lei

Cu referire la structura sa, similar anului precedent, piața a rămas orientată spre asigurări generale, care a constituit 95,67 la sută (94,78 la sută, 2021) din volumul total al primelor brute subscrise. Asigurările de viață au reprezentat 4,32 la sută (5,22 la sută, 2021) din volumul total al primelor brute subscrise. În anul 2022, asigurările obligatorii au reprezentat 46,05 la sută, iar asigurările facultative au acoperit 53,95 la sută din volumul primelor brute subscrise pe piața de asigurări.

Diagrama nr. 14 Structura pieței de asigurări în anul 2022, mil. lei

STRUCTURA SECTORULUI DE CREDITAR NEBANCARĂ

Sectorul de creditare nebanclară este reprezentat prin organizațiile de creditare nebanclară și asociațiile de economii și împrumut. La situația din 31.12.2022, 384 de entități dețineau autorizații/licențe pentru a desfășura activitate profesională pe piața de creditare nebanclară, înregistrând, pe parcursul anului, o reducere cu 6 entități.

Tabelul nr. 33 Numărul entităților de creditare nebanclară

Indicatori	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022
Organizații de creditare nebanclară	166 (154*)	163 (143*)	162 (127*)

Asociații de economii și împrumut	228	226	221
Asociații de economii și împrumut centrale	1	1	1
TOTAL	395	390	384

*OCN care au dreptul de a desfășura activitatea de creditare nebancaară

Creditarea nebancaară, efectuată prin intermediul OCN, a reprezentat 92.13 la sută (91,20 la sută, 2021) din volumul total al creditelor oferite pe piața financiară nebancaară.

2.2. POZIȚIA FINANCIARĂ ȘI INDICATORII DE PERFORMANȚĂ

PIAȚA DE CAPITAL

REZULTATELE FINANCIARE ALE SOCIETĂȚILOR PE ACȚIUNI

În conformitate cu prevederile legislației, în anul 2022, au avut obligația să dezvăluie public raportul anual al emitentului:

- 33 de emitenți care sunt definiți ca entități de interes public (EIP);
- 18 societăți pe acțiuni ale căror valori mobiliare sunt tranzacționate în cadrul MTF;
- 750 de emitenți ale căror valori mobiliare sunt tranzacționate în afara pieței reglementate și/sau MTF.

Ca rezultat al examinării rapoartelor anuale ale tuturor societăților recepționate în anul 2022 (pentru anul de gestiune 2021), în sensul indicatorilor înregistrați, se atestă o creștere, comparativ cu perioada anterioară, în materie de:

- Numărul de emitenți cu profit s-a majorat de la 380 (în anul 2020) la 403 emitenți (în anul 2021), fiind în creștere cu cca 6 la sută.
- Volumul sumar al profiturilor înregistrate în anul de gestiune 2021 denotă un trend ascendent de la 3 768,64 mil.lei (în anul 2020) la 5 619,25 mil.lei, sau în creștere cu 49 la sută.
- Numărul de emitenți care au anunțat dividende s-a majorat de la 81 (în anul 2020) la 96 emitenți în anul 2021, în creștere cu 18.5 la sută.
- Volumul dividendelor anunțate în anul de gestiune 2021 denotă un trend ascendent de la 1 605,47 mil.lei (în anul 2020) la 2 119,27 mil.lei, în creștere cu 32,0 la sută.

profituri
înregistrate

dividende
anunțate

Informații suplimentare, aferente profiturilor și dividendelor, anunțate pe tipuri de emitenți, se prezintă în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 34 Profitul net și dividendele anunțate de SA

Indicatori	Emitenți care au prezentat rapoarte	Emitenți care au înregistrat profit	Valoarea profitului, mil. lei	SA care au anunțat dividende	Valoarea dividendelor, mil. lei
2020					
EIP - 38	35	24	1 766,68	9	179,07
MTF-45	36	17	130,93	5	79,36
Altele-1083	698	339	1 871,03	67	1 347,04
Total - 1166	769	380	3 768,64	81	1 605,47
2021					
EIP-33	33	28	2 973,53	10	664,21
MTF-18	18	8	42,57	1	2,04

Altele-750	682	367	2 603,15	85	1 453,02
Total - 801	733	403	5 619,25	96	2 119,27

Totodată, o sinteză a rezultatelor financiare anuale, structurate după tipologia de emitenți, este dezvăluită public pe pagina web oficială a CNPF (<https://www.cnpf.md/ro/emitenți-devalori-mobiliare-6346.html>).

BURSA DE VALORI A MOLDOVEI (BVM)

În anul 2022, BVM a continuat activitatea în temeiul licenței de operator de piață, al autorizației de piață reglementată și al autorizației de MTF. Numărul membrilor atât ai pieței reglementate, cât și ai MTF la finele anului, a cifrat 13 membri, cu 1 mai puțin față de anul 2021.

Întrucât capitalul propriu al BVM depinde în mod direct de veniturile generate din admiterea, menținerea și tranzacționarea valorilor mobiliare pe piața bursieră, lipsa tranzacțiilor și un număr infim de companii listate influențează direct sustenabilitatea financiară a acesteia, făcând dificilă asigurarea valorilor minime de capital propriu stabilit de legislație. Astfel, în contextul indicatorilor bursieri, înregistrați pe parcursul ultimei perioade de activitate (trim. III 2021-trim. III 2022), BVM a reclamat deficiențe în materie de conformare la mărimea minimă a capitalului propriu prescris de lege³. Deși au fost întreprinse anumite măsuri în vederea ajustării mărimii minime a capitalului propriu, fiind inițiate proceduri legale de majorare a capitalului social prin emisie suplimentară de acțiuni, acest risc de neconformare se amplifică, or, următorul quantum al capitalului propriu necesar a fi asigurat, către luna septembrie 2024 (la 11 ani de la data intrării în vigoare a Legii nr. 171/2012), impune infuzii în capitalizarea bursei de până la 1 000 000 euro, în scopul asigurării acesteia cu resurse financiare suficiente pentru funcționarea ordonată și acoperirea unor posibile riscuri operaționale.

SOCIETĂȚILE DE INVESTIȚII NEBANCARĂ ȘI BANCARĂ

În anul 2022, societățile de investiții (7 societăți bancare și 7 societăți nebancale) au activat în baza licențelor pentru dreptul de a presta servicii și activități de investiții pe piața de capital.

Tabelul nr. 35 Tranzacții derulate prin intermediul societăților de investiții, mil.lei

Indicatori	2020			2021			2022		
	SI bancare	SI nebancale	TOTAL	SI bancare	SI nebancale	TOTAL	SI bancare	SI nebancale	TOTAL
Piața reglementată									
Nr. tranzacțiilor*	172	226	398	99	73	172	238	220	458
Volumul tranzacțiilor	53,72	85,32	139,04	36,27	8,67	44,94	271,25	512,06	783,31
MTF									
Nr. tranzacțiilor*	90	98	188	12	156	168	18	144	162
Volumul tranzacțiilor	36,44	30,84	67,28	0,23	22,90	23,13	0,02	25,89	25,91
În afara pieței reglementate și MTF									
Nr. tranzacțiilor	1	287	288	1	198	199	3	142	145
Volumul tranzacțiilor	0,01	4,87	4,88	8,35	4,25	12,60	3,31	4,18	7,49

*Numărul și volumul tranzacțiilor au fost calculate cumulativ, atât din partea vânzătorului, cât și a cumpărătorului.

Potrivit activității de tranzacționare înregistrate pe parcursul ultimilor 3 ani prin intermediul societăților de investiții, ca tendință, se evidențiază dorința clienților de a apela, preponderent, la serviciile prestate de către societățile de investiții nebancale. La situația din 31.12.2022, societăților de investiții bancare le revine 33,86 la sută din numărul total de tranzacții și 33,62 la sută din volumul de

³ Echivalentul în lei a minimum de 600 000 euro la 7 ani de la data intrării în vigoare a Legii nr. 171/2012.

tranzacții, iar societăților de investiții nebankare le revine 66,14 la sută din numărul total de tranzacții și 66,38 la sută din volumul de tranzacții.

SOCIETĂȚILE DE REGISTRU

La finele anului 2022, 7 societăți de registru activau pe piața de capital, în baza autorizației de societate de registru, eliberată de către CNPF⁴. În temeiul autorizației, începând cu 2019, când DCU și-a extins activitatea și pe piața valorilor mobiliare corporative, societățile de registru au desfășurat activități de ținere a registrelor acționarilor companiilor, care nu sunt considerate entități de interes public, a prestat servicii de consultanță, precum și servicii în legătură cu relațiile/operațiunile corporative. Respectiv, la situația din 31.12.2022, societățile de registru prestau servicii de ținere a registrului, în baza relațiilor contractuale încheiate cu 1 289 societăți pe acțiuni, alte 405 registre ale acționarilor, fiind ținute, în baza dispozițiilor legale, chiar și potrivit contractelor expirate sau în lipsa totală de contracte încheiate între părți.

Prin operarea modificărilor la Legea nr. 234/2016, activitatea societăților de registru a fost recent (decembrie 2022) readusă din nou în câmpul legal⁵ și cele 7 persoane care dețin autorizații de societate de registru, eliberate în conformitate cu Legea nr. 171/2012, sunt obligate să obțină noi autorizații, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a Legii nr. 332/2022 pentru modificarea unor acte normative (până la 15.06.2023).

PIAȚA DE ASIGURĂRI

Tabelul nr. 36 Structura primelor brute subscrise și a despăgubirilor și indemnizațiilor plătite

Indicatori	2021				2022			
	Prime		Despăgubiri		Prime		Despăgubiri	
	Volumul mil. lei	Ponderea	Volumul mil. lei	Ponderea %	Volumul mil. lei	Ponderea %	Volumul mil. lei	Ponderea %
Asigurări de răspundere civilă	992,3	51,51	332,8	50,26	1.324,8	53,61	404,5	44,66
Asigurări de bunuri	680,4	35,32	257,6	38,91	863,6	34,95	399,6	44,12
Asigurări de persoane	253,6	13,17	71,7	10,83	281,6	11,39	101,6	11,22
Prime încasate prin reasigurare	0,02	0,00	0,0	0,0	1,2	0,05	0,0	0,0
TOTAL	1 926,3	100,00	662,1	100,00	2 471,2	100,00	905,7	100,00

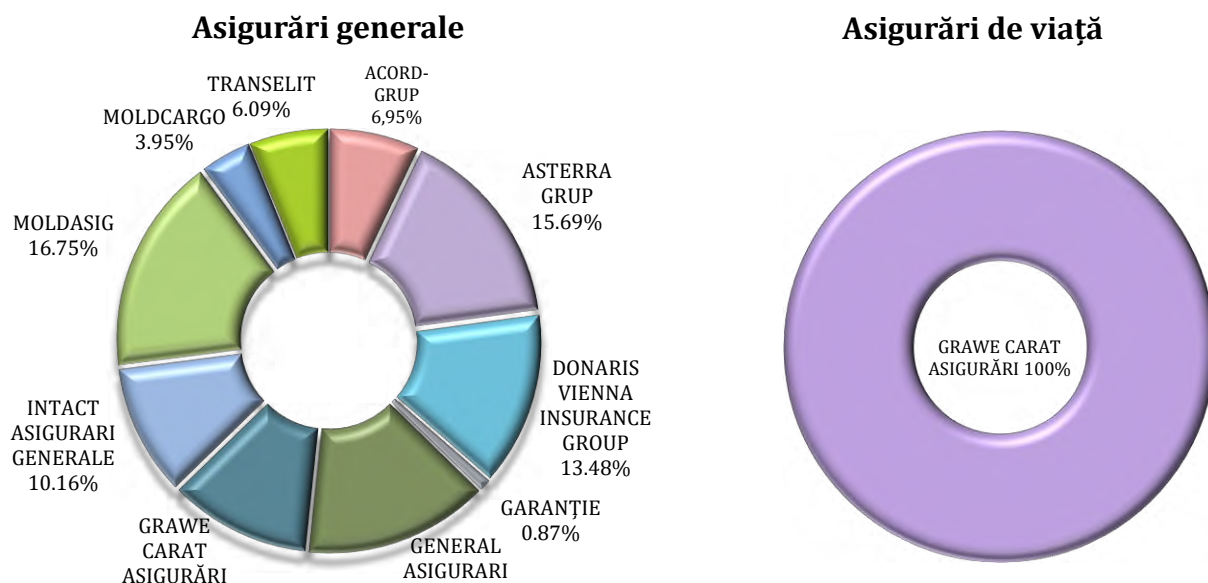
Ponderea volumului primelor brute subscrise s-a majorat nesemnificativ la asigurările de răspundere civilă cu 2,1 p.p. și primele încasate din reasigurări cu 0,05 p.p., pe când cea din asigurările de persoane a înregistrat o diminuare cu 1,78 p.p., iar la asigurările de bunuri cu 0,37 p.p., comparativ cu anul precedent.

În anul 2022, au fost emise 1 935 156 polițe de asigurare în baza contractelor încheiate cu persoane fizice și juridice, fiind în descreștere cu 76 320 polițe comparativ cu anul 2021. Din numărul total de polițe, pentru asigurări generale au fost eliberate 1 933 038 polițe, iar pentru asigurări de viață – 13 110 polițe. 5 societăți de asigurare au subscris 1 787,8 mil. lei (cca 72,35 la sută) din volumul total de prime (2 471,2 mil. lei).

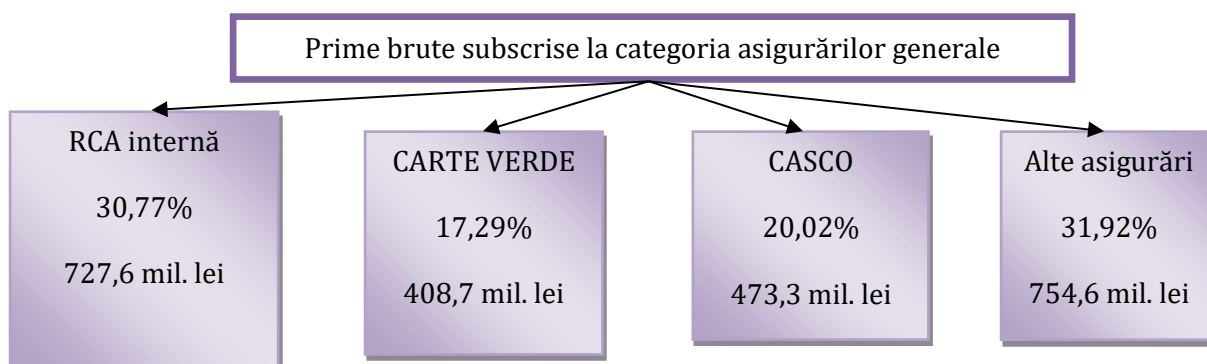
⁴ Până la intrarea în vigoare a modificărilor aprobate prin Legea nr. 332/2022, societățile de registru au activat în baza autorizațiilor, eliberate anterior în condițiile Legii nr. 171/2012, termenul cărora a fost prelungit de drept prin art.46 alin.(10) din Legea nr. 234/2016.

⁵ Legea nr. 332/2022 pentru modificarea unor acte normative, în vigoare din 15.12.2022.

Diagrama nr. 15 Repartizarea primelor brute subscrise per societăți în anul 2022, %

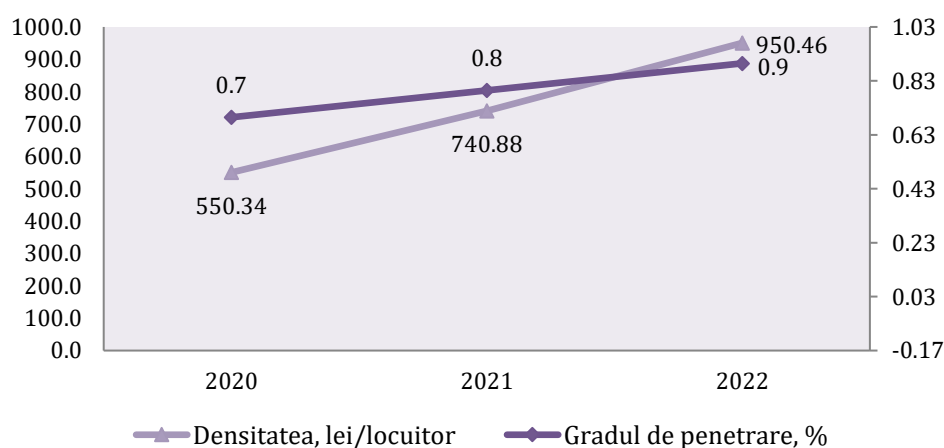
Dintre toate clasele de asigurări generale, asigurările auto au deținut supremația în portofoliul consolidat al pieței de asigurări – 68,08 la sută (1 609,6 mil. lei) din primele brute subscrise.

Valoarea cumulativă a despăgubirilor de asigurare plătite pentru asigurările de răspundere civilă auto (RCA internă, Carte Verde și asigurările de vehicule terestre (CASCO)) a constituit 660,8 mil. lei sau 77,32 la sută din totalul despăgubirilor plătite pe asigurările generale.

Densitatea primei de asigurare pe cap de locuitor este un indicator care exprimă scara de utilizare a produselor de asigurare de către populație. În anul 2022, prima pe cap de locuitor a constituit 950,46 lei/locuitor, fiind în creștere cu 209,58 lei, comparativ cu anul precedent.

Diagrama nr. 16 Evoluția gradului de penetrare și a densității asigurărilor în 2020-2022

Gradul de penetrare a asigurațiilor, exprimat ca raport între primele brute subscrise și PIB, a înregistrat nivelul de 0,9 la sută, fapt ce atestă o creștere a acestui indicator, comparativ cu anul 2021 cu 0,1 p.p..

ACTIVITATEA SOCIETĂȚILOR DE ASIGURARE

Activul total al societăților de asigurare a continuat să se majoreze pe parcursul anului 2022 comparativ cu anul 2021, situându-se la data de referință la un nivel de 4 239,2 mil. lei, fiind reprezentat preponderent la categoria asigurații generale în cuantum de 76,80 la sută.

Tabelul nr. 37 Indicatori principali privind activitatea societăților de asigurare

Indicatori		2020 mil. lei	2021 mil. lei	2022 mil. lei	2021/2022
Active	totale	3 173,9	3 629,0	4 239,2	+16,81%
	asigurații generale	2 339,2	2 705,6	3 255,8	+20,34%
	asigurații de viață	834,7	923,4	983,4	+6,50%
Active nete	totale	1 118,0	1 185,7	1 283,1	+8,21%
	asigurații generale	958,2	1 004,9	1 098,8	+9,34%
	asigurații de viață	159,8	180,8	184,3	+1,94%
Rezerve tehnice	totale	1 766,9	2 079,6	2 497,3	+20,09%
	asigurații generale	1 115,7	1 361,5	1 721,5	+26,44%
	asigurații de viață	651,2	718,1	775,8	+8,04%
Capitalul social		490,4	421,5	440,7	+4,56%
Profit net (pierderi)		87,3	90,2	102,7	+13,86%

Participațiile calificate în capitalul social al asigurațiilor autohtoni deținute de persoane nerezidente au constituit, la finele anului de referință, 107,64 mil. lei. Cota deținută de persoanele nerezidente în totalul capitalului social al societăților de asigurare reprezintă 25,01 la sută.

Tabelul nr. 38 Lista societăților de asigurare cu capital străin

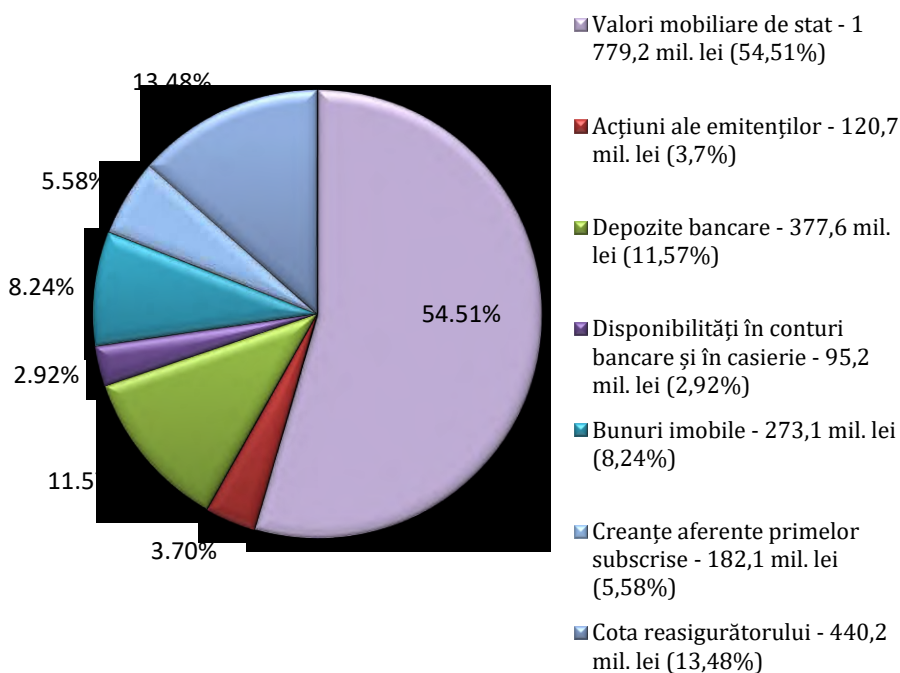
Societăți de asigurare	Țara de origine a investitorului străin	Capitalul social, mil. lei	Capitalul străin în capitalul social, mil. lei	Cota parte a capitalului străin în capitalul social, %
„DONARIS VIENNA INSURANCE GROUP” S.A.	Austria	50,69	50,68	99,99
„GRAWE CARAT ASIGURĂRI” S.A.	Austria	57,38	56,96	99,27
TOTAL	-	108,07	107,64	-

Conform normelor în vigoare aferente modului de garantare a solvabilității, asigurătorii sunt obligați să acopere cu active admise rezervele de asigurare și marja de solvabilitate minimă. Astfel, activele admise să reprezinte Fondul asiguraților trebuie să corespundă principiilor de diversitate, rambursabilitate, rentabilitate și lichiditate. Categoriile de active admise să acopere Fondul asiguraților se prezintă în diagrama ce urmează.

Reasigurarea ca instrument de transfer al riscurilor unei societăți de asigurare către o societate de reasigurare, conduce la îmbunătățirea situației financiare a cedentului prin reducerea riscurilor tehnice, diversifică și omogenizează portofoliul de asigurări și creează capacitate suplimentară de asigurare.

Valoarea totală a primelor cedate în reasigurare în anul 2022 a constituit 618,8 mil. lei, înregistrând o creștere nominală de 212,0 mil. lei față de anul 2021.

Diagrama nr. 17. Structura activelor admise în Fondul asiguraților în anul 2022

Tabelul nr. 39 Indicatori principali privind activitatea de reasigurare, mil. lei

Indicatori	2020			2021			2022		
	Asigurări generale	Asigurări de viață	TOTAL	Asigurări generale	Asigurări de viață	TOTAL	Asigurări generale	Asigurări de viață	TOTAL
Prime cedate în reasigurare	304,80	4,30	309,10	402,70	4,10	406,80	615,7	3,1	618,8
Prime încasate pe riscurile primite în reasigurare	4,00	0	4,00	0,02	0	0,02	1,2	0,0	1,2
Ponderea primelor cedate în reasigurare în prime brute subscrise (%)	20,97	0,30	21,27	20,90	0,21	21,11	24,92	0,13	25,05

Aferent ariei de transmitere în reasigurare per țări în anul 2022, contractele de reasigurare au fost încheiate cu companii sau brokeri de reasigurare cu sediile în Federația Rusă, Germania, Austria, România, Polonia. Cea mai mare pondere a primelor transmise în reasigurare a înregistrat Federația Rusă, ceea ce reprezintă cca 41,1 la sută din totalul primelor cedate în reasigurare.

Astfel, la situația din 31.12.2022, au fost calculate prime de asigurare cedate în reasigurare în Federația Rusă în cuantum de 254,2 mil. lei (achitate/transferate – 183,2 mil. lei). Totodată, au fost declarate

daune în Federația Rusă în cuantum de 125,3 mil. lei, din care au fost achitate despăgubiri datorate de reasigurător în cuantum de 123,4 mil. lei (98,5 la sută din cele declarate).

În anul 2022 – 4 societăți de asigurare au desfășurat activitate în domeniul asigurării subvenționate a riscurilor de producție în agricultură. Astfel, au fost emise 660 polițe de asigurare subvenționată a riscurilor de producție în agricultură cu suma asigurată de 969,5 mil. lei. Valoarea cumulativă a primelor brute subscrise a constituit 92,8 mil. lei, înregistrând o majorare cu 25,3 mil. lei față de valoarea înregistrată în 2021. Despăgubirile de asigurare au însumat 54,4 mil. lei, consemnând o creștere cu 37,9 mil. lei față de anul precedent.

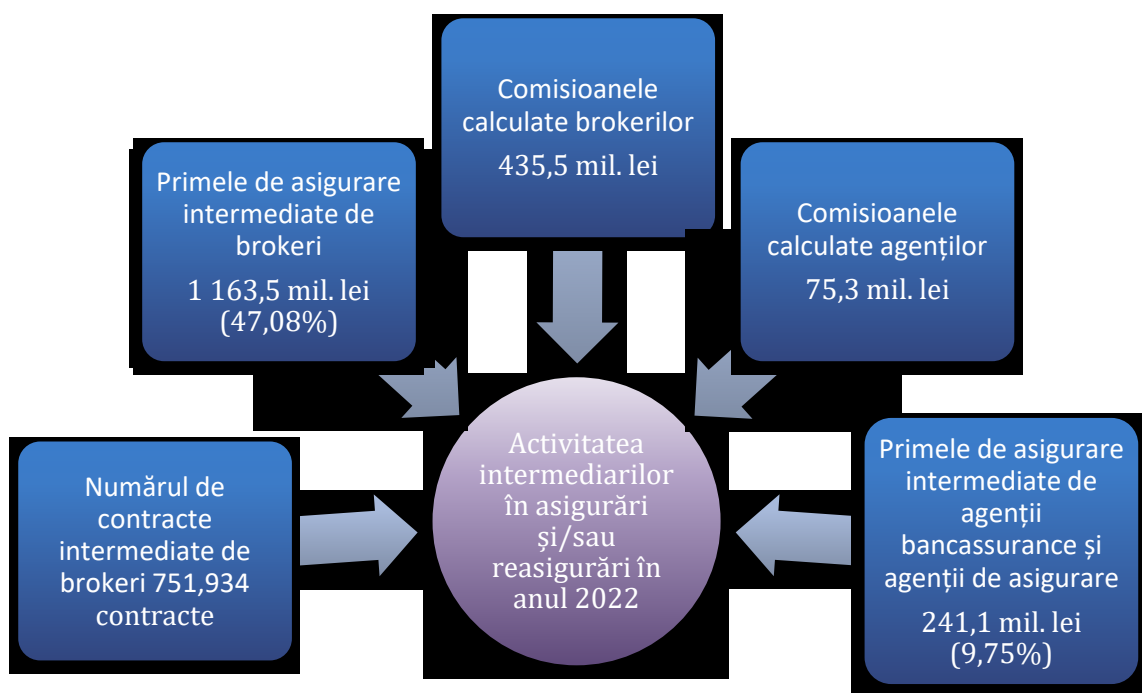
Tabelul nr. 40 Prime brute subscrise și despăgubiri achitate pentru asigurarea subvenționată a riscurilor de producție în agricultură, pe obiecte de asigurare, mil. lei

Obiecte asigurate	Nr. polițe eliberate	Prima brută subscrisă, mil. lei	Inclusiv achitată de, mil. lei		Creanța Stat, mil. lei	Ponderea în totalul încasărilor,	Nr. dosare achitate	Suma despăgubirii achitate, mil. lei	Ponderea în totalul despăgubirilor, %
			Producător agricol	Stat					
Recolta	198	76,4	23,2	44,1	8,8	82,33	77	47,7	86,68
Plantații	5	0,1	0,04	0,08	0,02	0,11	0	0	0
Animale	457	16,3	4,9	10,8	0,6	17,56	307	6,7	12,32
TOTAL	660	92,8	28,1	55,0	9,4	100	384	54,4	100

ACTIVITATEA INTERMEDIARILOR ÎN ASIGURĂRI ȘI/SAU REASIGURĂRI

În condițiile legislației în vigoare, intermediarii în asigurări sunt brokerii de asigurare și/sau reasigurare, agenții de asigurare și agenții bancassurance. Conform rapoartelor specializate ale acestora, s-au consemnat următoarele:

Diagrama nr. 18 Indicatorii de activitate a intermediarilor în asigurări și/sau reasigurări

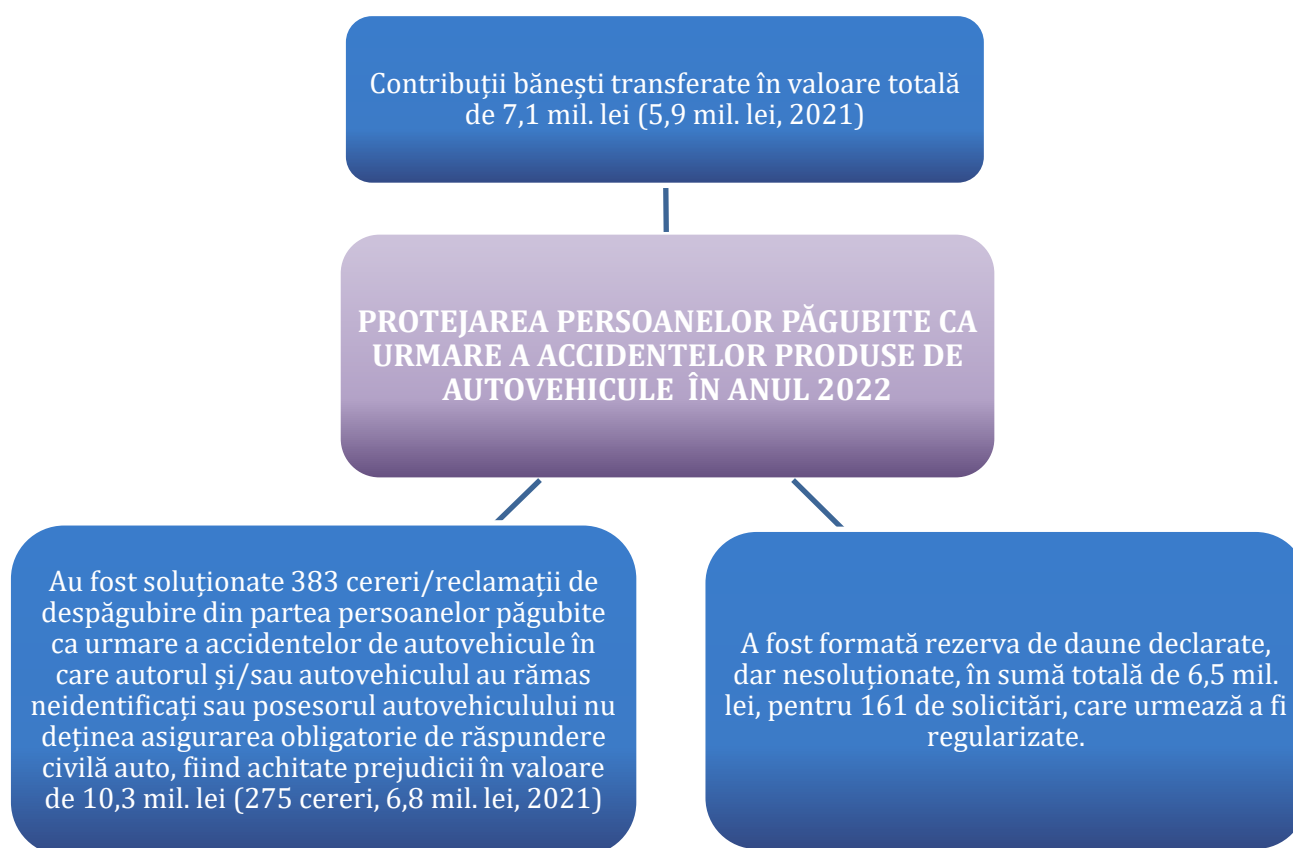
Primele de asigurare intermediate de brokeri au crescut față de anul 2021 cu 297,3 mil. lei, înregistrând o creștere a ponderii în totalul primelor brute subscrise cu 2,11 p.p.. Comisioanele calculate brokerilor au crescut față de anul 2021 cu 142,1 mil. lei, înregistrând o creștere de 48,43 la sută. Acest lucru se datorează în mare parte creșterii față de anul 2021 a numărului de contracte intermediate de brokeri cu 84 053 unități ce reprezintă o creștere a acestui indicator cu circa 12,58 la sută. Primele de asigurare

intermediate de agenții bancassurance și agenții de asigurare au crescut față de anul 2021 în valori absolute cu 18,9 mil. lei, pe când ponderea acestora în totalul primelor brute subscrise s-a diminuat de la 11,53 la sută până la 9,75 la sută. Totodată, comisioanele calculate agenților de asigurare au crescut față de anul 2021 cu 18,2 mil. lei, înregistrând o creștere de circa 31,87 la sută.

FONDUL DE PROTECȚIE A VICTIMELOR STRĂZII ȘI FONDUL DE COMPENSARE

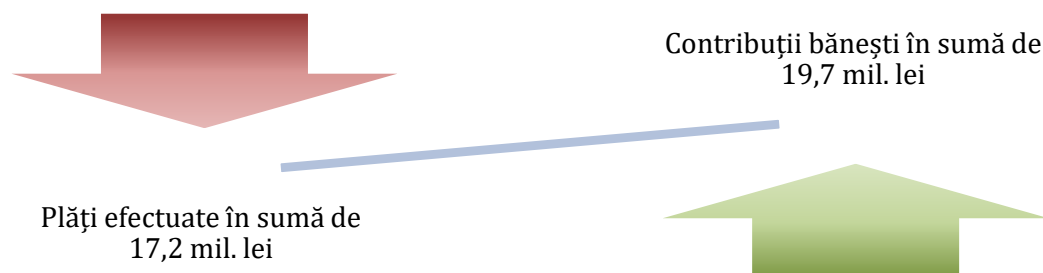
▪ Fondul de protecție a victimelor străzii funcționează în condițiile Legii cu privire la asigurarea de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule (Legea nr. 414/2006) și are drept scop protejarea persoanelor păgubite ca urmare a accidentelor produse de autovehicule ai căror posesori nu au respectat obligația de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto, precum și de autovehicule neidentificate și/sau obținute pe cale ilicită.

Diagrama nr. 19 Fondul de protecție a victimelor străzii

▪ Fondul de compensare este administrat de Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule în strictă conformitate cu Regulamentul general al Consiliului Birourilor.

Diagrama nr. 20 Fondul de compensare în anul 2022

Plățile efectuate în anul 2022 au crescut cu 6,1 mil. lei față de anul 2021, iar contribuțiile bănești au crescut în anul 2022 cu 6,5 mil. lei față de anul 2021.

Totodată, a fost formată rezerva de daune declarate, dar nesoluționate în suma totală de 13,3 mil. lei pentru 95 de solicitări, care urmează a fi regularizate.

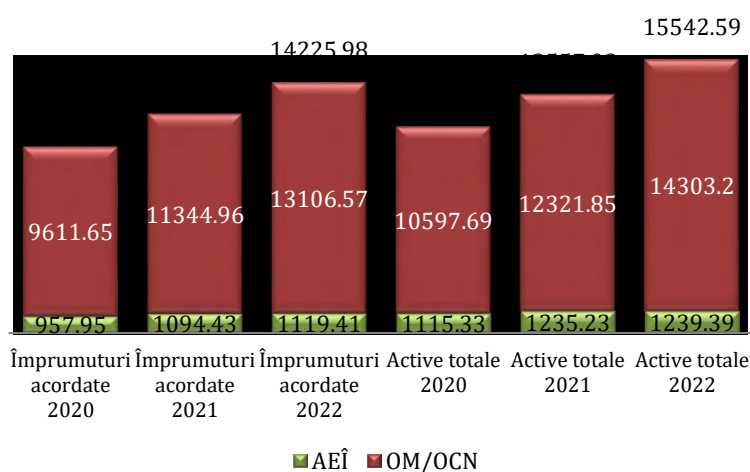
SECTORUL DE CREDITARE NEBANCARĂ

Valoarea activelor totale deținute de întreg sectorul de creditare nebanclară AEÎ și OCN a crescut pe parcursul anului 2022, menținând trendul pozitiv al ultimilor ani. La situația din 31.12.2022, activele sectorului au constituit 15 542,59 mil. lei, înregistrând o creștere anuală de 14,65 la sută. Ponderea stocului de credite acordate de către sector raportate la PIB a înregistrat o creștere cu 0,08 p.p., atingând valoarea de 5,22 la sută. Conform datelor Biroului Național de Statistică, 48,29 la sută din populația economic activă a beneficiat de împrumuturile sectorului de creditare nebanclară, acestea înregistrând o descreștere cu 5,02 p.p., comparativ cu anul 2021.

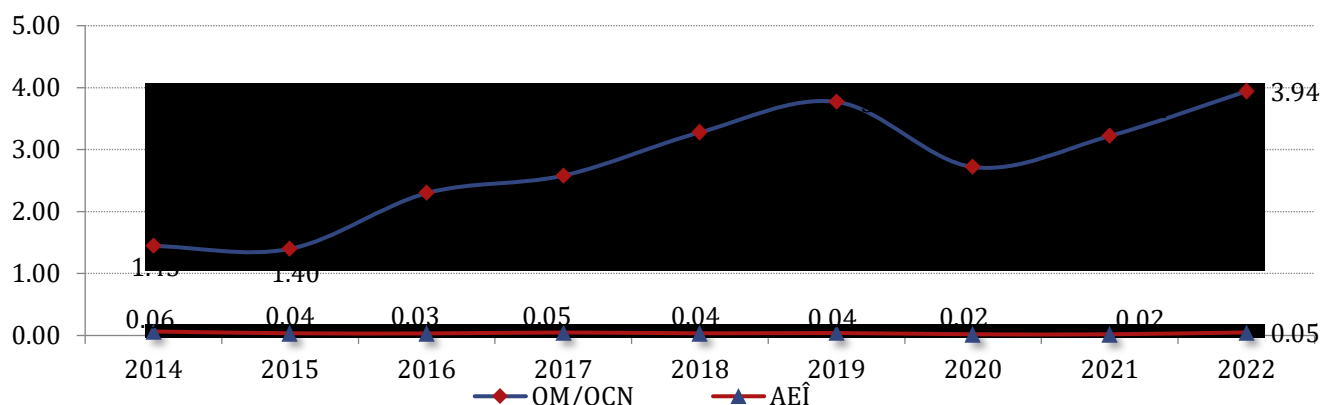
Eficiența utilizării activelor și a capitalului propriu de către entitățile sectorului de creditare nebanclară a rezultat cu o rată de rentabilitate de circa 6,32 la sută, respectiv, 18,97 la sută, în descreștere cu 0,83 p.p., respectiv, cu 1,54 p.p., comparativ cu anul 2021.

Interdependența sectoarelor financiare de creditare determinate de efectele finanțării co-sectoriale accentuează importanța monitorizării riscului de contagiune financiară. În această ordine de idei, presupusa expunere a băncilor în raport cu entitățile de creditare nebanclară se cifrează la 3,99 la sută din stocul total al creditelor bancare, ceea ce reprezintă o cotă infimă, impactul (în materie de stabilitate financiară) fiind unul nesemnificativ.

Diagrama nr. 21 Evoluția activelor și împrumuturilor acordate în 2021-2022, mil. lei

Diagrama nr. 22 Rata de contagiune sectorială financiară. Credite primite de OM/OCN și AEÎ de la bănci/Portofoliul creditelor acordate de bănci în 2014-2022, %

Astfel, potrivit analizelor din oficiu, circa 28,12 la sută din toate sursele atrase de sectorul OCN aparțin creditelor primite de la băncile locale sau 18,54 la sută raportate la portofoliul de împrumuturi. Spre comparație, expunerea băncilor față de domeniul AEÎ este minimă – de până la 0,1 la sută, consemnând un trend mult mai temperat.

Tabelul nr. 41 Indicatorii activității de creditare nebancaară

Indicatori	2020			2021			2022		
	AEÎ	OCN	TOTAL	AEÎ	OCN	TOTAL	AEÎ	OCN	TOTAL
Nr. beneficiarilor de împrumuturi (persoane)	35 345	462 821	498 166	33 702	430 966	464 668	33 962	395 856	429 818
Rata de penetrare (%)	4,08	53,36	57,44	3,87	49,45	53,32	3,82	44,48	48,30
Rentabilitatea activelor (%)	3,36	4,50	4,39	3,18	7,55	7,15	1,42	6,74	6,32
Rentabilitatea capitalului propriu (%)	10,22	12,43	12,23	9,69	21,53	20,51	4,14	20,30	18,97
Profit net (mil. lei)	37,45	476,38	513,83	39,29	929,85	969,14	17,64	963,93	981,57

ORGANIZAȚIILE DE CREDITARE NEBANCARĂ

Valoarea totală a activelor OCN a crescut în anul 2022 cu circa 16,08 la sută comparativ cu nivelul înregistrat la finele anului 2021, consemnând valoarea de 14 303,20 mil. lei (conform situațiilor financiare prezentate de 155 OCN).

Tabelul nr. 42 Indicatori generali privind activitatea organizațiilor de creditare nebancaară

Indicatori	2020	2021	2022	2022/2021 (+,-)	2022/2021 (%)
Numărul de organizații (unități)	166 (154*)	163 (143*)	162 (127*)	-1 (-16)	99,39 (88,8*)
Capitalul propriu (mil. lei)	3 833,15	4 319,45	4 749,42	429,97	109,95
Total active (mil. lei)	10 597,69	12 321,85	14 303,20	1 981,35	116,08
Credite nebancaare și leasing financiar acordate (mil. lei)	9 611,65	11 344,96	13 106,57	1 761,61	115,53
- Persoanelor fizice	7 854,27	9 144,18	10 288,79	1 144,61	112,52
- Persoanelor juridice	1 757,38	2 200,78	2 817,78	617,00	128,04
Credite bancare și împrumuturi primite (mil. lei)	5 940,43	7 167,48	8 642,86	1 475,38	120,58
Profitul net (mil. lei)	476,38	929,85	963,93	34,08	103,67
Rentabilitatea activelor (%)	4,50	7,55	6,74	-0,81	89,27

*OCN care au dreptul de a desfășura activitatea de creditare nebancaară

O analiză a indicatorilor generali privind activitatea OCN arată că în anul 2022 a continuat dinamica pozitivă a acestor indicatori. Majorarea creditelor nebancaare și a leasingului financiar cu 15,53 la sută este datorată de majorarea creditelor bancare și a împrumuturilor primite cu 20,58 la sută.

Odată cu intrarea în vigoare la 01.09.2022 a Regulamentului privind cerințele de creditare responsabilă aplicate organizațiilor de creditare nebancaară (Hotărârea CNPF nr. 20/5/2022), care prevede criteriile exprese aferente modului de evaluare a bonității consumatorului, în scopul neadmiterii supraîndatorării acestuia, se atestă un trend de încetinire a creditării nebancaare în a doua parte a anului 2022. Ca rezultat, creditele nebancaare/leasing financiar acordate în trimestrele III și IV au consemnat o descreștere cu 5,9 la sută și, respectiv, cu 24,4 la sută față de aceleași perioade ale anului 2021.

Tabelul nr. 43 Garantarea creditelor nebancaare și a leasingului financiar acordate pe termene de scadență, %

Indicatori	2020		2021		2022	
	Termen scurt	Termen lung	Termen scurt	Termen lung	Termen scurt	Termen lung
Structura creditelor nebancaare și leasingului financiar acordate						

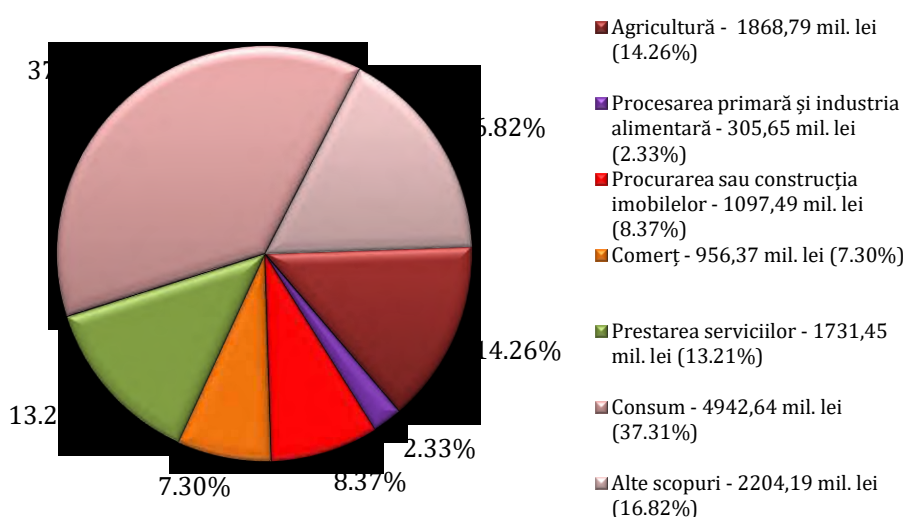
Garantate	34,19	71,31	26,40	69,71	30,61	70,91
Negarantate	65,81	28,69	73,60	30,29	69,39	29,09
Scadența creditelor nebankare și leasingului financiar acordate	27,80	72,20	26,19	73,81	23,53	76,47

Analizând datele din tabel, se constată că, similar anului precedent, OCN continuă aplicarea unei politici de asigurare a riscurilor de nerambursare a creditelor acordate pe măsura creșterii termenului de scadență a acestora.

Poziția dominantă în structura portofoliului de credite nebankare și leasing financiar acordate revine persoanelor fizice, cu un volum de 10 288,79 mil. lei sau 78,5 la sută, din care 55,05 la sută constituie credite garantate și 44,95 la sută – negarantate. La situația din 31.12.2022, creditele nebankare și leasingul financiar acordate persoanelor juridice au înregistrat valoarea de 2 817,78 mil. lei, acestea la rândul său fiind compuse din credite garantate în valoare de 2 387,03 mil. lei (84,71 la sută) și negarantate – 430,75 mil. lei (15,29 la sută).

Sectorul OCN prezintă un grad sporit de concentrare a pieței, astfel, 15 entități de creditare nebankară dețin 83,27 la sută din volumul total al activelor pieței.

Diagrama nr. 23 Clasificarea împrumuturilor acordate pe direcții de utilizare În anul 2022

Domeniul de utilizare a creditelor nebankare acordate de OCN sunt dispersate preponderent pe principalele domenii ale economiei naționale.

Ponderea maximă a creditelor nebankare acordate în anul 2022 (37,71 la sută) o dețin creditele acordate pentru consum, acestea înregistrând o descreștere cu 4,4 p.p. față de anul 2021. Creditele nebankare acordate pentru

procurarea sau construcția imobilelor au constituit 8,37 la sută, cu 0,51 p.p. mai puțin comparativ cu anul 2021, iar cele destinate agriculturii – 14,26 la sută, în creștere 1,31 p.p. față de anul 2021. Semnificativ este faptul că 7,3 la sută dintre împrumuturi au fost acordate pentru comerț, mai cu seamă întreprinderilor micro, mici și mijlocii. De asemenea, circa 16,82 la sută din împrumuturi au fost clasificate de OCN în categoria “Alte scopuri”, în condițiile lipsei monitorizării de către entități a destinației acordării acestora.

Tabelul nr. 44 Structura portofoliului de credite nebankare și de leasing financiar acordate de OCN

Categorie	Credite și leasing financiar acordate (total, mil. lei)		2022/2021 (%)
	2021	2022	
Standard	5 947,13	6 580,73	110,65
Supravegheat	3 912,04	4 994,67	127,67
Substandard	687,00	647,40	94,24
Dubios	256,86	309,35	120,44

Compromis	541,93	574,42	106,00
TOTAL	11 344,96	13 106,57	115,53

În structura portofoliului de credite nebancale și leasing financiar acordate de OCN, la finele anului 2022, rata creditelor neperformante (mai mari de 90 zile) a constituit 11,68 la sută, media pe parcursul anului fiind de 12,44 la sută.

ASOCIAȚIILE DE ECONOMII ȘI ÎMPRUMUT

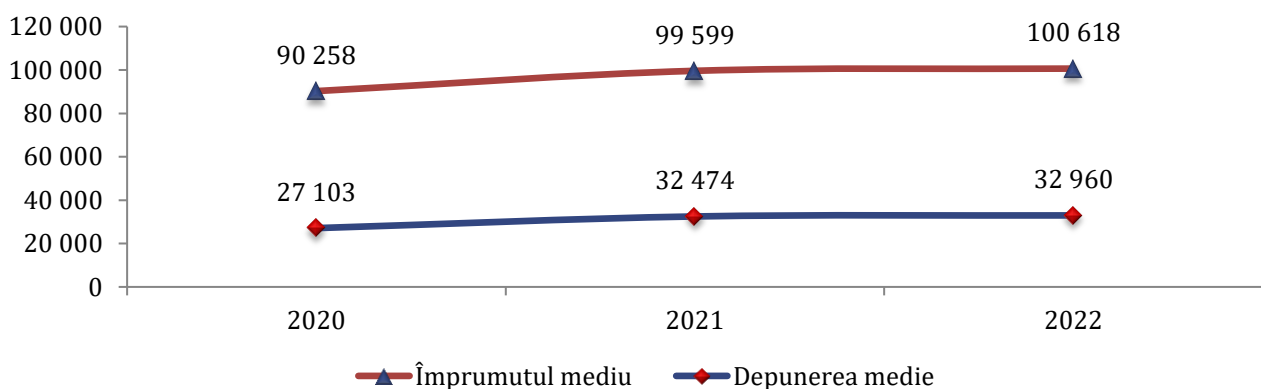
În anul 2022, 1 374 persoane au devenit noi membri ai AEÎ, înregistrând un total de 138 599 de membri. Odată cu creșterea numărului membrilor AEÎ, numărul beneficiarilor de împrumuturi s-a majorat cu 0,8 la sută, iar numărul depunătorilor de economii s-a micșorat cu 1,9 la sută.

Tabelul nr. 45 Evoluția nr. membrilor AEÎ, beneficiarilor de împrumuturi și depunătorilor de economii

Indicatori	2020			2021			2022		
	Licență A	Licență B	Total	Licență A	Licență B	Total	Licență A	Licență B	Total
Nr. membrilor	48 660	86 624	135 284	47 833	89 392	137 225	47 737	90 862	138 599
Nr. beneficiarilor	9 290	26 055	35 345	7 843	25 859	33 702	7 013	26 949	33 962
Nr. depunătorilor	-	7 095	7 095	-	7 076	7 076	-	6 945	6 945

Din punctul de vedere al evoluției valorii medii a împrumutului ce revine unui membru beneficiar de împrumut și al valorii medii a economiilor atrase sub formă de depuneri, se observă un trend ascendent al acestor indicatori, consemnând în anul 2022 valoarea de 329 960 lei și, respectiv, de 100 618 lei.

Diagrama nr. 24 Evoluția valorii medii a împrumuturilor și depunerilor de economii în 2020-2022, lei

Potrivit rezultatelor reflectate în situațiile financiare, evoluția înregistrată în dezvoltarea sistemului AEÎ se caracterizează prin următorii indicatori generali de activitate.

Tabelul nr. 46 Indicatorii generali privind activitatea AEÎ

Indicatori	2020 mil. lei	2021 mil. lei	2022 mil. lei	2022	
				Pondere AEÎ cu licență de categoria A (%)	Pondere AEÎ cu licență de categoria B (%)
Active totale	1 115,33	1 235,23	1 239,39	9.24	90.76
Capital propriu	366,58	405,69	425,64	19.77	80.23
Împrumuturi acordate	957,95	1 094,43	1 119,41	9.10	90.90
Depuneri de economii	640,38	704,76	698,8	-	100.00
Credite bancare și împrumuturi primite	75,57	92,50	79,8	33.38	66.62
Profit net (pierderi)	37,45	39,29	17,64	-7.01	107.01

Valoarea totală a activelor a crescut în anul 2022 cu circa 0,34 la sută comparativ cu nivelul consemnat la finele anului 2021. Majorarea activelor se datorează majorării împrumuturilor acordate cu 2,28 la sută. Ponderea maximă în structura activelor AEÎ revine împrumuturilor acordate, acestea constituind 90,32 la sută din valoarea totală a activelor. Este de remarcat faptul că AEÎ care dețin licențe de categoria A au înregistrat pierderi în perioada de gestiune a anului 2022, ca urmare a diminuării portofoliului de împrumuturi, fapt ce a cauzat micșorarea veniturilor din dobânzi, astfel având o contribuție negativă în total profit net înregistrat per sistem.

Tabelul nr. 47 Structura activelor AEÎ în anul 2022, mil. lei

Indicatori	AEÎ cu licență de categoria A (%)	AEÎ cu licență de categoria B (%)
Numerar în casierie, conturi curente, inclusiv și alte elemente de numerar	9,74	2,94
Investiții financiare, inclusiv:	3,37	7,40
- Fondul de lichidități	1,51	7,08
- Valori mobiliare de stat	0,98	0,12
- Alte investiții financiare	0,88	0,20
Împrumuturi acordate	88,93	90,46
Creanțe aferente dobânzilor	1,57	2,63
Provizioane pentru împrumuturi acordate și dobânzi aferente	-6,94	-8,81
Imobilizări corporale și necorporale	1,54	2,95
Alte active	1,79	2,43
TOTAL	100	100

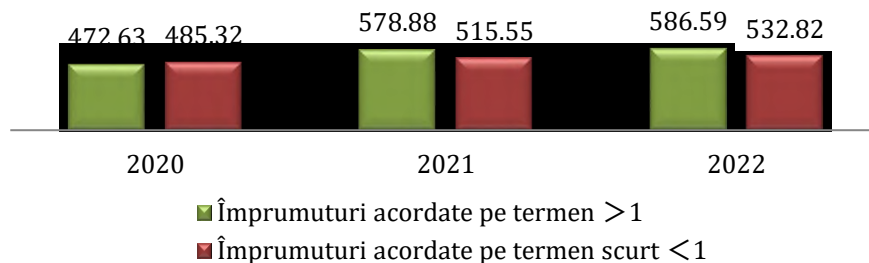
Cu referire la structura portofoliului de împrumuturi al AEÎ, împrumuturile cu scadență de până la 1 an au constituit 47,6 la sută din volumul total al împrumuturilor acordate.

Potrivit clasificării împrumuturilor acordate

de către AEÎ pe direcții de utilizare, cea mai semnificativă parte a împrumuturilor s-a acordat pentru consum: 442,0 mil. lei, urmată de împrumuturile acordate pentru procurarea sau construcția imobilelor: 317,1 mil. lei și împrumuturile acordate în domeniul agriculturii: 216,3 mil. lei.

În structura portofoliului de împrumuturi acordate al AEÎ, împrumuturile pentru care se respectă condițiile contractuale (standarde) reprezintă 89,1 la sută. Rata împrumuturilor expirate mai mult de 30 zile a constituit 8,58 la sută, situându-se sub nivelul maxim stabilit de WOCCU cu 1,42 p.p..

Diagrama nr. 25 Scadența împrumuturilor acordate de către AEÎ în 2020-2022, mil. lei

Tabelul nr. 48 Structura portofoliului de împrumuturi acordate de către AEÎ

Categorii	Împrumuturi acordate (total, mil. lei)		2022/2021 (%)	2022 (%)	
	2021	2022		AEÎ cu licență de categoria A	AEÎ cu licență de categoria B
Standard	997,38	997,64	100,03	9,35	90,65
Supravegheat	18,82	25,73	136,72	8,12	91,88
Substandard	13,12	13,16	100,30	5,21	94,79
Dubios	12,85	18,30	142,41	3,17	96,83

Compromis	52,25	64,57	123,58	8,12	91,88
Total	1 094,42	1 119,40	102,28	9,10	90,90

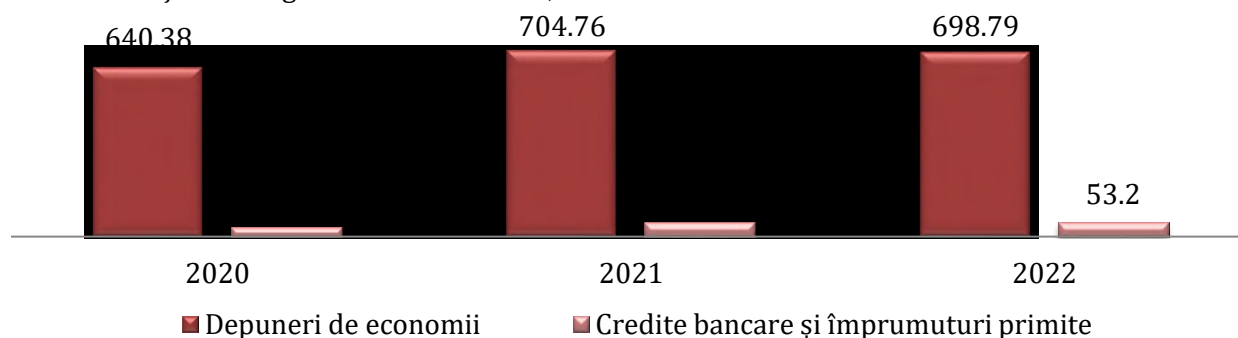
Analizând structura depunerilor de economii după termenul de scadență, se constată că AEÎ tind să accepte depuneri de economii, pe termen scurt, de până la 1 an, situație determinată de necesitatea asigurării echilibrului scadențelor în raport cu împrumuturile acordate.

Tabelul nr. 49 Structura depunerilor de economii după termenul de scadență

Termenul de scadență	2020 (mil. lei)	2021 (mil. lei)	2022 (mil. lei)	Ponderea (%)	
				2021	2022
Până la 1 lună	35,85	33,49	36,67	4,75	5,25
De la 1 lună până la 3 luni	47,70	49,72	48,01	7,06	6,87
De la 3 luni până la 1 an	273,56	323,08	334,14	45,84	47,82
De la 1 an până la 3 ani	242,93	254,28	254,57	36,08	36,43
De la 3 ani până la 5 ani	30,94	35,17	21,07	4,99	3,01
Peste 5 ani	9,41	9,03	4,34	1,28	0,62
Total	640,39	704,77	698,80	100	100

Rata de finanțare a împrumuturilor acordate din depunerile de economii atrase de AEÎ care dețin licență de categoria B este de 68,67 la sută, consemnând o descreștere cu 3,11 p.p., comparativ cu anul 2021.

Diagrama nr. 26 Volumul depunerilor de economii, al creditelor bancare și al împrumuturilor primite de AEÎ cu licență de categoria B în 2020-2022, mil. lei

PEARLS reprezintă un set de indicatori financiari, elaborat de către Consiliul Mondial al Uniunilor de Credit (WOCCU)⁶, în scopul evaluării indicatorilor privind structura financiară eficientă, calitatea activelor, lichiditatea și ratele de creștere, stabilind reguli fixe și comparabile pentru instituțiile financiare. PEARLS este un sistem de monitorizare, care poate oferi îndrumări de management în cadrul AEÎ și, totodată, este un instrument de supraveghere pentru reglementator. Cei mai importanți indicatori, parte componentă a PEARLS, sunt prezenți în actele normative naționale, respectarea acestora fiind obligatorie. Evaluarea indicatorilor în conformitate cu modelul PEARLS se prezintă în tabelul ce urmează.

Tabelul nr. 50 Analiza PEARLS

Indicatori PEARLS	2021 (%)		2022 (%)		Nivel/interval recomandat (%)
	AEÎ cu licență de categoria A	AEÎ cu licență de categoria B	AEÎ cu licență de categoria A	AEÎ cu licență de categoria B	
Valoarea netă a portofoliului de împrumut/ Total active	83.05	81.35	82.80	82.66	70-80

⁶ https://www.woccu.org/documents/PEARLS_techguide

Împrumuturi cu termen expirat/ Total portofoliu de împrumut	4.21	7.48	6.39	8.80	≤ 5
Provizioane pentru pierderi la împrumuturi compromise/ Valoarea împrumuturilor compromise	100	100	100.00	100.00	100
Investiții lichide/ Total active	11.63	11.73	13.11	10.34	≤ 20
Investiții în Fondul depunerilor de economii/ Depuneri de economii	X	10.42	X	10.21	≥ 10
Investiții nefinanciare/ Total active	4.06	4.86	3.33	5.38	tendința 0%
Depuneri de economii/ Total active	X	63.66	X	62.12	70-80
Credite bancare și împrumuturi primite/ Total active	30.61	4.81	23.28	4.73	0-5
Rezerva instituțională/ Total active	65.26	29.01	72.51	30.32	≥ 10
Total cheltuieli administrative/ Total active	19.00	10.96	22.30	11.60	5

Raportul dintre valoarea netă a portofoliului de împrumuturi se încadrează în intervalul recomandat de WOCCU, totodată se observă o creștere a raportului pentru AEÎ cu licența de categoria B. Ponderea împrumuturilor cu termen expirat în anul 2022 a depășit nivelul maxim recomandat de 5 la sută.

Mărimea surselor de finanțare ale AEÎ cu licență de categoria B din contul depunerilor de economii, în anul 2022 nu a atins nivelul minim recomandat de WOCCU (70–80 la sută), cota raportului dintre valoarea depunerilor de economii și activele totale fiind de 62,12 la sută, în descreștere cu 1,54 p.p. comparativ cu anul 2021. Totodată, se observă tendința de diminuare de 7,33 p.p. și 0,08 p.p. a raportului dintre credite bancare/împrumuturi primite la total active în cazul AEÎ care dețin licență de categoria A și, respectiv, în cazul AEÎ care dețin licență de categoria B, comparativ cu situația din 31.12.2021.

Raportul dintre valoarea rezervei instituționale (capitalul instituțional) și valoarea totală a activelor (2022) a înregistrat pe parcursul anilor un trend constant de creștere și valori mult mai mari decât limita minimă recomandată de 10,0 la sută. În acest context, se constată tendința AEÎ de a constitui rezerve suplimentare pentru acoperirea potențialelor pierderi operaționale, investiționale, financiare sau excepționale, astfel diminuând riscul de insolvabilitate.

BIROURILE ISTORIILOR DE CREDIT

La situația din 31.12.2022, 4 birouri ale istoriilor de credit dețin licențe pentru activitatea de prestare a serviciilor de formare, prelucrare și păstrare a istoriilor de credit, precum și de prezentare a rapoartelor de credit și de prestare a serviciilor aferente.

Total de participanți la schimbul informațional (entități ce au încheiate contracte cu cel puțin un birou al istoriilor de credit în calitate de surse/utilizatori a istoriilor de credit) îl constituie 11 bănci, 146 OCN, 49 AEÎ și o asociație națională centrală de economii și împrumut, 4 persoane juridice prestatoare de servicii de telecomunicații, 1 persoană juridică prestatoare de servicii comunale și 16 persoane juridice care acordă/furnizează bunuri și servicii în credit.

Tabelul nr. 51 Indicatori generali privind activitatea birourilor istoriilor de credit

Indicatori			2020	2021	2022
Numărul contractelor de credit raportate de către sursele formării istoriilor de credit			3 342 978	5 069 964	7 017 200
Numărul istoriilor de credit conținute în baza de date	Persoane fizice		1 233 442*	1 575 604	1 929 075
	Persoane juridice		28 264	31 156	42 809
Numărul rapoartelor de credit prezentate	Utilizatorilor istoriilor de credit	care conține informație	4 427 010	7 548 753	10 769 399
		care nu conține informație	2 866 989	4 889 562	5 783 011
	Subiecților istoriilor de credit	care conține informație	2 942	4 985	9 570
		care nu conține informație	2 845	3 887	4 711
**Numărul rapoartelor de credit prezentate în cadrul schimbului de informații între birouri	Utilizatorilor istoriilor de credit	<i>care conține informație</i>	-----	-----	1 650 304
		<i>care nu conține informație</i>	-----	-----	3 092 686
	Subiecților istoriilor de credit	<i>care conține informație</i>	-----	-----	262
		<i>care nu conține informație</i>	-----	-----	443

* Notă: micșorarea în raport cu anul precedent se datorează radierii istoriilor de credit din bazele de date ale birourilor, precum și corectării erorilor anilor precedenți

** Prin Hotărârea CNPF nr. 30/1/2022 a fost introdus un formular nou dedicat raportării datelor aferente schimbului de informații între birouri.

În perioada de raportare (2022) a continuat dinamica pozitivă a indicatorilor ce caracterizează activitatea birourilor istoriilor de credit. Astfel, în raport cu anul 2021, numărul contractelor de credit raportate la birourile istoriilor de credit a crescut cu 1,9 mil. unități.

Informația obținută de la birourile istoriilor de credit servește o măsură suplimentară de asigurare împotriva riscurilor de creditare, permițându-i creditorului să evalueze mai bine capacitatea de plată a solicitantului, ceea ce, în final, facilitează accesul la finanțare a persoanelor fizice și juridice. În acest sens, cel mai relevant indicator este numărul rapoartelor de credit prezentate de birourile istoriilor de credit utilizatorilor istoriilor de credit, care denotă o creștere pe parcursul anului 2022 în raport cu anul precedent, cu cca 8,86 mil. rapoarte. Creșterea spectaculoasă a numărului de rapoarte vândute/prezentate de către birourile istoriilor de credit în anul precedent se datorează inclusiv faptului că creditorii profesioniști (băncile și organizațiile de creditare nebancaară) au fost obligate (prin actele normative ale autorităților de supraveghere ce stabilesc cerințele de creditare responsabilă în ambele sectoare) ca, anterior acordării unui credit către un consumator, persoană fizică, să solicite rapoartele de credit, în scopul evaluării bonității debitorului, inclusiv și pentru calcularea indicatorului RSDV, în vederea neadmiterii supraîndatorării persoanei.

3. ACTIVITATEA OPERAȚIONALĂ A CNPF

3.1. PROCESUL DECIZIONAL

În vederea realizării atribuțiilor conferite de legea-cadru, Consiliul de administrație, în cadrul a 66 de ședințe (49 de ședințe ordinare și 17 ședințe extraordinare), a adoptat 676 de decizii atât sub formă de acte normative, cât și sub forma actelor cu caracter individual (83 de Înscrieri Protocolare, 550 de Hotărâri și 43 de Ordonanțe).

Tabel nr. 52 Structura deciziilor aprobate de către CA al CNPF

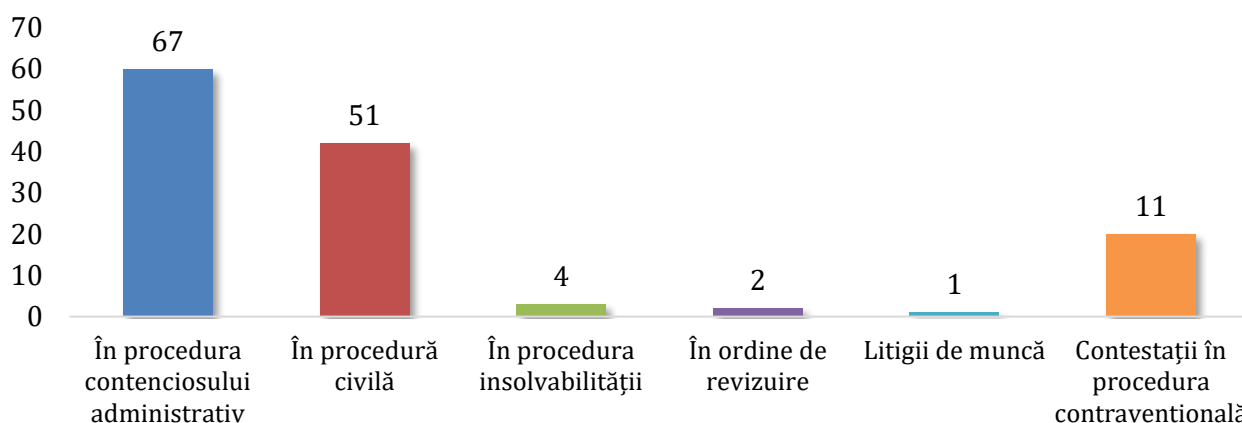
Indicatori	2020	2021	2022
Numărul ședințelor Consiliului de administrație	63	51	66
Numărul hotărârilor adoptate	461	375	550
Numărul ordonanțelor adoptate	77	34	43
Numărul înscrierilor protocolare adoptate	98	47	83

În scopul promovării proiectelor de acte normative care vizează activitatea CNPF, în cadrul ședințelor CA, au fost examinate și aprobate 568 de decizii, dintre care 226 sunt în domeniul pieței de capital, 214 – pieței de asigurări, 128 – creditare nebancaară. Adicional, au fost adoptate 108 de decizii aferente organizării și funcționării Regulatorului.

Deschiderea către public și transparența decizională a CNPF se reflectă în consultările publice, care, în anul 2022, au vizat 27 de proiecte de acte normative și anunțuri de inițiere a elaborării acestora. Astfel, în cadrul ședințelor CA au fost aprobate 15 acte normative cu caracter de reglementare, care au vizat piața de capital, sectorul asigurărilor și cel de creditare nebancaară. Informația respectivă este accesibilă pe pagina web oficială a CNPF.

REPREZENTAREA JURIDICĂ A INTERESELOR PUBLICE

Cu referire la reprezentarea juridică a intereselor CNPF, pe parcursul perioadei de raportare a fost asigurată participarea în 136 de procese judiciare, dintre care 47 au fost acțiuni noi inițiate în anul 2022.

Diagrama nr. 27 Participarea CNPF în procese judiciare în anul 2022

Ca rezultat al examinării dosarelor judiciare în care CNPF a fost implicată, s-au finalizat cu câștig de cauză fiind emise decizii irevocabile (inclusiv în ordine de recurs - Cap. IV din Codul administrativ) în 13 cauze, decizii definitive au fost emise în 37 de cauze.

Decizii definitive defavorabile CNPF au fost emise în 5 cauze.

Complementar, în perioada de referință au fost examinate în procedura prealabilă 24 de cereri.

3.2. COOPERAREA INTERINSTITUȚIONALĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ

În vederea realizării cu succes a atribuțiilor specifice de reglementare și supraveghere conferite de lege, CNPF a colaborat activ cu instituțiile din administrația publică centrală și autoritățile responsabile din domeniu. Cooperarea interinstituțională a avut drept scop facilitarea dialogului și promovarea unui schimb, permanent și eficient, de informații pentru realizarea unei coordonări mai bune între instituții în cazul unor acțiuni concertate de promovare a intereselor economice și financiare ale statului.

O direcție importantă în cadrul cooperării interinstituționale este semnarea acordurilor de colaborare între autoritățile și instituțiile publice, care vine să contribuie la consolidarea cooperării reciproce și

facilitarea schimbului de informații, materiale aferente activității pentru realizarea mai eficientă a obiectivelor părților semnatare.

În acest sens, în perioada de referință au fost negociate și semnate următoarele acorduri:

- **Acordul de colaborare între CNPF și Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova**

Implementarea acordului va contribui la asigurarea transparenței sectorului financiar nebanca și la dezvoltarea unui mediu antreprenorial competitiv și echitabil și va unifica acțiunile direcționate spre familiarizarea societăților comerciale cu oportunitățile de dezvoltare a afacerilor prin prisma instrumentelor financiare disponibile și a valorificării modalităților de atragere a investițiilor, în vederea asigurării unei mai bune reziliențe economico-financiare.

- **Acordul de colaborare între CNPF și Asociația Obștească „FINEDU”**

Implementarea acordului va contribui la realizarea obiectivului de educare financiară a societății civile prin organizarea activităților de promovare a educației financiare, implementarea, în comun, a programelor de incluziune financiară; elaborarea și distribuirea materialelor cu caracter educativ; organizarea sesiunilor de „formare de formatori” pentru angajații CNPF.

În scopul atingerii obiectivelor de activitate, CNPF, în paralel cu activitatea curentă, a derulat activități de coordonare și colaborare cu Parlamentul RM, Guvernul, alte autorități publice, precum Banca Națională a Moldovei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Economiei etc., inclusiv prin deținerea statutului de membru în anumite comitete, consilii și grupuri de lucru interdepartamentale, după cum urmează:

- **Cooperarea în cadrul Comitetului Național de Stabilitate Financiară (CNSF)**

În calitate de membru al CNSF, CNPF a participat la ședințele Comitetului, în cadrul cărora a fost prezentată informația privind situația curentă pe piața de asigurări și în sectorul de creditare nebanca, a fost realizat schimbul de informații privind riscurile aferente sectoarelor pieței financiare, supravegherea fiecărei componente a sectorului financiar și au fost examinate alte subiecte aferente stabilității financiare, în scopul identificării eventualelor efecte de contagiune și adoptării măsurilor coordonate necesare pentru asigurarea și menținerea stabilității financiare.

- **Colaborarea în cadrul Consiliului economic pe lângă Prim-ministrul Republicii Moldova**

În vederea facilitării dialogului între autoritățile publice, comunitatea donatorilor și reprezentanții mediului de afaceri, precum și întru susținerea dezvoltării unui mediu de afaceri transparent și favorabil investițiilor, CNPF a fost implicată în activitățile Consiliului economic pe lângă Prim-ministru, participând la ședințele plenare și cele ale grupurilor de lucru. O atenție sporită a fost acordată pachetului de propuneri în vederea elaborării Programului Național pentru Promovarea Antreprenoriatului și Creșterea Competitivității pentru anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni 2022-2024; acțiunilor aferente implementării metodologiei pentru măsurarea impactului economic al diasporei dincolo de remitențe; proiectului finanțat de BERD privind cadrul de reglementare și de politici în domeniul FinTech și eComerț din Republica Moldova, care are drept scop de a identifica constrângerile existente și domeniile de intervenție, de a elabora un plan detaliat de consolidare a sectorului FinTech, a infrastructurii și instrumentelor de plată online în comerțul electronic, precum și a platformelor eComerț pentru IMM-uri.

- **Cooperarea în cadrul Consiliului de supraveghere publică a auditului**

În perioada de referință, reprezentatul CNPF desemnat în cadrul Comitetului de supraveghere a auditului a participat la ședințe, în cadrul cărora au fost examinate și aprobate decizii privind aplicarea măsurilor disciplinare unor auditori și entități de audit; examinarea propunerilor și recomandărilor privind perfecționarea legislației ce ține de auditul situațiilor financiare, precum și alte decizii aferente supravegherii publice a auditului, inclusiv privind activitatea stagiarelor în audit și calitatea efectuării auditului etc.

▪ Cooperarea în cadrul Consiliului de contabilitate și raportare financiară de pe lângă Ministerul Finanțelor

În scopul realizării obiectivului de activitate privind dezvoltarea continuă și asigurarea perfecționării contabilității și raportării financiare, activitatea CNPF în cadrul Consiliului a vizat examinarea proiectelor de indicații metodice, regulamente, instrucțiuni și formulare de documente primare din domeniul contabilității și raportării financiare fiind prezentate avizele și comentariile adiționale; examinarea problemelor parvenite de la entități, instituții și organizații ce țin de perfecționarea contabilității și raportării financiare, fiind realizat schimbul de opinii pentru identificarea soluțiilor optime.

COOPERAREA CU INSTITUȚIILE FINANCIARE INTERNAȚIONALE ȘI CU AUTORITĂȚILE SIMILARE DIN ALTE STATE

CNPF a continuat dialogul și interacțiunea cu partenerii de dezvoltare, mai cu seamă cu Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială, Comisia Europeană și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, beneficiind de asistență consultativă în domeniul consolidării capacităților de reglementare și supraveghere a pieței financiare nebancale și a promovat, în continuare, reformele inițiate în anii precedenți. Astfel, în anul 2022, a fost promovată și votată de Parlament noua legislație în asigurări armonizată cu acquis-ul comunitar și cu cadrul normativ privind creditarea responsabilă în sectorul de creditare nebancale, conform cu bunele practici europene și internaționale, menit să rezoneze și să consolideze piața financiară nebancale din Republica Moldova.

Urmare a depunerii pe data de 04.03.2022 de către Republica Moldova a cererii de aderare la Uniunea Europeană, CNPF a fost implicată activ în completarea celor două părți ale Chestionarului UE.

În cadrul Proiectului de asistență tehnică „Suport pentru implementarea Misiunii Înaltților Consilieri ai Uniunii Europene 2019-2021”, CNPF a avut o colaborare eficientă cu Consilierul de rang înalt al UE și experții Delegației UE în Republica Moldova în procesul de promovare și implementare a reformelor pe piața financiară nebancale și de realizare a angajamentelor asumate în cadrul Acordului de Asociere RM-UE.

În perioada de referință CNPF a continuat implementarea proiectului Twinning „Consolidarea supravegherii, guvernancei corporative și gestionării riscului în sectorul financiar din Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană. În cadrul proiectului au fost organizate mai multe misiuni ale experților de la Banca Națională a României, Banca Centrală a Lituaniei (Lietuvos bankas), Autoritatea de Supraveghere Financiară din România și Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor din România, care au oferit asistență consultativă necesară în procesul de ajustare a cadrului normativ aferent la reglementările UE și la standardele internaționale și de consolidare a capacităților operaționale și instituționale ale CNPF, pentru a asigura implementarea, cu succes, atât a reformelor inițiate, cât și a angajamentelor asumate în Acordul de Asociere RM-UE.

În cadrul activităților de colaborare cu Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), CNPF a participat de comun cu alte instituții la următoarele activități:

- examinarea Raportului de evaluare a cadrului legal și normativ al Republicii Moldova privind schimbul de informații la solicitare de către Forumul Global al OCDE privind implementarea standardului internațional pentru schimbul de informații la solicitare, care vizează cadrul de reglementare privind transparența și schimbul de informații în scopuri fiscale și prezentarea comentariilor la raport și a informațiilor privind acțiunile întreprinse în vederea implementării recomandărilor propuse;
- evaluarea Republicii Moldova în cadrul programului subregional de evaluare inter pares „Planul de acțiuni anticorupție de la Istanbul” al Rețelei Anticorupție pentru Europa de Est și Asia Centrală (ACN), din cadrul OCDE;

- evaluarea Strategiilor Naționale de Educație Financiară și participarea în cadrul grupului de lucru privind elaborarea Strategiei Naționale de Educație Financiară;
- participarea la activități aferente incluziunii și educației financiare și protecției consumatorului de produse și servicii financiare;
- participarea la activități în domeniul Digitalizării finanțării consumatorilor și a educației financiare în Europa de Sud-Est în cadrul proiectului de asistență tehnică pentru educație financiară în țările OECD.

COOPERAREA CU AUTORITĂȚILE CSI

Consiliul conducătorilor organelor de stat de reglementare a piețelor valorilor mobiliare

Prin organizarea întrunirilor anuale se creează o platformă de discuții și de schimb de experiență în domeniul dezvoltării și supravegherii pieței de capital, în vederea facilitării și punerii în circulație a instrumentelor financiare pentru dezvoltarea acestei piețe.

Consiliul coordonator interstatal al conducătorilor autorităților de supraveghere a asigurărilor

În cadrul colaborării și schimbului de informații pe platforma Consiliului, CNPF a contribuit la elaborarea și prezentarea diverselor studii și analize privind evoluția pieței asigurărilor și a împărtășit experiența Republicii Moldova privind armonizarea legislației în domeniul asigurărilor la Directivele UE și preluarea bunelor practici europene în domeniul reglementării și supravegherii sectorului de asigurări.

PROIECTE DE ASISTENȚĂ EXTERNĂ

În anul 2022, cu suportul partenerilor de dezvoltare, CNPF a beneficiat și a implementat următoarele proiecte de asistență externă tehnică și financiară:

Diagrama nr. 28 Proiecte de asistență tehnică și financiară în anul 2022

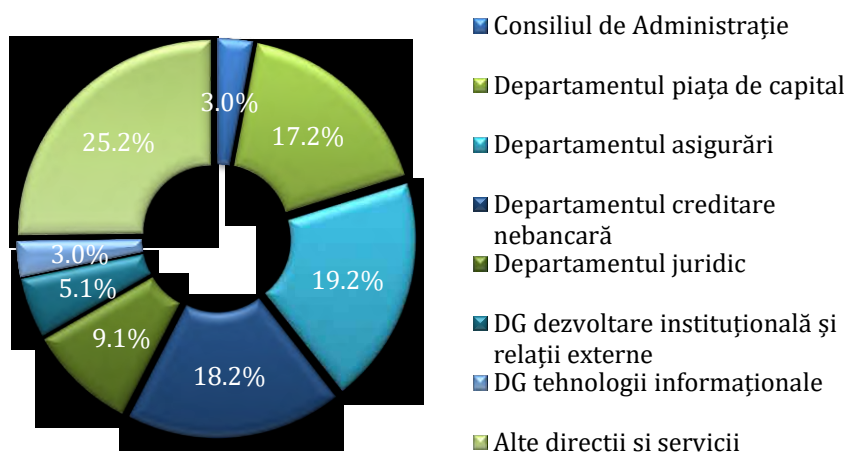

3.3. RESURSE UMANE

În anul 2022, CNPF a funcționat în baza structurii organizaționale aprobate prin decizia nr. 51/3/2022, efectivul limită fiind de 119 unități de personal. Efectiv, la 31.12.2022, CNPF a avut un total de 99 de salariați ce cuprinde personalul CNPF în număr de 96 de persoane și 3 membri ai Consiliului de administrație, dintre care:

- 76,77 la sută (76 de unități au fost antrenați în gestiunea nemijlocită a ariei de atribuții conferite de legea-cadru) și 20,20 la sută (20 unități - în activități „de suport” adițional misiunii instituționale). Rata fluctuației de personal a constituit 10,10 la sută.

Diagrama nr. 29 Structura pe subdiviziuni în anul 2022

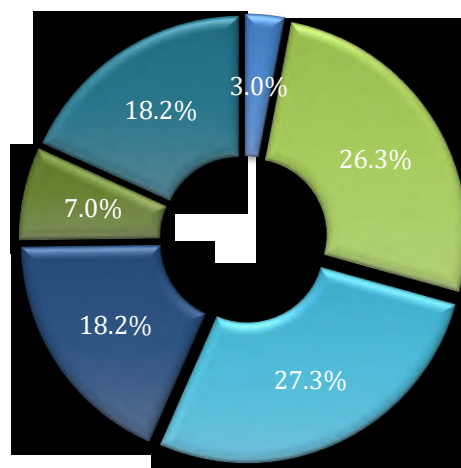

Diagrama nr. 30 Structura pe funcții în anul 2022

- 29,29 la sută (29) salariați au deținut funcții de conducere, iar 70,71 la sută (70) – funcții executorii de profil.

- Consiliul de administrație
- Management sectorial
- Specialiști principali, specialiști superiori, specialiști
- Inspectori principali, inspectorii superiori, inspectorii
- Juriști principali, juriști superiori, juriști
- Alte funcții

3.4. TRANSPARENȚA INSTITUȚIONALĂ ȘI COMUNICAREA PUBLICĂ

CNPF a promovat comunicarea pro-activă, transparentă și deschisă atât cu mass-media, cât și cu publicul general, prin intermediul paginii web oficiale (www.cnpf.md) și paginile de social media (Facebook, LinkedIn și Youtube). Prin aceste canale de comunicare, grupurile-țintă au fost informate despre activitățile curente, inițiativele lansate și acțiunile derulate, inclusiv campaniile dedicate educației financiare și protecției consumatorului.

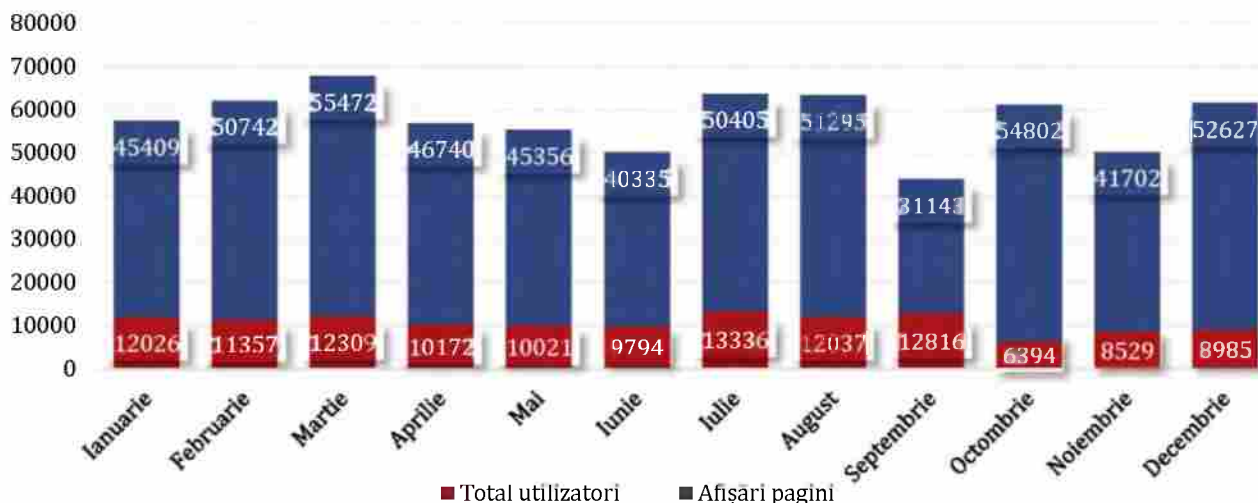
În total, în anul 2022, au fost elaborate și distribuite peste 230 de materiale de comunicare publică, care au inclus infografice, comunicate de presă, anunțuri, noutăți, statistici despre activitatea entităților supravegheate, articole din presă și reportaje video, cu participarea reprezentanților CNPF etc.

În perioada de raportare, au fost elaborate și difuzate 143 de comunicate de presă ce vizează activitatea CNPF și evenimentele de pe piața financiară nebancaară, inclusiv 51 referitoare la deciziile aprobate în cadrul ședințelor Consiliului de administrație.

În cadrul dialogului cu mass-media, au fost oferite răspunsuri la 40 de solicitări de informații parvenite de la: Newsmaker, StopFals.md, Moldstreet.com, anticorupție.md, Logos-press, RISE Moldova, PRO TV, TV8, Publika TV, Ziarul de Gardă etc. Totodată, au fost oferite 11 interviuri de televiziune și pentru presa scrisă.

În anul 2022, a fost organizată o întâlnire informală a conducerii CNPF cu jurnaliștii specializați în domeniul economic în formatul „Chatham House”. Reprezentanții mass-media au fost informați referitor la planurile CNPF privind dezvoltarea pieței financiare nebancaare, precum și au făcut un schimb de opinii pe subiectele de actualitate ce vizează sectoarele supravegheate de CNPF. În perioada de referință au fost identificate 215 articole în presă despre sau cu menționarea CNPF.

Diagrama nr. 31 Dinamica accesării paginii web oficiale a CNPF în anul 2022

Pe parcursul anului 2022, pagina de Facebook a autorității și-a extins audiența, fapt ce a contribuit la informarea promptă și sporirea încrederii consumatorilor. La situația din 31.12.2022, numărul de urmăritori ai paginii de Facebook constituia 1 306, fiind în creștere cu circa 500 comparativ cu anul 2021. În ceea ce privește analiza audienței, majoritatea urmăritorilor paginii oficiale web a CNPF (70 la sută) au vârste cuprinse între 25 și 44 de ani, femeile reprezentând 61 la sută și bărbații 39 la sută, fiind localizați preponderent în orașul Chișinău.

3.5. EDUCAȚIA FINANCIARĂ

Comisia Națională a Pieței Financiare susține educația financiară prin toate instrumentele disponibile, asumându-și angajamentul de a promova educația financiară atât în rândul copiilor și adulților, cât și la nivelul antreprenorilor. În acest scop, în anul 2022, au fost încheiate parteneriate privind educația financiară cu Asociația Obștească „FINEDU” și Camera de Comerț și Industrie, precum și inițiate colaborări cu Asociația Obștească „Junior Achievement” și Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului.

În anul 2022, CNPF a elaborat și publicat, cu suportul Programului USAID, Ghidul practic privind emisiunea și tranzacționarea obligațiunilor corporative, cu scopul de a promova încrederea în serviciile și instrumentele financiare specifice pieței de capital din Republica Moldova și creșterea interesului publicului pentru astfel de investiții.

Totodată, CNPF a instruit reprezentanții companiilor participante la programul „Academia Exportatorilor”, organizat de Camera de Comerț și Industrie (CCI) în perioada 19 octombrie – 9 noiembrie 2022. Activitatea a avut drept obiectiv familiarizarea societăților comerciale cu oportunitățile de dezvoltare a afacerilor prin prisma instrumentelor financiare disponibile pe piața de capital din Republica Moldova, în scopul promovării incluziunii financiare

În perioada de referință, la dispoziția publicului au fost puse o serie de materiale informative care reflectă produsele și serviciile oferite pe piața financiară nebancaară precum: creditul nebancaar, cum se încheie o poliță de asigurare, piața de capital, obligațiunile emise de către autoritățile publice locale, interdicțiile impuse organizațiilor de creditare nebancaară în partea ce ține de cuantumul maxim al sumelor aferente creditului care pot fi aplicate consumatorului persoană fizică, posibilitatea de a verifica și a se informa cu privire la clasa bonus-malus și calculul primelor de asigurare de răspundere civilă auto RCA și Carte Verde prin aplicațiile online accesibile pe site-ul www.cnpf.md etc. În total, pe paginile de Facebook și LinkedIn au fost plasate 87 de mesaje de educație financiară, care reflectă produsele și serviciile oferite pe piața financiară nebancaară.

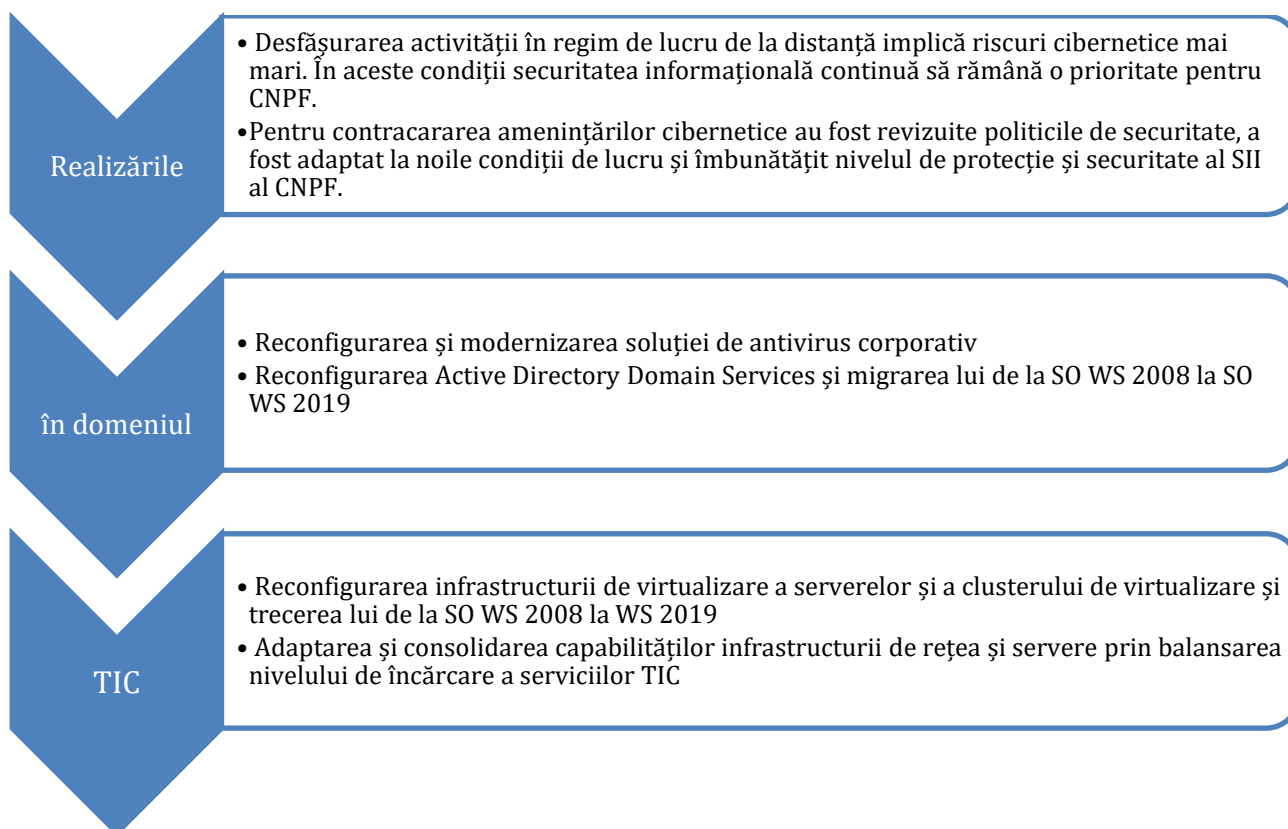
De asemenea, au fost organizate campanii și activități de educație financiară cu ocazia:

- Săptămâni Internaționale de Educație Financiară (21-27 martie 2022). CNPF și participanții profesioniști s-au implicat activ în activitățile de educare financiară a populației, inclusiv a tinerilor și adolescenților. Printre entitățile care au dat curs îndemnului autorității de supraveghere de a organiza activități educative se numără: Bursa de Valori a Moldovei, Pro Invest Capital, Grawe Carat Asigurări, AEÎ Hrușova, AEÎ Microinvest, OCN SEBO CREDIT, OCN SMART CREDIT, OCN OPTIM CAPITAL, OCN OK Credit etc. În particular, au fost organizate seminare tematice și conferințe video pentru elevii și studenții de la Liceul Teoretic „Gheorghe Asachi”, Universitatea de stat din Moldova, Universitatea Tehnică din Moldova, Colegiul de Vinificație din Stăuceni, Colegiul Național de Comerț al Academiei de Studii Economice din Moldova, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Centrul Republican „Artico” etc. Postările publicate pe rețelele de socializare au avut un impact considerabil, ajungând la circa 28 000 persoane.
- Zilei Copilului (1 iunie). Au fost organizate la sediul CNPF, în premieră, activități distractive de educație financiară pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 9 și 11 ani. Activitatea, la care au participat peste 20 de copii, a fost desfășurată cu sprijinul AO FINEDU și al Clubului Moldovenesc de Jocuri Intellectuale.
- CNPF a moderat o sesiune de educație financiară pentru 60 de participanți ai taberei de vară FINEDU Camp 2022 (27.07.2022). Participanții au avut posibilitatea să afle despre misiunea și rolul autorității de supraveghere, precum și despre diverse aspecte din activitatea celor trei sectoare ale pieței financiare nebankare.
- În contextul Săptămâni Internaționale a Investitorului (3-9 octombrie 2022), au fost desfășurate o serie de acțiuni, printre care organizarea vizitei unui grup de 25 de elevi de la Liceul Teoretic „Spiru Haret” (FINEDU SH) la sediul CNPF.
- Cu ocazia Zilei CNPF (12 noiembrie), a fost pregătit, în colaborare cu Televiziunea Unda Liberă, un material video educativ privind rolul, misiunea, atribuțiile și istoria CNPF ș.a.

3.6. INFRASTRUCTURA TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE

Implementarea și utilizarea tehnologiilor informaționale în cadrul CNPF este asigurată de Direcția generală tehnologii informaționale (DGTI). Pe parcursul anului 2022, DGTI a asigurat funcționarea infrastructurii informatice și a acordat suportul TI pentru toate subdiviziunile. Astfel au fost realizate următoarele lucrări:

- analiza rapoartelor de mentenanță și suport tehnic al SIA RCA Data pentru luna decembrie 2021 și aprilie-mai 2022 al Companiei SOFT TEHNICA /INVIDRO S.R.L.;
- procesarea în Sistemul informațional automatizat de stat (SIA) RCA Data a cererilor privind modificări și/sau înregistrări – 2 248 de cereri;
- participarea la elaborarea caietului de sarcini privind mentenanța SIA RCA Data pentru anul 2023;
- participarea la definitivarea sarcinii tehnice aferent mentenanței sistemului REVM. În contextul mentenanței sistemului REVM au fost elaborate, definitivate și executate 13 sarcini, care sunt implementate în sistemul REVM;
- participarea la elaborarea caietului de sarcini privind dezvoltarea sistemului informatic ce ține de sistemul de raportare al participanților la piața de capital;
- participarea la ședințe de lucru organizate de autoritățile statului, inclusiv Ministerul Justiției, CNA, Agenția de Guvernare Electronică) etc.

Diagrama nr. 32 Principalele realizări în domeniul TI

În SIA RCA Data în afară de mentenanța preventivă/de corecție/de avertizare, precum și mentenanța adaptivă, au fost puse în aplicare câteva noi funcționalități ce vizează modulul de liberalizare a prețurilor, modulul de calcul online a prețului poliței de asigurare de răspundere civilă auto.

3.7. EXECUȚIA BUGETARĂ

Concordat cu principiul autonomiei financiare, în condițiile art. 6 din Legea nr. 192/1998, CNPF se finanțează integral din venituri proprii colectate din taxele și plățile achitate de participanții pieței și din alte surse legale. Bugetul pentru anul 2022 a fost aprobat la partea de venituri în sumă de 53 000,0 mii lei, la partea de cheltuieli – 58 400,0 mii lei și, respectiv, deficit – 5400,0 mii lei (Hotărârea CNPF nr. 1/2/2022), fiind rectificat prin Hotărârea CNPF nr. 36/19/2022: la venituri - 60 000,0 mii lei, la cheltuieli – 62 900,0 mii lei, mărimea deficitului constituind 2 900,0 mii lei.

Tabelul nr. 53 Indicatorii bugetari, mii lei

Indicatori	Efectiv realizat 2020	Efectiv realizat 2021	2022	
			Aprobat/rectificat	Efectiv realizat
Venituri	48 019,3	55 064,7	53 000,0/60 000,0	66 001,3
Cheltuieli	52 905,5	51 866,4	58 400,0/62 900,0	58 181,0

Execuția veniturilor

Veniturile înregistrate în perioada de gestiune (66 001,3 mii lei) au marcat o majorare de 10 la sută, comparativ cu sumele estimative rectificate. În aspect sectorial, structura veniturilor se prezintă astfel:

Tabelul nr. 54 Raportul de venituri

Tipul veniturilor	2020		2021		2022	
	Suma, mii lei	Ponderea %	Suma, mii lei	Ponderea %	Suma, mii lei	Ponderea %
Venituri aferente:						
pieței de capital	9 774,2	20,4	12 365,4	22,5	12 497,9	19,0
pieței de asigurări	15 336,4	31,9	20 358,8	37,0	27 228,8	41,2
domeniului de creditare nebancaară	18 474,9	38,5	19 227,4	34,9	21 521,4	32,6
Alte surse legale de venit	4 433,8	9,2	3 113,1	5,6	4 753,2	7,2
TOTAL	48 019,3	x	55 064,7	X	66 001,3	x

▪ Partea preponderentă (41,2 la sută) în totalul veniturilor revine surselor aferente pieței de asigurări, cota de 32,6 la sută – plăților regulatorii achitate de entitățile din sectorul de creditare nebancaară (OCN și AEÎ);

▪ Veniturile provenite din operațiunile pe piața de capital în valori absolute s-au poziționat aproape la același nivel, iar ponderea acestora este într-o ușoară descreștere.

Componenta „Alte surse legale de venit” a înregistrat, în perioada raportată, per total 4 753,2 mii lei, acestea integrând încasări adiționale activităților CNPF de licențiere/autorizare, precum și plasării disponibilităților instituției în depozite și valori mobiliare de stat.

Execuția cheltuielilor

Cheltuielile per total realizate au însumat cifra de 58 181,0 mii lei, ceea ce constituie 92,5 la sută în raport cu suma bugetată. Cheltuielile (în evoluție, 2020-2022) sunt structurate după cum urmează:

Tabelul nr. 55 Raportul de cheltuieli

Tipul cheltuielilor	2020		2021		2022	
	Suma, mii lei	%	Suma, mii lei	%	Suma, mii lei	%
Cheltuieli de personal	45 212,3	85,5	48 587,8	93,7	53 589,2	92,1
Plata serviciilor	2 719,1	5,1	2 747,8	5,3	3 410,8	5,9
Deplasări în interes de serviciu	4,4	0,0	0,0	0,0	422,0	0,7
Procurare bunuri	883,1	1,7	372,5	0,7	642,8	1,1
Cheltuieli capitale	4 086,6	7,7	158,3	0,3	116,2	0,2
TOTAL	52 905,5	x	51 866,4	X	58 181,0	x

Plata bunurilor și serviciilor (pentru anul 2022 – 4053,6 mii lei) include:

- cheltuielile pentru utilități publice (700,7 mii lei);
- serviciile informaționale (1 643,9 mii lei);
- alte cheltuieli de întreținere (480,1 mii lei): servicii de reparație, de asigurare a bunurilor a încăperilor, servicii pază, servicii bancare, poștale);
- serviciile de asistență, consultanță și expertiză (480,0 mii lei);
- formarea profesională (106,1 mii lei);
- procurarea bunurilor 642,8 mii lei (combustibil, materiale de uz gospodăresc și rechizite de birou etc.).

De facto, cheltuielile de personal au constituit, de întotdeauna – de la momentul constituirii autorității de supraveghere nebancaară până la zi - categoria economică principală de cheltuieli recurente, cu impact major asupra structurii economice a bugetului.

Valoarea cheltuielilor de personal este într-o conexiune directă cu organigrama, statele de personal aprobate și efectivul angajat, ținând cont de eventualele modificări structurale, fiind concordate cu prevederile Regulamentului cu privire la sistemul de retribuire și stimulare a salariaților CNPF/Contractului colectiv de muncă.

Astfel, suma plătită pentru remunerarea personalului a fost executată în mărime de 40 528,5 mii lei, ceea ce reprezintă 99,0 la sută din alocațiile bugetate. Cheltuielile aferente fondului de remunerare (contribuțiile obligatorii ale instituției pentru asigurări sociale) s-au executat în sumă de 11 768,8 mii lei sau 20,2 la sută raportat la totalul cheltuielilor și, respectiv, 21,9 la sută din totalul cheltuielilor de personal.

3.8. AUDITUL INTERN

Misiunea auditului intern (AI) constă în acordarea consultanței și furnizarea asigurării obiective privind eficacitatea sistemului de control intern managerial, oferind recomandări pentru perfecționarea acestuia și contribuind la îmbunătățirea activității CNPF. AI ajută CNPF în îndeplinirea obiectivelor sale printr-o abordare sistematică și disciplinată în cadrul evaluării și îmbunătățirii eficacității proceselor de guvernare, management al riscurilor și proceselor de control.

Pentru asigurarea independenței necesare desfășurării obiective a activității de audit intern, AI este poziționat în subordinea directă a președintelui CNPF, în conformitate cu cadrul legal⁷, asigurându-se accesul și raportarea directă la acest nivel, precum și independența funcțională necesară unei activități obiective.

În anul 2022, activitatea de AI în cadrul CNPF s-a desfășurat în conformitate cu Planul anual de activitate, care a fost elaborat aplicând abordarea bazată pe risc și potrivit preocupărilor conducerii. Astfel, pe parcursul anului de raportare au fost realizate trei misiuni de audit de asigurare, în cadrul cărora a fost evaluat procesul de acordare, evidență a concediilor anuale a angajaților instituției, procesul de salarizare și, respectiv, procesul de asigurare a securității datelor și informației în cadrul CNPF.

Ca rezultat al misiunilor de audit efectuate, au fost formulate 14 constatări și au fost oferite 43 de recomandări (toate au fost acceptate de către managementul operațional), orientate spre îmbunătățirea situației existente a sistemului de control intern managerial în cadrul domeniilor auditate. Recomandările oferite sunt implementate în perioada 2022-2023, iar AI monitorizează îndeplinirea acestora de către persoanele responsabile și raportează rezultatele obținute președintelui CNPF.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului RM nr. 556/2019, în anul 2022 AI a obținut certificatul de calificare profesională în domeniul auditului intern în sector public eliberat de Ministerul Finanțelor, în calitate de autoritate responsabilă. Astfel, CNPF dispune de auditor intern pregătit în vederea realizării misiunilor de audit, conform standardelor de reglementare și bunelor practici în domeniu.

Ca rezultat al exercițiului anual pe care îl desfășoară entitățile publice cu privire la autoevaluarea sistemului de control intern managerial, în scopul determinării gradului de conformitate al acestuia cu cadrul normativ în domeniu, CNPF și-a autoevaluat sistemul de control intern managerial. Rezultatele autoevaluării relevă că, pentru anul 2022, sistemul evaluat este parțial conform cu Standardele naționale de control intern în sectorul public, iar deficiențele stabilite urmează să fie înlăturate, pentru conformare cu normele aplicabile.

⁷ Legea nr.229/2010 privind controlul financiar public intern, art. 19 alin. (4)

3.9. REALIZAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A PIETEI FINANCIARE NEBANCARE PE ANII 2018 – 2022 ȘI A PLANULUI DE ACȚIUNI PENTRU IMPLEMENTAREA ACESTEIA

Întru executarea prevederilor Legii nr. 129/2018 pentru aprobarea Strategiei de dezvoltare a pieței financiare nebancale pe anii 2018-2022 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, în tabelul de mai jos este prezentată informația detaliată privind executarea acțiunilor din Strategia sus-menționată.

Tabelul nr. 56 Realizarea planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de dezvoltare a pieței financiare nebancale pe anii 2018 – 2022

Nr. crt.	Obiective generale/ specifice	Acțiuni	Termen de realizare	Responsabili de implementare	Costuri	Indicatori de performanță
1	2	3	4	5	6	7
1. Consolidarea cadrului normativ aferent dezvoltării pieței financiare nebancale						
1.1	Armonizarea cadrului normativ în domeniul pieței de capital cu directivele și normele UE pentru a asigura funcționarea eficientă și continuă a entităților și participanților la aceasta	1.1.1. Elaborarea și implementarea modificărilor și completărilor la legislația privind piața de capital în contextul Directivei 2013/36/UE	2018	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat - Legea nr. 33/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 171/2012 privind piața de capital - Legea nr. 321/2022 pentru modificarea Legii nr. 171/2012 privind piața de capital, în vigoare din 16.06.2023
		1.1.2. Elaborarea, aprobarea și punerea în aplicare a cadrului normativ subordonat Legii nr.171/2012 privind piața de capital, inclusiv transpunerea Regulamentului (CE) nr.575/2013	2020	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Termen de executare extins, conform noilor norme europene În noiembrie 2019, Comisia Europeană a aprobat Directiva 2019/2034 și Regulamentul 2019/2033 privind supravegherea prudentială a firmelor de investiții care au drept scop introducerea unor reguli mai proporționale din punctul de vedere al riscurilor la care se expun firmele de investiții. În baza acestor documente, marea majoritate a firmelor de investiții din UE vor avea un regim prudential simplificat prin prisma dimensiunii (categoria 2-3) în raport cu cel al băncilor. În același timp, firmele de investiții mari și sistemice vor fi supuse, în continuare, aceluiași regim ca și cel al băncilor. Prin actele europene nominalizate sunt operate modificări la directivele și regulamentele europene existente pentru firmele de investiții, mai cu seamă Directivele UE 2011/61, 2013/36 și Regulamentul CE

					575/2013, care nu vor fi aplicabile direct firmelor de investiții (au fost eliminate din titlurile acestora „firmele de investiții”). Armonizarea cadrului regulator național în materia cerințelor de capital pentru societățile de investiții la noul regim prudential evocat pentru firmele de investiții urmează a fi realizată după expirarea termenului de 10 ani (2024) acordat societăților de investiții prin Legea nr. 171/2012 pentru adecvarea capitalului inițiat, conform angajamentelor asumate în cadrul Acordului de Asociere RM-UE (2014). Mai exact, luând în calcul propunerile înaintate de CNPF la noul PNAAA 2023-2027, termenul setat de transpunere a Directivei 2019/2034 și a Regulamentului 2019/2033 este trimestrul II 2025.
	1.1.3. Elaborarea unui studiu privind oportunitatea transunerii Directivei 2014/65/UE	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare	Asistență externă	Realizat Studiul a fost elaborat și aprobat (Înscrierea Protocolară a CNPF nr. 62/3 din 30.12.2019).
	1.1.4. Elaborarea și implementarea modificărilor și completărilor la legislația privind societățile pe acțiuni în contextul Directivei (UE) 2017/1132 și al Directivei (UE) 2017/828	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare; Ministerul Economiei	În limita bugetului CNPF	Realizat - Legea nr. 18/2020 pentru modificarea Legii nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni, în vigoare din 01.01.2021 - Legea nr. 101/2023 pentru modificarea unor acte normative (aspecte conexe de guvernanță corporativă și piața de capital)
	1.1.5. Elaborarea planului de acțiuni pentru transpunerea în legislația autohtonă a Regulamentului (CE) nr.1060/2009 al Parlamentului	2018	Comisia Națională a Pieței Financiare	Asistență externă – Guvernul Marii Britanii	Realizat Regulamentul privind agențiile de rating de credit (Hotărârea CNPF nr. 56/3/2020), în vigoare din 01.01.2021

		European și al Consiliului din 16 septembrie 2009 privind agențiile de rating de credit				
1.2	Stimularea dezvoltării pieței de capital	1.2.1. Elaborarea și aprobarea regulamentului privind emisiunile de obligațiuni corporative de către societățile pe acțiuni și societățile cu răspundere limitată, inclusiv admiterea și circulația acestora pe piața reglementată sau în cadrul sistemului multilateral de tranzacționare	2022	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat Hotărârea CNPF nr. 42/8/2021 cu privire la modificarea unor acte normative ale CNPF (modificarea Instrucțiunii privind etapele, termenele, modul și procedurile de înregistrare a valorilor mobiliare (Hotărârea CNPF nr. 13/10/2018) și a Regulamentului cu privire la dezvăluirea informației de către emitenții de valori mobiliare (Hotărârea CNPF nr. 7/1/2019))
		1.2.2. Elaborarea de recomandări pentru Bursa de Valori a Moldovei în scopul îmbunătățirii mecanismelor și a regulilor de tranzacționare conform celor mai bune practici în domeniu	2018	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat Proiectul recomandărilor a fost elaborat și aprobat, urmare a controlului complex desfășurat la BVM (Hotărârea CNPF nr. 15/2/2019).
		1.2.3. Elaborarea și aprobarea Instrucțiunii privind emisiunea și modul de înregistrare a obligațiunilor emise de către autoritățile publice locale, în scopul asigurării condițiilor optime de finanțare a programelor lor investiționale	2018	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat Instrucțiunea privind modul de înregistrare a obligațiunilor emise de autoritățile publice locale (Hotărârea CNPF nr. 18/1/2018)

		1.2.4. Elaborarea modificărilor și completărilor la Legea nr.171/2012 privind piața de capital în scopul atragerii investițiilor prin intermediul ofertelor publice de valori mobiliare efectuate pe piața reglementată sau în cadrul sistemului multilateral de tranzacționare	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat Legea nr. 321/2022 pentru modificarea Legii nr.171/2012 privind piața de capital, în vigoare din 16.06.2023
1.3	Armonizarea cadrului normativ în domeniul asigurărilor cu legislația comunitară și cu cele mai bune practici aplicate la nivel internațional	1.3.1. Transpunerea în legislația națională a Directivei nr.2009/138/CE, inclusiv a cadrului de rezoluție	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare	Asistență tehnică - Banca Mondială	Realizat Legea nr. 92/2022 privind activitatea de asigurare sau de reasigurare, în vigoare din 01.01.2023
		1.3.2. Transpunerea în legislația națională a Directivei (UE) 2016/97, care implică trecerea de la conceptul de intermediere la conceptul de distribuție în asigurări	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat Legea nr. 92/2022 privind activitatea de asigurare sau de reasigurare, în vigoare din 01.01.2023
		1.3.3. Elaborarea și promovarea proiectului de lege de modificare și completare a Legii nr.407/2006 cu privire la asigurări în scopul corelării acesteia cu cadrul normativ în vigoare	2018	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat Legea nr. 273/2018 pentru modificarea unor acte legislative, în vigoare din 22.01.2019
		1.3.4. Elaborarea de acte normative	2019	Comisia Națională a	În limita bugetului	Realizat

		<p>pentru punerea în aplicare a noului cadru normativ privind piața de asigurări și fructificarea capacităților acesteia</p>		<p>Pieței Financiare</p>	<p>CNPF; asistență tehnică – proiectul Twinning</p>	<p>- Regulamentul cu privire la Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance (Hotărârea CNPF nr. 21/3/2019)</p> <p>- Regulamentul cu privire la auditul asigurătorilor (reasiguratorilor) (Hotărârea CNPF nr. 19/3/2019)</p> <p>- amendamente la Regulamentul cu privire la cerințele față de persoanele cu funcții de răspundere ale asigurătorilor/reasiguratorilor și intermediarilor în asigurări (Hotărârea CNPF nr. 17/3/2019)</p> <p>- amendamente la Regulamentul privind metoda de calcul a primei de asigurare de bază și a coeficienților de rectificare aferente asigurării obligatorii de răspundere civilă auto (Hotărârea CNPF nr. 3/2/2019)</p> <p>- amendamente la Regulamentul privind marjele de solvabilitate și coeficientul de lichiditate ale asigurătorului (reasiguratorului) (Hotărârea CNPF nr. 6/3/2019)</p>
	1.3.5.	<p>Consolidarea financiară a asigurătorilor și a Biroului Național al Asigurătorilor de Autovehicule</p>	2018	<p>Comisia Națională a Pieței Financiare</p>	<p>În limita bugetului CNPF</p>	<p>Realizat</p> <p>- Hotărârea CNPF nr. 28/14/2018 cu privire la modificarea și completarea Anexei nr. 2 la Hotărârea CNPF nr. 26/10/2013</p> <p>- Hotărârea CNPF nr. 28/13/2018 cu privire la modificarea și completarea Hotărârii CNPF nr. 20/5/2008, privind cuantumului comisionului intermediarului în contractele RCA și Carte Verde</p> <p>- Hotărârea CNPF nr. 31/2/2018 privind modificarea și completarea Hotărârii CNPF nr. 50/8/2012 cu privire la procesarea electronică a documentelor de asigurare obligatorie RCA</p> <p>- hotărârile CNPF nr. 47/7/2018 și nr. 57/12/2018 cu privire la modificarea/completarea</p>

					Regulamentului privind rezervele tehnice de asigurare (Hotărârea CNPF nr. 1/5/2011)
	1.3.6. Elaborarea actelor normative aferente liberalizării tarifelor pentru asigurările obligatorii de răspundere civilă auto	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat - Regulamentul cu privire la procesarea electronică a documentelor de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto (Hotărârea CNPF nr. 15/6/2019) - Metodologia unică de calcul al primei de asigurare de bază și al coeficienților de rectificare aferenți asigurării obligatorii de răspundere civilă auto internă și externă (Hotărârea CNPF nr. 57/13/2018) - aprobarea rapoartelor specializate ale asigurătorilor (reasiguratorilor) aferente asigurărilor obligatorii de răspundere civilă auto internă și externă - Hotărârea cu privire la modul de prezentare, avizare și aplicare a calculelor actuariale ale primelor de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto (Hotărârea CNPF nr. 25/2/2019)
	1.3.7. Elaborarea și promovarea proiectului de lege privind asigurarea obligatorie de locuințe	2020	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Nerealizat CNPF a solicitat (scrisoarea nr. 04-4/293 din 10.02.2022) poziția Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale. Prin răspunsul nr. 10-804 din 17.02.2022, s-a statuat că "[...] Ministerul nu contestă necesitatea elaborării unui act normativ în acest sens, însă se consideră prematură inițierea elaborării acestuia, în lipsa unui studiu complex privind impactul economic asupra proprietarilor de locuințe. [...]".
	1.3.8. Elaborarea și promovarea amendamentelor la legislația în vigoare pentru dezvoltarea parteneriatului public-privat în	2020	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Nerealizat Prin răspunsul Ministerului Sănătății nr. 16/1814 din 20.05.2022, s-a specificat că "[...] implementarea parteneriatului public-privat în sistemul de asigurare

		domeniul asigurărilor medicale				<i>obligatorie de sănătate în Republica Moldova cu drepturi egale de participare cu asiguratorii privați și asiguratorul public nu este posibil, iar Ministerul Sănătății va oferi prioritate sistemelor de sănătate considerate în literatura științifică de specialitate cele mai bune modele. [...]</i>
1.4	Stimularea dezvoltării investitorilor instituționali prin elaborarea și promovarea cadrului normativ	1.4.1. Elaborarea și aprobarea proiectului de lege privind fondurile de pensii facultative	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat - Legea nr. 198/2020 privind fondurile de pensii facultative, în vigoare din 18.06.2021 - Legea nr. 96/2023 pentru modificarea unor acte normative
		1.4.2. Elaborarea proiectului de lege privind organizarea și funcționarea sistemului de plată a pensiilor facultative	2022	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat A fost elaborat conceptul proiectului de lege care prevede structura inițială și conținutul acesteia, dar și relevanța inițierii elaborării proiectului de lege respectiv. Potrivit art. 63 alin. (5) din Legea nr. 198/2020 privind fondurile de pensii facultative, Guvernul și CNPF au la dispoziție 3 ani (iunie 2021 – iunie 2024) pentru elaborarea legii privind organizarea și funcționarea sistemului de plată a pensiilor facultative. Având în vedere complexitatea legii, precum și lipsa unui model funcțional (în România această lege este încă în proces de elaborare), a fost solicitată asistența tehnică de la partenerii externi pe această dimensiune.
		1.4.3. Elaborarea proiectului de lege privind Fondul de garantare a contribuțiilor în sistemul de pensii facultative	2022	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat Având în vedere că Legea nr. 198/2020 se bazează, în mod special, pe modelul contribuțiilor definite (riscul investițional aparține în totalitate depunătorului), inclusiv legea nu prevede o limită minimă de garanție a valorii pensiilor pentru plata participanților la un fond de

					<p>pensii (rata procentuală sau valoarea minimă), elaborarea unei legi de acoperire a unei garanții nedefinite este lipsită de sens. Aceasta este și concluzia experților ASF din România, expusă în cadrul întrunirii comune din 14.04.2022. Respectiv, se impune necesitatea de a revizui această dispoziție din Legea nr. 198/2020.</p>
	1.4.4. Definitivarea și aprobarea proiectului de lege privind organismele de plasament colectiv alternative	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat Legea nr. 2/2020 privind organismele de plasament colectiv alternative, în vigoare din 27.09.2020
	1.4.5. Elaborarea și aprobarea regulamentelor subordonate legii privind organismele de plasament colectiv alternative	2020	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat - Legea nr. 301/2022 pentru modificarea unor acte normative - Hotărârea CNPF nr. 52/8/2020 cu privire la modificarea unor acte normative ale CNPF (Regulamentul privind avizarea constituirii și funcționării organismelor de plasament colectiv în valori mobiliare (Hotărârea CNPF nr. 49/14/2014) și Regulamentul privind licențierea și autorizarea pe piața de capital Hotărârea CNPF nr. 56/11/2014)) - Hotărârea CNPF nr. 23/10/2023 cu privire la modificarea unor acte normative aferente activității organismelor de plasament colectiv (modificarea hotărârilor nr. 5/14/2015, nr. 5/15/2015, nr. 62/20/2014 și nr. 62/21/2014) - proiectul de modificare a Hotărârii CNPF nr. 57/10/2014 cu privire la aprobarea Regulamentului privind ofertele publice de titluri de participare ale organismelor de plasament

					colectiv în valori mobiliare și proiectul Hotărârii privind modificarea unor acte normative (Hotărârea CNPF nr. 1/11/2015 cu privire la aprobarea Regulamentului privind reorganizarea și dizolvarea organismelor de plasament colectiv în valori mobiliare și societăților de administrare fiduciară a investițiilor și Hotărârea CNPF nr. 10/19/2015 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de ținere a registrului deținătorilor de unități de fond) au fost definitivare, potrivit avizelor parvenite, și urmează a fi înaintate CA în scopul adoptării.
	1.4.6. Elaborarea și aprobarea regulamentelor subordonate legii privind fondurile de pensii facultative	2020	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat Au fost elaborate următoarele acte normative subordonate Legii nr. 198/2020 privind fondurile de pensii facultative: <ul style="list-style-type: none"> - Regulamentul privind avizarea constituirii fondului de pensii facultative (Hotărârea CNPF nr. 18/3/2022) - Regulamentul privind activitatea de depozitare a activelor fondului de pensii facultative (Hotărârea CNPF nr. 54/5/2022) - Regulamentul privind modul de ținere a registrului unităților de fond al fondurilor de pensii facultative (Hotărârea CNPF nr. 57/10/2022) - Regulamentul privind investirea și evaluarea activelor fondurilor de pensii facultative (Hotărârea CNPF nr. 62/14/2022) - Regulamentul privind activitatea de distribuție a planurilor de pensii (Hotărârea CNPF nr. 65/10/2022) - Regulamentul privind obligațiile de raportare și transparență în activitatea administratorilor și a fondurilor de pensii facultative

						(Hotărârea CNPF nr. 3/11/2023) - proiectul Regulamentului privind avizarea constituirii societății de pensii și licențierea administratorului fondurilor de pensii facultative - proiectul Regulamentului privind condițiile de funcționare a administratorului fondului de pensii facultative; - Regulamentul privind transferul administrării fondului de pensii și transferul participanților între fondurile de pensii și Regulamentul privind fuziunea și dizolvarea fondurilor de pensii facultative, în condițiile în care nu există niciun fond de pensii facultative, nu au relevanță la ora actuală și urmează a fi definitive, fiind în proces de elaborare.
1.5	Consolidarea dezvoltării sectorului de creditare nebancaară	1.5.1. Elaborarea proiectelor de lege privind garantarea depunerilor de economii ale membrilor AEÎ	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF; asistență tehnică – FIDA	Realizat Conform scrisorii Băncii Mondiale din 16.12.2022 și Raportului (Aide-Memoire) <i>Moldova: Technical Assistance on the Financial Safety Net and the Savings and Credit Associations Sector</i> (misiunea din 17-24.10.2022), potrivit pct. 6, BNM a informat privind decizia de excludere a prevederilor aferente introducerii schemei de garantare a depunerilor de economii pentru sectorul AEÎ din noul proiect de lege despre garantarea depozitelor în sectorul bancar.
		1.5.2. Elaborarea măsurilor de stabilizare aplicate AEÎ prin extinderea funcțiilor atribuite atât prin schema de garantare a depunerilor de economii, cât și, după caz,	2020	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat A fost adoptată Legea nr. 259/2018 pentru modificarea Legii AEÎ (în vigoare din 01.01.2020), prin care a fost inițiată reformarea sistemului AEÎ, călăuzindu-se de recomandările Băncii Mondiale, mai cu seamă ce vizează constituirea unei singure Asociații Naționale Centrale a asociațiilor de

	asociației centrale a AEÎ				economii și împrumut, membri ai căreia să fie toate AEÎ din sector, stabilirea măsurilor de stabilizare și administrare specială, în vederea prevenirii riscurilor de insolvabilitate, precum și interzicerea investiții în valori mobiliare corporative de către asociații pentru minimizarea riscurilor de lichiditate aferente efectuării acestor investiții. În scopul executării legii prenotate, CNPF a emis un șir de decizii precum: ordonanțele nr. 53/6-O/2020, nr. 4/15-O/2020, nr. 23/3-O/2020, nr. 48/1-O/2020 și Hotărârea CNPF nr. 52/10/2020, etc.
	1.5.3. Elaborarea cadrului normativ pentru determinarea competențelor funcționale, a etapelor și a modului de executare a atribuției administrării speciale a AEÎ	2020	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat Legea nr. 259/2018 pentru modificarea Legii asociațiilor de economii și împrumut nr. 139/2007 (completarea legii cu art. 50 ¹ Administrarea specială), în vigoare din 01.01.2020
	1.5.4. Consolidarea capacităților asociațiilor centrale din cadrul sistemului de AEÎ	2020	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat Urmare a adoptării Legii nr. 259/2018 pentru modificarea Legii asociațiilor de economii și împrumut nr. 139/2007, a fost constituită Asociația Națională Centrală a asociațiilor de economii și împrumut, ca rezultat al reorganizării prin fuziune a Asociației de economii și împrumut "Asociația Centrală a Asociațiilor de Economii și Împrumut" și a Asociației Centrale de Economii și Împrumut "Uniunea Centrală".
	1.5.5. Elaborarea cadrului de reglementare subordonat Legii nr.1/2018 privind organizațiile de	2018	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat - Regulamentul cu privire la modul de avizare și înregistrare a organizațiilor de creditare nebanară în Registrul organizațiilor de creditare nebanară autorizate și Regulamentul cu privire la

	creditare nebancaară				<p>transparența structurii de proprietate a organizației de creditare nebancaară (Hotărârea CNPF nr. 41/4/2018)</p> <p>- Hotărârea CNPF nr. 48/15/2018 privind modificarea și completarea Regulamentului cu privire la dezvoltarea de către participanții profesioniști la piața financiară nebancaară a informației privind acordarea serviciilor</p> <p>- Hotărârea CNPF nr. 60/4/2019 referitor la aprobarea Regulamentului cu privire la clasificarea activelor de către organizațiile de creditare nebancaară</p> <p>- Hotărârea CNPF nr. 11/5/2021 privind modificarea Hotărârii CNPF nr. 8/15/2009 cu privire la aprobarea unor regulamente</p> <p>- Hotărârea CNPF nr. 58/1/2020 privind cerințele față de capitalul organizațiilor de creditare nebancaară</p> <p>- Hotărârea CNPF nr. 20/5/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind cerințele de creditare responsabilă aplicate organizațiilor de creditare nebancaară</p> <p>- Hotărârea CNPF nr. 30/1/2022 cu privire la modificarea unor acte normative.</p>
	1.5.6. Efectuarea unui studiu privind practicile aplicate la nivel european și internațional ce țin de reglementarea, autorizarea și supravegherea caselor de amanet (lombardurilor)	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF; asistență externă	<p>Realizat</p> <p><i>Raportul cu privire la casele de amanet din Moldova</i>, elaborat de experții USAID în cadrul proiectului privind Activitatea de transparență a sectorului financiar a fost definitivat și aprobat de CNPF.</p> <p>Având în vedere concluziile și recomandările echipei de experți, contractați în cadrul programului de asistență Financial Sector Transparency Activity finanțat de USAID și implementat de către Internațional Development</p>

						<p>Group, ca rezultat al Studiului privind practicile aplicate la nivel european și internațional, ce țin de reglementarea, autorizarea și supravegherea caselor de amanet (lombardurilor) se constată irelevanța extinderii cadrului normativ privind licențierea și supravegherea caselor de amanet. Este contextul în care activitatea lombardurilor, prioritar, presupune amanetarea bunurilor, iar în caz de nerambursare a plăților, „vânzarea” indirectă limitată doar la valoarea acestora, riscuri eminente cu caracter financiar, la acest capitol, nefiind constatate.</p> <p>În sensul celor expuse, se relevă inoportunitatea modificării, la momentul actual, a cadrului legal, în vederea preluării supravegherii caselor de amanet.</p>
		1.5.7. Elaborarea modificărilor și completărilor necesare la cadrul normativ existent privind modul de organizare și funcționare a caselor de amanet	2020	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF, asistență externă	Realizat Având în vedere că, la 11.09.2020, a fost adoptată Legea nr.178/2020 pentru modificarea unor acte normative prin care BNM va prelua de la CNPF, de la 1.07.2023, competențele de supraveghere a OCN, dar și concluziile și recomandările echipei de experți, ca rezultat al Studiului privind practicile aplicate la nivel european și internațional, ce țin de reglementarea, autorizarea și supravegherea caselor de amanet (lombardurilor), se constată inoportunitatea elaborării modificărilor și completărilor necesare la cadrul normativ existent privind modul de organizare și funcționare a caselor de amanet.
2. Consolidarea stabilității financiare și asigurarea solidității financiare						
2.1	Trecerea de la supravegherea bazată pe	2.1.1. Elaborarea planului de acțiuni pentru	2018	Comisia Națională a	În limita bugetului CNPF;	Realizat Planul de acțiuni pentru auditul tuturor companiilor de

	conformitate la supravegherea bazată pe prevenirea și gestiunea riscurilor	auditul societăților de asigurare		Pieței Financiare	asistență externă – Banca Mondială	asigurări și Programul aferent acestuia (Hotărârea CNPF nr. 16/2/2018)
		2.1.2. Elaborarea planului de acțiuni privind identificarea beneficiarilor efectivi ai participațiilor calificate în societățile de asigurare	2018	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF; asistență externă – Banca Mondială	Realizat Planul de acțiuni privind identificarea beneficiarilor efectivi ai acționarilor care dețin participații calificate în companiile de asigurări și Programul aferent acestuia (Hotărârea nr. 16/2/2018)
2.2	Crearea și implementarea mecanismelor necesare pentru punerea în aplicare a supravegherii bazate pe risc, în special prin tehnici și instrumente de prevenire riscurilor	2.2.1. Elaborarea standardelor minime de supraveghere bazată pe risc în domeniul asigurărilor	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	În proces de realizare Elaborarea și implementarea standardelor minime de supraveghere bazată pe risc în domeniul asigurărilor nu a fost posibil de realizat, fiind lipsă temeiul juridic, conform Legii nr. 407/2006 cu privire la asigurări.
		2.2.2. Crearea profilului de risc pentru fiecare societate de asigurare în vederea punerii în aplicare a funcției preventive și de intervenție timpurie în activitatea de supraveghere a CNPF	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Ulterior a fost adoptată Legea nr.92/2022 privind activitatea de asigurare sau de reasigurare (în vigoare din 01.01.2023), iar conform art. 124 alin. (3), autoritatea de supraveghere, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a legii, urmează să elaboreze și să adopte actele sale normative. Acțiunile respective vor fi realizate în cadrul proiectului Twinning „Consolidarea supravegherii, guvernantei corporative și gestionării riscurilor în sectorul financiar”, implementat în Republica Moldova, cu suportul Uniunii Europene (UE). Subsidiar, în cadrul proiectului Transparența Sectorului Financiar în Moldova (FSTA), finanțat de USAID, în cooperare cu CNPF, au fost inițiate primele instruiți privind supravegherea bazată pe risc în domeniul asigurărilor.
		2.2.3. Elaborarea și dezvoltarea standardelor minime ale Sistemului de alertă timpurie pentru societățile de asigurare	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	
		2.2.4. Elaborarea și punerea în aplicare a testelor de stres pentru evaluarea impactului riscurilor aferente activității societăților de asigurare	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	

	2.2.5. Revizuirea cerințelor de raportare prudentială pentru societățile de asigurare	2018	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului Cnpf	Realizat Hotărârea Cnpf nr. 26/10/2018 referitor la modificarea și completarea Hotărârii Cnpf nr. 26/15/2011 privind forma și conținutul rapoartelor specializate ale asiguratorilor (reasiguratorilor)
	2.2.6. Organizarea instruirilor aferente implementării supravegherii bazate pe risc	2020	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului Cnpf	Realizat În cadrul proiectului Transparența Sectorului Financiar în Moldova (FSTA), finanțat de USAID, în cooperare cu Cnpf, a fost organizat workshop on-line "Perspective privind gestionarea riscurilor: un program pentru asiguratorii din Republica Moldova" (23-25.11.2020). Participarea la instruirii în domeniul gestiunii riscurilor organizate de JVI.
	2.2.7. Elaborarea standardelor minime pentru supravegherea bazată pe risc pe piața de capital	2018	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului Cnpf	Realizat Standardele minime pentru supravegherea bazată pe risc pe piața de capital au fost elaborate și aprobate (Înscrierea Protocolară nr. 21/5/2019).
	2.2.8. Elaborarea și punerea în aplicare a testelor de stres pentru evaluarea impactului riscurilor aferente activității societăților de investiții	2020	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului Cnpf; asistență externă	Nerealizat - Termen de executare extins, conform noilor norme euro-comunitare Elaborarea și punerea în aplicare a testelor de stres a fost suspendată, având în vedere faptul că acțiunile respective țin inclusiv de punerea în aplicare a cadrului de supraveghere prudentială, conform Directivei 2019/2034 și Regulamentului 2019/2033, transpunerea cărora este prevăzută pentru anul 2025.
	2.2.9. Elaborarea indicatorilor de alertă timpurie pentru societățile de investiții	2022	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului Cnpf; asistență externă	Realizat Procedura internă privind indicatorii de alertă timpurie, stabiliți în vederea supravegherii din oficiu a activității societăților de investiții, în temeiul legislației aplicabile, în prezent a fost aprobată de către vicepreședintele CA al Cnpf la 14.02.2023.

		2.2.10. Revizuirea cerințelor de raportare specializată de către persoanele licențiate sau autorizate pe piața de capital	2022	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat Instrucțiunea cu privire la raportările persoanelor licențiate și autorizate pe piața de capital, aprobată prin Hotărârea CNPF nr. 38/5/2015, modificată prin Hotărârea CNPF nr. 34/1/2022
		2.2.11. Elaborarea standardelor minime pentru sistemul de alertă timpurie pentru AEÎ și organizațiile de creditare nebanară	2020	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF; asistență tehnică	În proces de realizare Ca rezultat al semnării Amendamentului nr. 2 la Acordul de parteneriat nr. 18/20 PRRECI din 17.03.2020 între Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor IFAD și CNPF, au fost realizate anumite acțiuni în perioada anului 2021, cu asistența IFAD.
		2.2.12. Elaborarea și punerea în aplicare a cerințelor privind constituirea provizioanelor și criteriile de clasificare a creanțelor pentru acoperirea pierderilor din creditele nebanare și dobânzile aferente și pentru acoperirea creanțelor ce țin de nerecuperarea ratelor și a dobânzilor de leasing	2020	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat Hotărârea CNPF nr. 60/4/2019 referitor la aprobarea Regulamentului cu privire la clasificarea activelor de către organizațiile de creditare nebanară, în vigoare din 17.02.2020
2.3	Asigurarea unei tranziții eficiente la regimul Solvabilitate II	2.3.1. Elaborarea planurilor individuale de tranziție la regimul Solvabilitate II	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare; societățile de asigurare	În limita bugetului CNPF	În proces de realizare Temeiul de implementare a fost stabilit în Legea nr. 92/2022 privind activitatea de asigurare și reasigurare (în vigoare din 01.01.2023). Actele normative sunt în proces de realizare.
		2.3.2. Elaborarea metodologiilor necesare de calcul al rezervelor tehnice și al capitalului de solvabilitate	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Metodologiile necesare de calcul al rezervelor tehnice au fost elaborate de CNPF, consultate cu experții Băncii

		2.3.3. Desfășurarea procedurii de autoevaluare a riscului și a solvabilității în cadrul societăților de asigurare	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Mondiale în cadrul proiectului de asistență tehnică „Reforma sectorului de asigurări”. Regulamentul a fost transmis la avizare și consultare. Urmează a fi definitivat și aprobat după procedura de avizare.
		2.3.4. Elaborarea cadrului normativ privind racordarea guvernantei corporative a societăților de asigurare la regimul Solvabilitate II	2020	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Acțiunile respective vor fi realizate urmare a asistenței consultative, primite în cadrul proiectului Twinning „Consolidarea supravegherii, guvernantei corporative și gestionării riscurilor în sectorul financiar”, implementat în Republica Moldova cu suportul Uniunii Europene (UE).
3. Îmbunătățirea conduitei de piață și creșterea încrederii consumatorului						
3.1	Identificarea conflictelor de interese între prestatorii de servicii și consumatorii de produse și servicii financiare nebancale	3.1.1. Elaborarea modelului de declarație privind conflictul de interese între prestatorii de servicii și consumatorii de produse și servicii financiare nebancale	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat - Legea nr. 18/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni - Regulamentul cu privire la dezvăluirea informației de către emitenții de valori mobiliare (Hotărârea CNPF nr. 7/1/2019) - Formularul de petiție/cerere de asistență în asigurări, elaborat și plasat pe pagina web oficială a CNPF
3.2	Dezvoltarea unui mecanism eficient de comunicare cu publicul și cu alte părți interesate în vederea protecției investitorilor și a consumatorilor de produse și servicii financiare nebancale	3.2.1. Dezvoltarea mecanismelor de interacționare cu protecție a consumatorului de produse și servicii financiare nebancale	2021	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF; asistență externă	Realizat - Ghidul privind obligațiunile corporative a fost elaborat în cadrul Programului USAID „Reforme Structurale în Moldova” de către experții USAID și cu concursul CNPF, având drept scop educarea financiară și facilitarea emisiilor de obligațiuni corporative pe piața de capital autohtonă. Proiectul a fost ajustat și suplinit cu exemple innografice sugestive. - Ghidul investitorului în obligațiuni municipale este realizat de CNPF în colaborare cu Centrul Analitic Independent „Expert-Grup” în cadrul proiectului „Obligațiunile guvernamentale

						locale” și este destinat persoanelor fizice și juridice care intenționează să investească în valori mobiliare emise de autorități publice locale din Republica Moldova. Ghidul este plasat pe site-ul oficial al CNPF.
		3.2.2. Revizuirea legislației în domeniul pieței de capital privind fondul de compensare a investitorilor	2019	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat Legea nr. 33/2018 de modificare a Legii nr. 171/2012 privind piața de capital, în vigoare din 06.04.2018 Au fost operate amendamente la Regulamentul privind fondul de compensare a investitorilor (hotărârile CNPF nr. 40/4/2018 și nr. 11/5/2019).
		3.2.3. Aprobarea ghidului privind protecția investitorului	2020	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat Hotărârea CNPF nr. 61/10/2020 cu privire la Ghidul privind protecția investitorului
		3.2.4. Organizarea și desfășurarea campaniei de informare publică privind confirmarea integrității datelor din registrele acționarilor băncilor și ale societăților de asigurări	2018	Comisia Națională a Pieței Financiare	Bugetul de stat	Realizat În conformitate cu prevederile Legii nr. 234/2016 cu privire la DCU a fost desfășurată campania de informare publică privind confirmarea integrității datelor din registrele acționarilor băncilor și societăților de asigurări, fiind încheiată la 28.02.2018.
4. Consolidarea capacităților instituționale și operaționale ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare						
4.1	Consolidarea capacităților CNPF în depistarea abuzurilor de pe piața de capital	4.1.1. Elaborarea ghidurilor și a notelor explicative aferente punerii în aplicare a Regulamentului privind abuzurile de pe piața de capital	2022	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	A fost perfectat proiectul de modificare a Regulamentului privind abuzul pe piața de capital (Hotărârea CNPF nr. 14/15/2017) și urmează a fi supus procedurii de avizare.
		4.1.2. Punerea în aplicare a mecanismelor de investigație privind abuzurile	2022	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat

		de pe piața de capital				
4.2	Consolidarea capacităților CNPF pentru efectuarea inspecțiilor la fața locului	4.2.1. Revizuirea Regulamentului privind inspecțiile la fața locului pe piața de capital, pe piața de asigurări și în sectorul de pensii facultative	2022	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat Proiectul Hotărârii referitor la aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea de control pe piața financiară nebanară (Înscrierea Protocolară a CNPF nr. 21/2/2022) se află la etapa de definitivare și coordonare.
		4.2.2. Revizuirea procedurilor aferente inspecțiilor la fața locului sub aspectul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	2022	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat În contextul cooperării cu USAID, precum și în cadrul proiectului Twinning au fost elaborate propuneri de actualizare a actelor interne ale CNPF ce țin de prevenirea și combaterea SB/FT; Proiectul amendamentelor la Regulamentul privind măsurile de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pe piața financiară nebanară (Hotărârea CNPF nr. 38/1/2018) a fost supus consultărilor publice și remis spre avizare părților interesate. Prin prisma modificărilor la Legea nr. 308/2017 (Legea nr. 66/2023), CNPF urmează să reexamineze actele sale normative subsecvente, inclusiv Regulamentul privind măsurile de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pe piața financiară nebanară, în vederea aducerii în concordanță a acestuia cu noile prevederi care urmează să intre în vigoare, începând cu data de 01.07.2023.
4.3	Implicarea CNPF în educația financiară a populației	4.3.1. Implicarea în activitățile ce țin de educația financiară a populației, inclusiv în cooperare cu	2020	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat În cadrul activităților de colaborare cu Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), CNPF a participat la realizarea mai multor activități, inclusiv:

		Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE)				<ul style="list-style-type: none"> - examinarea Raportului de evaluare a cadrului legal și normativ al Republicii Moldova privind schimbul de informații la solicitare de către Forumul Global al OCDE privind implementarea standardului internațional pentru schimbul de informații la solicitare, care vizează cadrul de reglementare privind transparența și schimbul de informații în scopuri fiscale și prezentarea comentariilor la raport și a informațiilor privind acțiunile întreprinse în vederea implementării recomandărilor propuse - evaluarea Republicii Moldova în cadrul programului subregional de evaluare inter pares „Planul de acțiuni anticorupție de la Istanbul” al Rețelei Anticorupție pentru Europa de Est și Asia Centrală (ACN) din cadrul OCDE - evaluarea Strategiilor Naționale de Educație Financiară și participarea în cadrul mai multor activități aferente incluziunii și educației financiare - participarea la activități aferente protecției consumatorului de produse și servicii financiare - participarea la activități în domeniul Digitalizării finanțării consumatorilor și a educației financiare în Europa de Sud-Est în cadrul proiectului de asistență tehnică pentru educație financiară în țările OECD.
4.4	Consolidarea cooperării interinstituționale și internaționale a CNPF	4.4.1. Evaluarea cadrului normativ privind cooperarea internațională și schimbul de informații cu autoritățile financiare de reglementare străine	2020	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	Realizat Cadrul normativ a fost evaluat, acorduri de colaborare privind schimbul de informații au fost negociate și semnate.

4.5	Dezvoltarea tehnologiilor informaționale	4.5.1. Dezvoltarea sistemului informatic ce ține de stocarea, generalizarea și diseminarea informației aferente activității participanților la piața financiară nebanară	2022	Comisia Națională a Pieței Financiare	În limita bugetului CNPF	<p>Realizat</p> <p>Caietul de sarcini privind sistemul de raportare a participanților profesioniști la piața de capital a fost actualizat, precum și completat cu compartimentul aferent raportării societăților de registru, cu înaintarea acestuia, pentru lansarea procedurilor conexe de implementare. A fost semnat Contractul nr.14/2023 de achiziționare a serviciilor de dezvoltare a unui sistem de raportare a participanților profesioniști la piața de capital, încheiat dintre CNPF și SRL „Marcodor”, în proces de dezvoltare fiind prima etapă de executare „Adaptarea platformei de raportare conform cerințelor Beneficiarului”.</p> <p>Sistemul informațional de raportare a sectorului de creditare nebanară (VISOR), a fost dezvoltat și îmbunătățit în vederea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - introducerii posibilității de modificare, actualizare și adaptare cât mai simplificată la diferite necesități ale CNPF și/sau alți operatori - revizuirii și actualizării proceselor și formularelor de consolidare și agregare a rapoartelor în sectorul de creditare nebanară. <p>Totodată, a fost realizată extinderea sistemului VISOR prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ crearea modulului analitic informațional de supraveghere bazată pe risc, cu indicatori de alertă timpurie ▪ oferirea posibilității de extragere și analiză a datelor aferente beneficiarilor efectivi ▪ introducerea posibilității de raportare a birourilor istoriilor de credit etc.
-----	--	--	------	---------------------------------------	--------------------------	---

Comisia economie, buget și finanțe

RAPORT

asupra Raportului anual al Comisiei Naționale a Pieței Financiare pentru anul 2022 (nr.1321 din 30.05.2023)

Comisia economie, buget și finanțe, a examinat Raportul anual al Comisiei Naționale a Pieței Financiare pentru anul 2022 (*în continuare-Raport*), și comunică următoarele.

Raportul a fost prezentat Parlamentului în conformitate cu art.2 alin.(2) din Legea nr.192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare și a fost audiat de către Comisie în conformitate cu Planului audierilor Comisiei aprobat prin Decizia CEB-07 nr.44 din 14 februarie 2024.

Raportul conține informații cu privire la activitatea Comisiei Naționale a Pieței Financiare (*în continuare-CNPF*) pentru anul 2022, în calitate de regulator și supraveghetor al pieței financiare nebancale, analiza sectoarelor pieței financiare nebancale, activitatea operațională a CNPF. Structura acestuia este compusă din 3 capitole și conține informații cu privire la: elaborarea cadrului normativ, activitatea de autorizare/licențiere, supraveghere și control, măsuri administrative, protecția consumatorului, prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, structura pieței financiare nebancale, indicatorii de performanță, procesul decizional, cooperarea instituțională și internațională, managementul intern, execuția bugetară și auditul intern, realizarea strategiei de dezvoltare a pieței financiare nebancale pe anii 2018-2022 și planul de acțiuni pentru implementarea acesteia.

Urmare a examinării Raportului, Comisia menționează următoarele.

1. Activitatea CNPF în calitate de regulator și supraveghetor al pieței financiare nebancale

1.1 Elaborarea cadrului normativ

Comisia apreciază eforturile depuse de către CNPF pe parcursul anului 2022, în vederea continuării procesului sistemic de revizuire și actualizare a legislației sectoriale, din perspectiva adaptării acesteia la legislația europeană dar și pentru reglementarea unor aspecte referitoare la promovarea încrederii în piața financiară nebancale din Republica Moldova.

Cele mai importante acte normative elaborate și adoptate pe parcursul anului 2022 au fost următoarele: Legea nr.126/2022 pentru modificarea unor acte normative, Legea nr. 216/2022 pentru modificarea Legii nr. 192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare, Legea nr. 321/2022 pentru modificarea Legii nr.171/2012 privind piața de capital, Legea nr. 332/2022 pentru modificarea

unor acte normative, Legea nr. 92/2022 privind activitatea de asigurare sau de reasigurare, Legea nr. 106/2022 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru pagube produse de vehicule, Legea nr. 184/2022 pentru modificarea unor acte normative, Legea nr. 93/2022 pentru modificarea unor acte normative, Legea nr. 297/2022 pentru modificarea Legii nr.1/2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancară.

1.2. Activitatea de autorizare, licențiere, monitorizare, supraveghere și control

Autorizări conexe pieței primare de capital. Cu referire la înregistrarea valorilor mobiliare emise de către societățile pe acțiuni și asigurarea ținerii Registrului emitenților de valori mobiliare (REVM), în anul 2022, aceste competențe s-au valorificat prin emiterea de către Regulator a peste 100 de decizii, care vizau operarea înregistrărilor/modificărilor în REVM.

Comisia a analizat că înregistrările operate în REVM, în anul 2022, prin retrospectiva ultimilor 3 ani (2020-2022), denotă tendința generală de creștere a numărului de societăți pe acțiuni lichidate/reorganizate, fiind emise, preponderent, acte administrative ce dispun radierea valorilor mobiliare emise de către aceste entități.

Autorizări conexe pieței secundare de capital. În anul 2022, activitatea de autorizare, conexă pieței secundare, a vizat examinarea cererilor/dosarelor, cu elaborarea documentelor corespunzătoare emiterii de către CNPF a unui număr total de 12 acte administrative individuale, dintre care:

- Decizii privind achiziția participației calificate – 1;
- Decizii privind admiterea valorilor mobiliare pe piața reglementată – 2;
- Decizii privind cererea de retragere obligatorie – 3;
- Decizii cu privire la aprobarea prospectului ofertei de preluare benevolă/obligatorie – 4;
- Decizii privind confirmarea în calitate de membri ai consiliului operatorului de piață SA „Bursa de Valori a Moldovei” (2 candidați) – 2.

Organizațiile de creditare nebancară. În anul 2022, a avut loc continuarea procesului de aliniere a organizațiilor de creditare nebancară (OCN) la prevederile Legii nr. 1/2018 dar și la cadrul normativ secundar. Ca rezultat, în perioada de raportare (2022), CNPF a eliberat: 2 avize pentru înregistrarea de stat în vederea constituirii OCN și 1 aviz pentru înregistrarea de stat privind lichidarea OCN.

De asemenea, au fost supuse procedurii de notificare și înregistrare/reînregistrare în Registrul organizațiilor de creditare nebancară autorizate (ROCNA) 5 OCN, la alte 25 OCN a fost suspendată activitatea, cu efectuarea mențiunilor respective în ROCNA, 4 OCN și-au reluat activitatea, iar 6 OCN au fost radiate din Registrul organizațiilor de creditare nebancară autorizate. La situația din 31.12.2022, ROCNA conținea 127 OCN în drept să desfășoare activități de creditare nebancară, fiind într-o continuă scădere pe parcursul ultimilor 3 ani.

În acest context, Comisia a observat din datele prezentate o reducere a numărului OCN în anul 2022, față de 2021, cu 11 la sută iar CNPF a explicat membrilor Comisiei că această reducere a fost generată de imposibilitatea unor OCN de a se conforma cerințelor Legii nr.1/2018 (amendată prin Legea nr. 93/2022 și Legea nr. 297/2022).

Asociațiile de economii și împrumut. La situația din 31.12.2022, 222 asociații de economii și împrumut (AEÎ) dețineau licențe pentru desfășurarea activității profesionale. Comisia a observat menținerea tendinței anilor precedenți de reducere nesemnificativă a numărului AEÎ (în 2021 fiind de 227 iar în 2020 de 229).

Atestarea participanților profesioniști la piața financiară nebancaară.

În anul 2022, CNPF a continuat activitatea de supraveghere a capacităților profesionale a participanților pieței financiare nebancaare prin instrumentul de atestare a specialiștilor antrenați în domeniul asigurărilor și a celor din domeniul AEÎ. Astfel, în domeniul asigurărilor, 98 de persoane au obținut certificate de calificare, iar specialiștii din domeniul AEÎ au obținut 31 certificate.

Sectorul de asigurare. Conform datelor Registrului de stat al licențelor eliberate, suspendate și retrase, precum și datelor Registrului agenților de asigurare și agenților bancassurance în cadrul activității de autorizare în domeniul asigurărilor au fost operate următoarele:

Licențe și avize Societăți de asigurare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 licențe retrase; ▪ 1 licență suspendată; ▪ 4 licențe reperfectate; ▪ 49 note-raport privind operarea modificărilor și completărilor în Registrul participanților profesioniști pe piața asigurărilor; ▪ 65 avize (înregistrări de stat, aprobarea membrilor organului executiv, a consiliului, a comisiei de cenzori, majorarea/micșorarea participației calificate etc.);
Licențe Brokerei de asigurare și/sau reasigurare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 4 licențe acordate; ▪ 1 licență retrasă; ▪ 4 licențe reperfectate; ▪ 9 note-raport privind operarea modificărilor și completărilor în Registrul participanților profesioniști pe piața asigurărilor; ▪ 22 de avize privind aprobarea numirii persoanelor cu funcție de răspundere;
Agenți de asigurare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 11 entități înregistrate în Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance; ▪ 1 entitate suspendată din Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance; ▪ 4 entități radiate din Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance.

Monitorizarea emitenților de valori mobiliare. În rezultatul activităților de monitorizare, au fost stabilite cazuri de încălcare a legislației în activitatea desfășurată de către emitenții de valori mobiliare, în special în partea ce ține de nerespectarea termenului și a modului de dezvăluire a informației și de limitare a

accesului acționarilor la documentația societății și alte încălcări, ceea ce a condus la aplicarea unor măsuri și sancțiuni contravenționale.

Tabelul 1. Măsuri de monitorizare întreprinse de CNPF

	Numărul obligate dezvăluie informația perioada gestiune SA să public în de	Numărul scrisorilor de atenționare și a notificărilor cu privire la corectarea informațiilor cuprinse în rapoartele anuale expediate	Numărul persoanelor cu funcție de răspundere sancționate contravențional pentru încălcarea prevederilor legislației	Sanțiuni contravenționale încasate pentru încălcarea prevederilor legislației, mii lei
2020	847	258	1	2,25
2021	750	130	2	18,00
2022	787	904	5	14,25

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

Monitorizare și supraveghere off-site și on-site. Rapoartele prezentate de persoanele licențiate și autorizate pe piața de capital oferă o radiografie asupra evoluției indicatorilor financiari, respectării reglementărilor în vigoare ce țin de profilul entității, organizare și guvernanta, conformitate cu cerințele de reglementare.

Din informații prezentate în Raport, Comisia constată respectarea per ansamblu, în anul 2022, de către participanți a obligațiilor de conformare cu nomele legale, inclusiv respectarea cerințelor prudențiale și a normelor de conduită pe piață.

Supravegherea și monitorizarea activității de tranzacționare, ca parte componentă din activitatea de supraveghere off-site, presupune analiza datelor de tranzacționare primite în timp real de la piața reglementată și MTF, precum și a istoricului datelor prelucrate din documentele primare solicitate.

În cursul anului 2022, au fost verificate, în baza documentelor prezentate de intermediarii în tranzacții (societăți de investiții, societăți de registru, depozitarul central unic al valorilor mobiliare), 220 de tranzacții cu valori mobiliare emise de bănci și societăți de asigurare și 13 tranzacții cu valori mobiliare, altele decât bănci și societăți de asigurare.

Tabelul nr.2 Numărul tranzacțiilor cu valori mobiliare verificate

Indicatori	2020	2021	2022
Tranzacții înregistrate pe piața reglementată/MTF	161	139	138
Tranzacții înregistrate în afara pieței reglementate/MTF	79	100	95
TOTAL	240	239	233

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

Pentru îndeplinirea obiectivelor de control, pe parcursul anului 2022, potrivit planului de control, au fost derulate acțiuni de control complex al activităților desfășurate de 2 participanți profesioniști: 1 societate de investiții și 1 societate de registru, care presupun verificarea întregii activități, a operațiunilor,

proceselor, mecanismelor interne și a îndeplinirii tuturor obligațiilor conform legislației aplicabile.

Supravegherea sectorului de asigurări off-site și on-site

Supravegherea continuă a activității participanților profesioniști la piața de asigurări se efectuează prin monitorizarea performanței lor pe baza analizei rapoartelor și situațiilor financiare specializate, precum și prin efectuarea controalelor. Procesul de supraveghere din oficiu (off-site) s-a bazat pe recepționarea, generalizarea și analiza rapoartelor specializate ale participanților profesioniști ai pieței de asigurări.

Ca rezultat al monitorizării activității participanților pieței, în baza situațiilor financiare și a rapoartelor specializate prezentate, s-au efectuat 42 de analize din oficiu și s-au întocmit note informative. În anul 2022, CNPF a efectuat 5 controale tematice planificate în domeniul asigurărilor per asigurător și 1 control tematic planificat care a vizat 10 asigurători.

Tabelul nr. 3 Numărul rapoartelor prezentate și analizate

Indicator	2020	2021	2022
Societăți de asigurări	1 210	1 087	994
Situații financiare și rapoarte specializate	774	709	674
Raport lunar privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto internă și externă	324	288	240
Rapoarte aferente statisticii financiare și monetare prezentate către FMI	112	90	80
Intermediarii în asigurări	1 049	1 237	1 532
Rapoarte specializate și situații financiare			
Actuarii	12	12	10
Rapoarte actuariale aferente anului anterior			
Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule	8	8	8
TOTAL	2 279	2 344	2 544
<i>Analize din oficiu</i>	<i>41</i>	<i>27</i>	<i>42</i>

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

Supravegherea sectorului de creditare nebancară. În anul 2022, supravegherea AEÎ și OCN a fost efectuată prin monitorizarea performanței lor pe baza analizei situațiilor financiare și a rapoartelor specifice, cu o atenție specială asupra respectării indicatorilor prudențiali, precum și prin efectuarea controalelor. În procesul de examinare a rapoartelor prezentate de AEÎ și OCN, acolo unde au fost identificate riscuri, CNPF, în scopul de a evalua conformitatea cu cadrul legal, a inițiat și realizat 12 controale.

Tabelul nr. 4 Numărul rapoartelor prezentate

Indicatori	2020		2021		2022	
	AEÎ	OCN	AEÎ	OCN	AEÎ	OCN
Situații financiare anuale	229	160	228	166	226	159
Rapoarte specifice trimestriale	700	505	680	479	673	485

Rapoarte specifice lunare	512	-	512	-	510	-
Total	1 441	665	1 420	645	1 409	644

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

Tabelul nr.5 Numărul controalelor efectuate

Indicatori	2020		2021		2022	
	AEÎ	OCN	AEÎ	OCN	AEÎ	OCN
Numărul controalelor complexe	-	-	-	-	8	-
Numărul controalelor tematice	-	1	3 *	4 **	1*	3 ***
Numărul deciziilor adoptate	1	1	2	3	9**	4****
Sursa: Raportul anual CNPF 2022						

* 1 control neplanificat a fost efectuat de către angajații Asociației Naționale Centrale a asociațiilor de economii și împrumut la 1 AEÎ, corespunzător, în baza rezultatelor controlului, în data de 15.11.2022, CNPF a emis decizia privind instituirea, pe termen de 1 an a administrării speciale în cadrul asociației respective.

** 1 decizie a fost adoptată în 2023, ca urmare a controlului complex efectuat la sfârșitul anului 2022;

*** 1 control tematic planificat din oficiu în cadrul OCN (134) înregistrate în ROCNA în scopul verificării respectării cerințelor art. 9 alin. (1) lit. e) și lit. e¹) din Legea nr. 1/2018 (modificată prin Legea nr. 93/2022), prin prisma prevederilor art. 5 alin. (10), în partea ce ține de instrumentul destinat rezolvării ecuațiilor în vederea determinării costului total al creditului nebanca/leasingului financiar, și 2 controale planificate privind respectarea cerințelor cadrului normativ aferent activității de creditare nebanca;

**** 1 decizie a fost adoptată în anul 2022, urmare a controlului tematic efectuat în anul 2021.

1.3 Măsuri corective și administrative

La acest subiect, Comisia a constatat că în perioada de gestiune, CNPF și-a continuat consecvent activitatea integrată în vederea realizării obiectivelor trasate, aplicând, cu precădere, măsuri de informare, ghidare, prevenire și, mai puțin, de sancționare, având ca scop susținerea entităților supravegheate.

Tabelul nr. 6 Măsuri de prevenire și corective pe piața primară și secundară de capital

Piața primară de capital		
Indicatori	2021	2022
Informare	13	28
Atenționare	130	376
Sanționare	3	5
Piața secundară de capital		
Indicatori	2021	2022
Informare	4	2
Atenționare	49	6
Sanționare	1	2*
Suspendare a circulației valorilor mobiliare	0	1

*1 sancțiune sub formă de retragere a certificatului de calificare a administratorului unei societăți de investiții nebanca și

1 sancțiune contravențională față de o entitate care prestează servicii de înregistrare, evidență și decontare a valorilor mobiliare pe piața de capital.

În cadrul supravegherii din oficiu a participanților profesioniști la piața asigurărilor, au fost aprobate un șir de măsuri prudențiale materializate în emiterea a 22 de decizii și 69 de atenționări privind neconcordanțele constatate.

Pe parcursul anului 2022, supravegherea specială s-a exercitat în cazul a 3 societăți de asigurare. Astfel, în anul 2022, societățile de asigurare fără licență au raportat total active în sumă de cca 406,0 mil. lei, continuând să își onoreze obligațiile asumate pe contractele de asigurare, au achitat despăgubiri și

indemnizații în cuantum de 49,2 mil. lei, iar la situația din 31.12.2022, au raportat rezerve tehnice în mărime de 52,5 mil. lei, inclusiv rezerve matematice de 26,6 mil. lei. De menționat, că toate decontările aferente plăților se efectuează cu avizul CNPF.

În cadrul activităților de control pe teren a participanților profesioniști la piața asigurărilor, au fost aprobate 7 decizii, inclusiv 2 decizii referitoare la controalele efectuate în anul 2021, pentru care *asigurătorii au fost sancționați cu 593,3 mii lei*. Abaterile constatate au vizat în special: procedura de constatare și achitare a daunelor; formarea și menținerea rezervelor tehnice; calitatea activelor; limita cheltuielilor de achiziție; modalitatea de formare a primei de asigurare și politica de reasigurare.

Tabelul nr. 7 Măsurile de supraveghere întreprinse de CNPF în urma controalelor

Perioada	Numărul prescripțiilor/atenționărilor cu privire la respectarea legislației	Materiale remise spre examinare organelor de ocrotire a normelor de drept	Suspendarea/anularea operațiunilor la conturile de decontare/depozit	Sanțiuni aplicate și încasate la bugetul de stat (mii, lei)
2020	8	2	1	27,00
2021	2	2	1	*
2022	7	-	-	593,3
<i>Sursa: Raportul anual CNPF 2022</i>				

* a fost aplicată sancțiune sub formă de avertisment (1 - 2021);

** a fost aplicată sancțiune sub formă de avertisment la 8 asigurători (1 - 2022).

Ca rezultat al monitorizării activității AEÎ și OCN (2022), în baza analizei situațiilor financiare și a rapoartelor specifice, cu o atenție deosebită asupra respectării indicatorilor prudențiali, precum și ca urmare a neprezentării de către acestea a situațiilor financiare și a rapoartelor specifice, inclusiv a neexecutării cerințelor cadrului normativ și a deciziilor CNPF, au fost aplicate un șir de măsuri:

- 1 decizie prin care s-a prescis administratorilor la 8 AEÎ de a înstrăina valorile mobiliare (acțiuni preferențiale nominative cu dividende nefixate), emise de SA „Corporația de finanțare rurală” și 1 decizie prin care s-a prescis administratorilor la 1 AEÎ întreprinderea măsurilor de rigoare în vederea modificării categoriei de licență;
- 3 decizii de retragere a licențelor la AEÎ, care au solicitat retragerea benevolă a licențelor;
- 4 decizii de anulare a suspendării operațiunilor la conturile bancare la 1 AEÎ și 3 OCN;
- 16 notificări a administratorilor AEÎ și OCN privind achitarea plăților regulatorii restante;
- 1 decizie prin care s-a prescis administratorilor la 10 OCN conformarea activității cu cerințele legale, în vederea prezentării informației ce face parte din istoria de credit a clienților OCN cel puțin unui birou al istoriilor de credit;
- 1 decizie prin care au fost externalizate serviciile de control intern la 1 AEÎ către Asociația Națională Centrală a asociațiilor de economii și împrumut.

- 4 decizii prin care s-a prescrip/avertizat/atentionat administratorilor la 21 OCN și 9 decizii administratorilor la 9 AEÎ privind conformarea cu cadrul normativ în vigoare, ca rezultat al încălcărilor constatate în cadrul controlului, și s-a inițiat procedura de tragere la răspundere contravențională a acestora;

- 3 decizii prin care a fost instituită, pe un termen de 1 an administrarea specială în cadrul a 3 AEÎ și 1 decizie prin care a fost încetată procedura de administrare specială, cu retragerea licenței, ca rezultat al intentării procedurii de insolabilitate la 1 AEÎ.

În anul 2022, pe lângă activitatea de monitorizare a evoluției indicatorilor economico-financiari, 134 OCN au fost subiecți ai unui control tematic din oficiu și 2 OCN au fost supuse controalelor planificate privind respectarea cerințelor cadrului normativ aferent activității de creditare nebanară.

Ca rezultat, CNPF a aprobat o serie de decizii, dispunând:

- ✓ restituirea mijloacelor bănești în sumă de 441 485 lei la 28 de consumatori de servicii de creditare nebanare, ca urmare a încălcării cerinței privind neadmiterea aplicării oricăror plăți (inclusiv dobânzi, comisioane, taxe, penalități, dobânzi de întârziere și orice alt tip de plăți) aferente unui contract de acordare a creditului nebanar sau de leasing financiar, a căror valoare totală să depășească valoarea debursată, conform contractului în cauză. Prin decizia respectivă, CNPF a prescrip companiei să-și conformeze activitatea cu prevederile art. 9 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 1/2018 și să solicite de la clienți doar restituirea sumei inițiale debursate conform contractului de credit/leasing financiar, fără revendicarea altor plăți;

- ✓ suspendarea operațiunilor bancare la conturile curente;

- ✓ aplicarea sancțiunii sub formă de amendă în mărime de 10 600 lei unui OCN;

- ✓ întreprinderea măsurilor necesare privind înlăturarea încălcărilor constatate în cadrul controlului la 24 de OCN-uri.

În aceeași perioadă, au fost efectuate 8 controale complexe planificate la AEÎ de categoria B, iar 1 control neplanificat a fost efectuat de către angajații Asociației Naționale Centrale a asociațiilor de economii și împrumut la 1 AEÎ, fiind dispuse o serie de măsuri de înlăturare a deficiențelor constatate.

Printre acțiunile întreprinse se numără: instituirea administrării speciale în cadrul a 3 AEÎ, cu desemnarea administratorilor speciali; încetarea procedurii de administrare specială, cu retragerea licenței la 1 AEÎ de categoria B ca rezultat al intentării procedurii de insolabilitate a asociației, potrivit deciziei instanței de judecată; prescrierea administratorilor la 9 entități de a se conforma cu cerințele legislației, cu înlăturarea încălcărilor constatate, atragerea la răspundere contravențională a administratorilor la 6 AEÎ și aplicarea amenzilor în sumă totală de circa 15,3 mii lei.

1.4 Prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului

La acest capitol, Comisia a constat că pe parcursul anului 2022, CNPF a întreprins un șir de măsuri de supraveghere, printre care abordarea aspectului combaterii spălării banilor în cadrul a 8 controale complexe ale activității

asociațiilor de economii și împrumut și 4 controale complexe la societăți de investiții.

În vederea consolidării mecanismului de supraveghere aferent prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, CNPF acorda o atenție sporită continuării dialogului cu entitățile raportoare, prin sporirea eficacității, cooperarea națională și internațională și alte domenii de interes.

1.5 Protecția consumatorului

Gestionarea și soluționarea petițiilor. În perioada de raportare, activitatea de instrumentare și soluționare a petițiilor aferente celor 3 sectoare de activitate (piața de asigurări, piața de capital și sectorul de creditare nebancaară) se structurează astfel:

Tabelul nr. 8 Numărul petițiilor înregistrate

Indicatori	Total petiții în 2021	% din total în 2021	Total petiții în anul 2022	% din total în anul 2022	% petiții 2022 față de 2021
Petiții de la beneficiarii serviciilor de asigurare	129	28,16	178	38,44	137,98
Petiții în domeniul pieței de capital	213	46,51	143	30,89	67,14
Petiții de la beneficiarii serviciilor din sectorul de creditare nebancaară și AEI	116	25,33	142	30,67	122,41
TOTAL	458	100	463	100	101,09

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

În urma examinării acestor date, Comisia a constatat că în anul 2022, numărul petițiilor înregistrate de către autoritate, a înregistrat o creștere față de 2021, în special indicatorii care se referă la beneficiarii serviciilor de asigurare (cu 49 petiții mai mult) și cei din sector OCN și AEI (cu 26 petiții mai mult) și o micșorare a petițiilor din domeniul pieței de capital comparativ cu anul 2021 (cu 70 petiții mai puține sau o scădere cu 32,86 la sută).

Repartiția petițiilor pe tipuri de entități reclamate arată că întâietatea în totalul petițiilor o dețin cele remise de către persoane fizice/persoane juridice, altele decât emitenți sau participanți profesioniști (46,85 la sută), fiind urmate de petițiile expediate/reexpediate de către autoritățile publice (20,28 la sută), de participanți profesioniști pe piața de capital (18,18 la sută) și emitenți (14,69 la sută), situație ce se reflectă în tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 9 Ponderea petițiilor în funcție de tipurile entităților reclamate

Nr. d/o	Proveniența petițiilor	Numărul petițiilor înregistrate	Ponderea în numărul total al petițiilor (%)
1	Emitenți	21	14,69
2	Autorități publice	29	20,28
3	Participanți profesioniști pe piața de capital	26	18,18

4	Persoane fizice/persoane juridice, altele decât emitenți sau participanți profesioniști	67	46,85
	TOTAL	143	100

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

În ceea ce privește tipurile de operațiuni reclamate (subiectul reclamațiilor) de către petiționari, cele mai multe petiții s-au referit la verificarea datelor privind acțiunile deținute și achitarea dividendelor (21,68 la sută), respectarea drepturilor acționarilor (14,68 la sută), aplicarea prevederilor actelor normative (12,59 la sută), urmate de petițiile referitoare la serviciile participanților profesioniști (10,49 la sută), precum și alte chestiuni conexe activității pe piața de capital .

Piața asigurărilor. În anul 2022, au fost înregistrate în mod unic pe petent, analizate și soluționate 178 de petiții transmise de asigurați/păgubiți, în creștere cu 38 la sută față de 2021. Totodată, petenților le-au fost oferite 78 de consultații verbale în incinta CNPF și 80 prin telefon.

Tabelul nr.10 Ponderea petițiilor după subiectele abordate

Nr. d/o	Subiectele petițiilor	Numărul petițiilor înregistrate	Ponderea în total reclamate (%)
1	Tergiversarea achitării despăgubirii de asigurare	57	32,0
2	Dezacord cu suma despăgubirii de asigurare	53	30,0
3	Refuz de plată a despăgubirii de asigurare	18	10,0
4	Neachitarea în termen a indemnizației de asigurare (pensiei suplimentare)	14	8,0
5	Refuz de plată a despăgubirii de asigurare (procedura de constatare amiabilă/lipsă foto)	14	8,0
6	Alte chestiuni abordate (dezacordul cu regresul/reparația, dezacordul cu suma rezilierii, dezacordul cu prima de asigurare, neprezentarea dosarului de daună etc.)	22	12,0
	TOTAL	178	100,00

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

Aspectul cel mai des reclamat de către petenți în anul 2022 a fost tergiversarea achitării despăgubirii de asigurare (57 de cazuri sau 32 la sută) urmat de dezacordul cu suma despăgubirii de asigurare (53 de cazuri sau 30 la sută), refuzul de plată a despăgubirii de asigurare (18 cazuri sau 10 la sută), neachitarea în termen a indemnizației de asigurare (pensiei suplimentare) (14 cazuri sau 8 la sută) și, respectiv, refuzul de plată a despăgubirii de asigurare (procedura de constatare amiabilă/lipsă foto) (14 cazuri sau 8 la sută) etc.

Diagrama nr. 1 Numărul petițiilor examinate în funcție de clasă/tip de asigurare, 2021-2022

	Răspundere civilă auto	CASCO	Bunuri	Sănătate peste hotare	Asigurări de viață	CARGO	CMR
■ 2022	139	19	3	3	12	1	1
■ 2021	100	16	2	2	9	0	0

Comisia constată că în funcție de clasa/tipul de asigurare, preponderența o dețin petițiile din categoria asigurărilor generale, inclusiv asigurările RCA (139 petiții sau 78 la sută) și asigurarea facultativă CASCO (19 petiții sau 10,5 la sută). Totodată, Comisia a apreciat efortul Regulaatorului în vederea îmbunătățirii mecanismelor de protecție a consumatorilor și a soluțiilor pentru remedierea deficiențelor în activitatea de soluționare a petițiilor pe piața asigurărilor.

Sectorul de creditare nebancaară. În cadrul activității de instrumentare și soluționare a petițiilor în sectorul de creditare nebancaară, au fost recepționate 142 de petiții aferente sectorului de creditare nebancaară, în creștere cu 22,41 la sută față de anul 2021.

Tabelul nr. 11 Ponderea petițiilor în funcție de entitățile reclamate

Nr. d/o	Tipuri de entități reclamate	Numărul petițiilor înregistrate	Ponderea în numărul total al petițiilor (%)
1	OCN	82	57,8
2	AEI	16	11,3
3	Altele (inclusiv solicitarea informației privind aplicarea prevederilor actelor normative)	44	30,9
	TOTAL	142	100

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

Tabelul nr. 12 Ponderea petițiilor în funcție de subiecte

Nr. d/o	Subiectele petițiilor	Număr petiții	Ponderea în total reclamate, %
1	Verificarea calculului privind datoria restantă	45	31,7
2	Dezacord față de calculul penalităților/ penalități exagerate/ penalități abuzive/penalități neîntemeiate/anulare penalități	57	40,1
3	Explicarea condițiilor contractuale	9	6,3
4	Aplicarea prevederilor actelor normative	10	7,1
5	Rambursarea depunerilor de economii în cazul la AEI	3	2,1
6	Alte chestiuni abordate	18	12,7
	Total	142	100

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

Comisia a constat că numărul petițiilor care au drept subiect „verificarea calculului privind datoria restantă” și „dezacordul față de calculul penalităților” dețin cea mai mare pondere de 31,7 la sută și respectiv 40,1 la sută.

2. Analiza sectoarelor pieței financiare nebankare

2.1 Structura pieței financiare nebankare

Structura pieței financiare nebankare în anul 2022 este compusă din 3 sectoare: piața de capital, sectorul asigurări și sectorul de creditare nebankară (organizațiile de creditare nebankară și asociațiile de economii și împrumut).

Participanții pieței de capital. Potrivit înregistrărilor la sfârșitul anului 2022, Registrul licențelor și autorizațiilor pentru activitate pe piața de capital enumera 28 entități, reducându-se nesemnificativ în anul de raport cu doar o entitate ce deținea autorizația de societate de registru. Prin urmare, CNPF a emis un singur act individual ce vizează retragerea autorizației de societate de registru a Societății pe acțiuni „REGISTRU-IND”, aceasta fiind radiată din Registrul licențelor sau autorizațiilor pentru activitatea pe piața de capital.

Piața primară. Dimensiunea pieței primare de capital, măsurată ca valoare sumară a volumului emisiunilor de valori mobiliare înregistrate în REVM, a crescut în anul de raportare cu 3 021,62 mil. lei, către sfârșitul anului fiind contabilizată, cumulativ, pentru perioada anilor 1992-2022, o valoare de 32,13 mld. lei, ce viza înscrieri conexe în raport cu 3 800 societăți pe acțiuni.

Urmare a radierilor operate în toată perioada, de la fondare până în prezent, la situația din 31.12.2022, în REVM erau listate un număr restant de cca 2 164 societăți pe acțiuni.

Comisia constată că în anul 2022, se atestă un trend ascendent al volumului emisiunilor de valori mobiliare înregistrate în REVM, acest indicator fiind în creștere de circa 6 ori, comparativ cu anul 2021.

Trendul ascendent, marcat în ultimul an de activitate, în materie de volum al emisiunilor de valori mobiliare a fost influențat, cu o pondere de 82,08 la sută (2 426,78 mil. lei) din volumul total (2 956,62 mil. lei) de acțiuni înregistrate în perioada respectivă, de către emisiunile suplimentare de acțiuni, efectuate de către SA „Energocom”, în contextul crizei energetice (4 emisiuni derulate în baza dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale a RM), dar și drept efect al măsurilor de conformare întreprinse de către societățile pe acțiuni, în contextul prevederilor legislației de majorare etapizată a mărimii minime a capitalului social de la 20 mii lei la cel puțin 360 mii lei (la situația din 01.01.2023).

Emisiuni de obligațiuni ale autorităților publice locale înregistrate în 2021-2022:

- anul 2021, volumul emisiunilor de obligațiuni – 7,5 mil.lei (Primăria or. Sângera – 4,5 mil.lei și Primăria mun. Ceadâr – Lunga – 3,0 mil. lei);
- anul 2022, volumul emisiunii de obligațiuni – 65,0 mil.lei (Primăria mun.Chișinău).

Piața secundară. Dimensiunea pieței secundare, măsurată ca valoare și ca număr al tranzacțiilor derulate, subsecvent, în anul de raport pe piața reglementată, sistemul multilateral de tranzacționare (MTF) și în afara pieței reglementate și MTF, a atins mărimi totale de 2 952 tranzacții în valoare de 595,2 mil. lei.

Comisia constată că comparativ cu perioadele precedente, în anul 2022, mărimea pieței secundare a marcat un trend semnificativ descendent al indicatorilor, respectiv, ambii indicatori fiind comparativ cu anul precedent (2021) în scădere (cu 1 465,8 mil. lei sau cu 71,1 la sută ca volum și cu 4 832 tranzacții sau cu 62 la sută ca număr) și, corespunzător, cu 1 074,6 mil. lei (64,3 la sută) sau cu 1 863 tranzacții (38,6 la sută) față de anul 2020.

Analiza structurii tranzacțiilor înregistrate pe piața reglementată denotă că cel mai semnificativ volum revine tranzacțiilor de vânzare-cumpărare (86,21 la sută), urmate de tranzacțiile rezultate în urma derulării ofertei publice pe piața secundară (11,98 la sută).

Tabelul nr. 13 Numărul și valoarea tranzacțiilor cu valori mobiliare

Indicatori	2020		2021		2022	
	Numărul tranzacțiilor , unit.	Valoarea tranzacțiilor , mil. lei	Numărul tranzacțiilor , unit.	Valoarea tranzacțiilor , mil. lei	Numărul tranzacțiilor , unit.	Valoarea tranzacțiilor , mil. lei
Piața reglementată	199	69,5	86	22,5	229	391,6
MTF	94	33,6	84	11,6	81	12,9
În afara pieței reglementate și MTF	4 522	1 566,7	7 614	2 026,9	2 642	190,7
TOTAL	4 815	1 669,8	7 784	2 061,0	2 952	595,2

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

Sistemul multilateral de tranzacționare (MTF). Pe platforma alternativă de tranzacționare MTF, către sfârșitul anului 2022, erau admise spre tranzacționare acțiuni ale 18 emitenți, dintre care acțiunile a 8 emitenți se enumeră printre cele listate constant pe acest segment de piață în perioada 2018-2022, precum și 3 emisiuni de obligațiuni ale Autorităților Publice Locale (Primăria or. Sângera (obligațiuni de clasa I și II) și Primăria municipiului Ceadâr-Lunga), admise spre tranzacționare urmare a plasării acestora în anul 2021. Comisia constată că valoarea totală a tranzacțiilor derulate în cadrul MTF a crescut față de 2021 cu 12 la sută, înregistrând o valoare de 12,96 mil. lei.

Tranzacțiile efectuate în afara pieței reglementate și MTF.

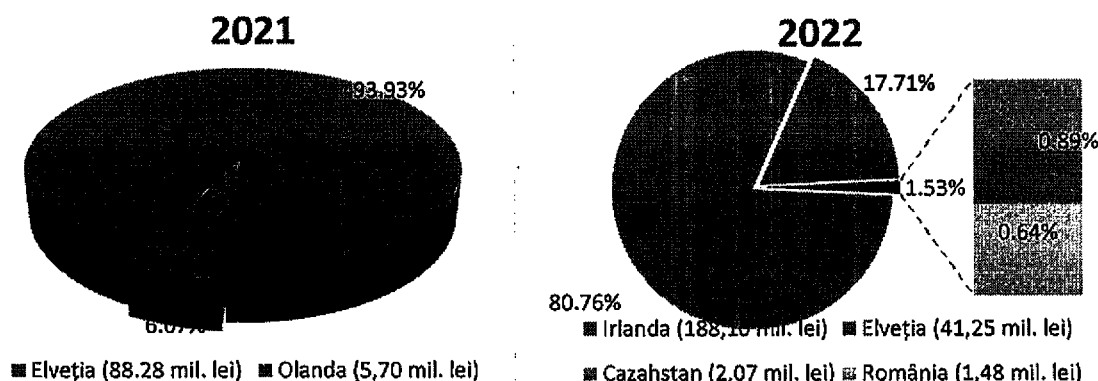
Valoarea totală a tranzacțiilor derulate în afara pieței reglementate și MTF (segmentul extrabursier) a scăzut considerabil în anul de raport, comparativ cu perioada anului 2021, de aproximativ 10,6 ori, iar numărul tranzacțiilor s-a micșorat de circa 2,8 ori.

Structura tranzacțiilor derulate în afara BVM marchează micșorări esențiale la toate tipurile de tranzacții înregistrate pe acest segment și, totodată, reliefează faptul că topul este menținut, în continuare, de volumul tranzacțiilor de tipul „vânzare-cumpărare” (76,9 la sută). O ponderea reprezentativă în structura tranzacțiilor este asigurată de tranzacțiile de donație (5,9 la sută), urmată de tranzacțiile de succesiune (5,6 la sută).

Investiții străine pe piața primară. Evaluată din perspectiva atractivității pieței primare de capital pentru investitorii străini, în anul 2022, investițiile străine directe au cifrat 232,89 mil. lei, comparativ cu 93,98 mil lei în anul 2021.

Investițiile străine pe piața primară de capital au fost atrase prin intermediul emisiunilor închise de valori mobiliare, în cadrul a 4 emitenți (SA ”Farmaco”, SA ”Moldcell”, SA ”Dacia-LV” și SA ”Apavital”), ceea ce constituie 7,87 la sută din valoarea totală a emisiunilor de acțiuni (2 956,62 mil.lei).

Diagrama nr. 2 Structura investițiilor atrase de către societățile pe acțiuni (pe piața primară) în perioada 2021-2022 după originea investitorilor străini

Investiții străine pe piața secundară. Analizând dinamica investițiilor străine atrase prin intermediul pieței secundare pe parcursul a 5 ani consecutiv, iese în evidență interesul chiar mai sporit al investitorilor străini, comparativ cu al celor locali, or, peste 50 la sută din volumul total al tranzacțiilor efectuate pe piața secundară, revine pe seama primilor. Acest trend este menținut și în ultimul an de activitate, ponderea investițiilor străine atrase, în anul 2022, prin intermediul pieței secundare fiind de 63,4 la sută din totalul tranzacțiilor efectuate, înregistrând o ușoară diminuare, comparativ cu nivelul investițiilor consemnate la finele anului 2021 (81,16 la sută din totalul tranzacțiilor).

Valoarea investițiilor străine atrase (cumpărări) prin intermediul pieței secundare în anul 2022 a cunoscut o descreștere cu circa 77,47 la sută, comparativ cu nivelul consemnat la finele anului 2021, înregistrând valoarea de 376,56 mil. lei sau 91,94 la sută din valoarea totală a tranzacțiilor efectuate de nerezidenți pe piața secundară. Simultan, se relevă că investitorii străini – persoane juridice sunt principalii actori și revendică 94,71 la sută din totalul tranzacțiilor efectuate.

După structura tranzacțiilor cu implicarea persoanelor fizice și juridice nerezidente, cea mai semnificativă pondere revine tranzacțiilor de cumpărare (91,94 la sută), urmată de tranzacțiile de vânzare (6,73 la sută).

Tabelul nr. 14 Statistica tranzacțiilor de vânzare și cumpărare efectuate de către nerezidenți în dependență de țara de origine

2021						2022					
cumpărări			vânzări			cumpărări			vânzări		
Țara	Volumul, mil. lei	Cota în vol. total, %	Țara	Volumul, mil. lei	Cota în volumul total, %	Țara	Vol. mil. lei	Cota în vol. total, %	Țara	Vol., mil. lei	Cota în vol. total, %
Franța	1 662,33	99,45	Olanda	1 662,35	99,95	Estonia	354,13	94,04	Austria	12,43	45,10
Bulgaria	8,41	0,50	Ucraina	0,42	0,03	Austria	17,83	4,74	Cipru	8,01	29,06
România	0,27	0,02	Rusia	0,23	0,01	Ungaria	2,01	0,53	Slovenia	6,52	23,66
Letonia	0,22	0,01	Cipru	0,21	0,01	România	1,02	0,27	Croatia	0,25	0,91
Cipru	0,21	0,01	România	0,014	0,00	Germania	0,73	0,20	România	0,18	0,65
Austria	0,06	0,00	SUA	0,01	0,00	Singapore	0,41	0,11	Rusia	0,08	0,29
----	----	----	Grecia	0,003	0,00	Irlanda	0,39	0,10	Ucraina	0,06	0,22
----	----	----	Elveția	0,001	0,00	Altele	0,04	0,01	----	0,03	0,11
	1 671,50	100,0		1 663,24	100,0		376,56	100,0		27,56	100,0

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

Ponderea cea mai înaltă a tranzacțiilor de cumpărare revine investitorilor din Estonia (acțiunile SA "Energbank") și Austria (acțiunile SA „Codreanca”), ceea ce reprezintă 98,8 la sută din total cumpărări, iar a tranzacțiilor de vânzare revine nerezidenților din Austria (acțiunile SA „Codreanca”) și Cipru (acțiunile SA „Agat”), cu o pondere de 74,2 la sută din total vânzări.

Structura pieței de asigurări. La situația din 31.12.2022, 127 entități dețineau licențe/autorizări pentru a desfășura activitate profesionistă pe piața de asigurări, înregistrându-se o creștere cu 8 entități (2 brokeri licențiați și 7 agenți de asigurare autorizați, iar unei societăți de asigurări i-a fost retrasă licența și unei societăți licența i-a fost suspendată) pe parcursul anului.

Tabelul nr. 15 Numărul entităților licențiate pe piața de asigurări

Indicatori	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022
Societăți de asigurare	11	11	10
Brokeri de asigurare și/sau reasigurare	41	44	46
Agenți de asigurare	61	64	71
TOTAL	113	119	127

Urmare a celor examinate, Comisia constată că în anul 2022 piața de asigurări a consemnat o evoluție ascendentă a principalului indicator – prime brute subscrise, care a înregistrat o valoare totală de 2 471,2 mil. lei sau o majorare cu 28,29 la sută comparativ cu anul 2021.

Totodată, se atestă că pe parcursul anului, societățile de asigurare au plătit despăgubiri și indemnizații de asigurare în valoare totală de 905,7 mil. lei, înregistrând o creștere nominală cu 36,79 la sută comparativ cu nivelul anului precedent. Raportul despăgubirilor de asigurare față de primele subscrise a

constituit 36,65 la sută, înregistrând o majorare cu circa 1,07 p.p. comparativ cu nivelul din anul 2021.

Cu referire la structura pieței, Comisia constată în baza datelor prezentate de către Regulator că similar anului precedent, piața a rămas orientată spre asigurări generale, care a constituit 95,67 la sută (94,78 la sută, 2021) din volumul total al primelor brute subscrise. Asigurările de viață au reprezentat 4,32 la sută (5,22 la sută, 2021) din volumul total al primelor brute subscrise. În anul 2022, asigurările obligatorii au reprezentat 46,05 la sută, iar asigurările facultative au acoperit 53,95 la sută din volumul primelor brute subscrise pe piața de asigurări.

Structura sectorului de creditare nebancaară. Sectorul de creditare nebancaară este reprezentat prin organizațiile de creditare nebancaară și asociațiile de economii și împrumut. La situația din 31.12.2022, 384 de entități dețineau autorizații/licențe pentru a desfășura activitate profesionistă pe piața de creditare nebancaară, înregistrând, pe parcursul anului, o reducere cu 6 entități.

Creditarea nebancaară, efectuată prin intermediul OCN, a reprezentat 92.13 la sută (91,20 la sută, 2021) din volumul total al creditelor oferite pe piața financiară nebancaară.

Tabelul nr. 16 Numărul entităților de creditare nebancaară

Indicatori	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022
Organizații de creditare nebancaară	166 (154*)	163 (143*)	162 (127*)
Asociații de economii și împrumut	228	226	221
Asociații de economii și împrumut centrale	1	1	1
TOTAL	395	390	384

*OCN care au dreptul de a desfășura activitatea de creditare nebancaară

3. Activitatea operațională a CNPF

3.1 Procesul decizional

În vederea realizării atribuțiilor conferite de legea-cadru, Consiliul de administrație, în cadrul a 66 de ședințe (49 de ședințe ordinare și 17 ședințe extraordinare), a adoptat 676 de decizii atât sub formă de acte normative, cât și sub forma actelor cu caracter individual (83 de Înscrieri Protocolare, 550 de Hotărâri și 43 de Ordonanțe).

În scopul promovării proiectelor de acte normative care vizează activitatea CNPF, în cadrul ședințelor CA, au fost examinate și aprobate 568 de decizii, dintre care 226 sunt în domeniul pieței de capital, 214 – pieței de asigurări, 128 – creditare nebancaară. Adicional, au fost adoptate 108 de decizii aferente organizării și funcționării Regulatorului.

Deschiderea către public și transparența decizională a CNPF se reflectă în consultările publice, care, în anul 2022, au vizat 27 de proiecte de acte normative și anunțuri de inițiere a elaborării acestora. Astfel, în cadrul ședințelor CA au fost aprobate 15 acte normative cu caracter de reglementare, care au vizat piața de capital, sectorul asigurărilor și cel de creditare nebancaară. Informația respectivă este accesibilă pe pagina web oficială a CNPF.

Cu referire la reprezentarea juridică a intereselor CNPF, pe parcursul perioadei de raportare a fost asigurată participarea în 136 de procese judiciare, dintre care 47 au fost acțiuni noi inițiate în anul 2022.

Ca rezultat al examinării dosarelor judiciare în care CNPF a fost implicată, s-au finalizat cu câștig de cauză fiind emise decizii irevocabile (inclusiv în ordine de recurs - Cap. IV din Codul administrativ) în 13 cauze, decizii definitive au fost emise în 37 de cauze. Decizii definitive defavorabile CNPF au fost emise în 5 cauze. Complementar, în perioada de referință au fost examinate în procedura prealabilă 24 de cereri.

3.2 Cooperarea interinstituțională și internațională

Cu referință la acest subiect, Comisia constată că în vederea realizării cu succes a atribuțiilor specifice de reglementare și supraveghere conferite de lege, CNPF a colaborat activ cu instituțiile din administrația publică centrală și autoritățile responsabile din domeniu. O direcție importantă în cadrul cooperării interinstituționale a fost semnarea acordurilor de colaborare între autoritățile și instituțiile publice, care vine să contribuie la consolidarea cooperării reciproce și facilitarea schimbului de informații, materiale aferente activității pentru realizarea mai eficientă a obiectivelor părților semnatare.

În acest sens, în perioada de referință au fost negociate și semnate următoarele acorduri/ activități de coordonare și colaborare:

- Acordul de colaborare între CNPF și Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova;
- Acordul de colaborare între CNPF și Asociația Obștească „FINEDU”;
- Cooperarea în cadrul Comitetului Național de Stabilitate Financiară (CNSF);
- Colaborarea în cadrul Consiliului economic pe lângă Prim-ministrul Republicii Moldova
- Cooperarea în cadrul Consiliului de supraveghere publică a auditului;
- Cooperarea în cadrul Consiliului de contabilitate și raportare financiară de pe lângă Ministerul Finanțelor.

Cooperarea cu instituțiile financiare internaționale și cu autoritățile similare din alte state. CNPF a continuat dialogul și interacțiunea cu partenerii de dezvoltare, mai cu seamă cu Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială, Comisia Europeană și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, beneficiind de asistență consultativă în domeniul consolidării capacităților de reglementare și supraveghere a pieței financiare nebancale și a promovat, în continuare, reformele inițiate în anii precedenți. Astfel, în anul 2022, a fost promovată și votată de Parlament noua legislație în asigurări armonizată cu acquis-ul comunitar și cu cadrul normativ privind creditarea responsabilă în sectorul de creditare nebancale, conformat cu bunele practici europene și internaționale, menit să reseteze și să consolideze piața financiară nebancale din Republica Moldova.

În cadrul Proiectului de asistență tehnică „Suport pentru implementarea Misiunii Înălților Consilieri ai Uniunii Europene 2019-2021”, CNPF a avut o colaborare eficientă cu Consilierul de rang înalt al UE și experții Delegației UE în Republica Moldova în procesul de promovare și implementare a reformelor pe

piața financiară nebancaară și de realizare a angajamentelor asumate în cadrul Acordului de Asociere RM-UE.

În perioada de referință CNPF a continuat implementarea proiectului Twinning „Consolidarea supravegherii, guvernantei corporative și gestionării riscului în sectorul financiar din Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană. În cadrul proiectului au fost organizate mai multe misiuni ale experților de la Banca Națională a României, Banca Centrală a Lituaniei (Lietuvos bankas), Autoritatea de Supraveghere Financiară din România și Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor din România, care au oferit asistența consultativă necesară în procesul de ajustare a cadrului normativ aferent la reglementările UE și la standardele internaționale și de consolidare a capacităților operaționale și instituționale ale CNPF, pentru a asigura implementarea, cu succes, atât a reformelor inițiate, cât și a angajamentelor asumate în Acordul de Asociere RM-UE.

În cadrul activităților de colaborare cu Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), CNPF a participat de comun cu alte instituții la următoarele activități:

- examinarea Raportului de evaluare a cadrului legal și normativ al Republicii Moldova privind schimbul de informații la solicitare de către Forumul Global al OCDE privind implementarea standardului internațional pentru schimbul de informații la solicitare;
- evaluarea Republicii Moldova în cadrul programului subregional de evaluare inter pares „Planul de acțiuni anticorupție de la Istanbul” al Rețelei Anticorupție pentru Europa de Est și Asia Centrală (ACN), din cadrul OCDE;
- evaluarea Strategiilor Naționale de Educație Financiară și participarea în cadrul grupului de lucru privind elaborarea Strategiei Naționale de Educație Financiară;
- participarea la activități aferente incluziunii și educației financiare și protecției consumatorului de produse și servicii financiare;
- participarea la activități în domeniul Digitalizării finanțării consumatorilor și a educației financiare în Europa de Sud-Est în cadrul proiectului de asistență tehnică pentru educație financiară în țările OECD.

În anul 2022, cu suportul partenerilor de dezvoltare, CNPF a beneficiat și a implementat și un număr semnificativ de proiecte de asistență externă tehnică și financiară.

3.2 Resurse umane

În anul 2022, CNPF a funcționat în baza structurii organizaționale aprobate prin decizia nr. 51/3/2022, efectivul limită fiind de 119 unități de personal. Efectiv, la 31.12.2022, CNPF a avut un total de 99 de salariați ce cuprinde personalul CNPF în număr de 96 de persoane și 3 membri ai Consiliului de administrație, dintre care:

- 76,77 la sută (76 de unități au fost antrenați în gestiunea nemijlocită a ariei de atribuții conferite de legea-cadru) și 20,20 la sută (20 unități – în activități „de suport” adițional misiunii instituționale).
- Rata fluctuației de personal a constituit 10,10 la sută.
- 29,29 la sută (29) salariați au deținut funcții de conducere, iar 70,71 la sută (70) – funcții executorii de profil.

3.3 Transparența instituțională, comunicarea publică și educația financiară

În total, în anul 2022, au fost elaborate și distribuite peste 230 de materiale de comunicare publică, care au inclus infografice, comunicate de presă, anunțuri, noutăți, statistici despre activitatea entităților supravegheate, articole din presă și reportaje video, cu participarea reprezentanților CNPF etc.

În perioada de raportare, au fost elaborate și difuzate 143 de comunicate de presă ce vizează activitatea CNPF și evenimentele de pe piața financiară nebanară, inclusiv 51 referitoare la deciziile aprobate în cadrul ședințelor Consiliului de administrație.

În anul 2022, au fost încheiate parteneriate privind educația financiară cu Asociația Obștească „FINEDU” și Camera de Comerț și Industrie, precum și inițiate colaborări cu Asociația Obștească „Junior Achievement” și Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului.

În anul 2022, CNPF a elaborat și publicat, cu suportul Programului USAID, Ghidul practic privind emisiunea și tranzacționarea obligațiunilor corporative, cu scopul de a promova încrederea în serviciile și instrumentele financiare specifice pieței de capital din Republica Moldova și creșterea interesului publicului pentru astfel de investiții.

Totodată, CNPF a instruit reprezentanții companiilor participante la programul „Academia Exportatorilor”, organizat de Camera de Comerț și Industrie (CCI) în perioada 19 octombrie – 9 noiembrie 2022. Activitatea a avut drept obiectiv familiarizarea societăților comerciale cu oportunitățile de dezvoltare a afacerilor prin prisma instrumentelor financiare disponibile pe piața de capital din Republica Moldova, în scopul promovării incluziunii financiare

De asemenea, au fost organizate campanii și activități de educație financiară cu ocazia:

- Săptămânii Internaționale de Educație Financiară (21-27 martie 2022). CNPF și participanții profesioniști s-au implicat activ în activitățile de educare financiară a populației, inclusiv a tinerilor și adolescenților. Printre entitățile care au dat curs îndemnului autorității de supraveghere de a organiza activități educative se numără: Bursa de Valori a Moldovei, Pro Invest Capital, Grawe Carat Asigurări, AEÎ Hrușova, AEÎ Microinvest, OCN SEBO CREDIT, OCN SMART CREDIT, OCN OPTIM CAPITAL, OCN OK Credit etc. În particular, au fost organizate seminare tematice și conferințe video pentru elevii și studenții de la Liceul Teoretic „Gheorghe Asachi”, Universitatea de stat din Moldova, Universitatea Tehnică din Moldova, Colegiul de Vinificație din Stăuceni, Colegiul Național de

Comerț al Academiei de Studii Economice din Moldova, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Centrul Republican „Artico” etc. Postările publicate pe rețelele de socializare au avut un impact considerabil, ajungând la circa 28 000 persoane.

- Zilei Copilului (1 iunie). Au fost organizate la sediul CNPF, în premieră, activități distractive de educație financiară pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 9 și 11 ani. Activitatea, la care au participat peste 20 de copii, a fost desfășurată cu sprijinul AO FINEDU și al Clubului Moldovenesc de Jocuri Intellectuale.

- CNPF a moderat o sesiune de educație financiară pentru 60 de participanți ai taberei de vară FINEDU Camp 2022 (27.07.2022). Participanții au avut posibilitatea să afle despre misiunea și rolul autorității de supraveghere, precum și despre diverse aspecte din activitatea celor trei sectoare ale pieței financiare nebankare.

- În contextul Săptămânii Internaționale a Investitorului (3-9 octombrie 2022), au fost desfășurate o serie de acțiuni, printre care organizarea vizitei unui grup de 25 de elevi de la Liceul Teoretic „Spiru Haret” (FINEDU SH) la sediul CNPF.

- Cu ocazia Zilei CNPF (12 noiembrie), a fost pregătit, în colaborare cu Televiziunea Unda Liberă, un material video educativ privind rolul, misiunea, atribuțiile și istoria CNPF ș.a.

3.3 Execuția bugetară

Concordat cu principiul autonomiei financiare, în condițiile art. 6 din Legea nr. 192/1998, CNPF se finanțează integral din venituri proprii colectate din taxele și plățile achitate de participanții pieței și din alte surse legale.

Bugetul pentru anul 2022 a fost aprobat la partea de venituri în sumă de 53 000,0 mii lei, la partea de cheltuieli – 58 400,0 mii lei și, respectiv, deficit – 5400,0 mii lei (Hotărârea CNPF nr. 1/2/2022), fiind rectificat prin Hotărârea CNPF nr. 36/19/2022: la venituri - 60 000,0 mii lei, la cheltuieli – 62 900,0 mii lei, mărimea deficitului constituind 2 900,0 mii lei.

Tabelul nr. 17 Indicatorii bugetari, mii lei

Indicatori	Efectiv realizat 2020	Efectiv realizat 2021	2022	
			Aprobat/rectificat	Efectiv realizat
Venituri	48 019,3	55 064,7	53 000,0/60 000,0	66 001,3
Cheltuieli	52 905,5	51 866,4	58 400,0/62 900,0	58 181,0

Execuția veniturilor. Veniturile înregistrate în perioada de gestiune (66 001,3 mii lei) au marcat o majorare de 10 la sută, comparativ cu sumele estimative rectificate. În aspect sectorial, structura veniturilor se prezintă astfel:

Tabelul nr. 18 Raportul de venituri

Tipul veniturilor	2020		2021		2022	
	Suma, mii lei	Ponderea %	Suma, mii lei	Ponderea %	Suma, mii lei	Ponderea %

Venituri aferente:						
pieței de capital	9 774,2	20,4	12 365,4	22,5	12 497,9	19,0
pieței de asigurări	15 336,4	31,9	20 358,8	37,0	27 228,8	41,2
domeniului de creditare nebancaară	18 474,9	38,5	19 227,4	34,9	21 521,4	32,6
Alte surse legale de venit	4 433,8	9,2	3 113,1	5,6	4 753,2	7,2
TOTAL	48 019,3	x	55 064,7	X	66 001,3	x

Sursa: Raportul CNPF 2022

▪ Partea preponderentă (41,2 la sută) în totalul veniturilor revine surselor aferente pieței de asigurări, cota de 32,6 la sută – plăților regulatorii achitate de entitățile din sectorul de creditare nebancaară (OCN și AEI);

▪ Veniturile provenite din operațiunile pe piața de capital în valori absolute s-au poziționat aproape la același nivel, iar ponderea acestora este într-o ușoară descreștere. Componenta „Alte surse legale de venit” a înregistrat, în perioada raportată, per total 4 753,2 mii lei, acestea integrând încasări adiționale activităților CNPF de licențiere/autorizare, precum și plasării disponibilităților instituției în depozite și valori mobiliare de stat.

Execuția cheltuielilor. Cheltuielile per total realizate au însumat cifra de 58 181,0 mii lei, ceea ce constituie 92,5 la sută în raport cu suma bugetată. Cheltuielile (în evoluție, 2020-2022) sunt structurate după cum urmează:

Tabelul nr. 19 Raportul de cheltuieli

Tipul cheltuielilor	2020		2021		2022	
	Suma, mii lei	%	Suma, mii lei	%	Suma, mii lei	%
Cheltuieli de personal	45 212,3	85,5	48 587,8	93,7	53 589,2	92,1
Plata serviciilor	2 719,1	5,1	2 747,8	5,3	3 410,8	5,9
Deplasări în interes de serviciu	4,4	0,0	0,0	0,0	422,0	0,7
Procurare bunuri	883,1	1,7	372,5	0,7	642,8	1,1
Cheltuieli capitale	4 086,6	7,7	158,3	0,3	116,2	0,2
TOTAL	52 905,5	x	51 866,4	X	58 181,0	x

Sursa: Raportul CNPF 2022

Plata bunurilor și serviciilor (pentru anul 2022 – 4053,6 mii lei) include:

- cheltuielile pentru utilități publice (700,7 mii lei);
- serviciile informaționale (1 643,9 mii lei);
- alte cheltuieli de întreținere (480,1 mii lei): servicii de reparație, de asigurare a bunurilor a încăperilor, servicii pază, servicii bancare, poștale;
- serviciile de asistență, consultanță și expertiză (480,0 mii lei);
- formarea profesională (106,1 mii lei);
- procurarea bunurilor 642,8 mii lei (combustibil, materiale de uz gospodăresc și rechizite de birou etc.).

De facto, cheltuielile de personal au constituit, de întotdeauna – de la momentul constituirii autorității de supraveghere nebancare până la zi - categoria economică principală de cheltuieli recurente, cu impact major asupra structurii economice a bugetului.

Valoarea cheltuielilor de personal este într-o conexiune directă cu organigrama, statele de personal aprobate și efectivul angajat, ținând cont de eventualele modificări structurale, fiind concordate cu prevederile Regulamentului cu privire la sistemul de retribuire și stimulare a salariaților CNPF/Contractului colectiv de muncă.

Astfel, suma plătită pentru remunerarea personalului a fost executată în mărime de 40 528,5 mii lei, ceea ce reprezintă 99,0 la sută din alocațiile bugetate. Cheltuielile aferente fondului de remunerare (contribuțiile obligatorii ale instituției pentru asigurări sociale) s-au executat în sumă de 11 768,8 mii lei sau 20,2 la sută raportat la totalul cheltuielilor și, respectiv, 21,9 la sută din totalul cheltuielilor de personal.

Urmare a examinării Raportului, precum și a prezentării acestuia de către Comisia Națională a Pieței Financiare, Comisia economie, buget și finanțe, constată următoarele:

1. În anul 2022, activitatea CNPF s-a axat pe crearea premiselor regulatorii de dezvoltare a unei piețe de asigurări reziliente prin următoarele acțiuni:

- modificarea cadrului normativ ce vizează cerințele privind calitatea activelor admise să acopere rezervele tehnice de asigurare și marja de solvabilitate minimă;
- majorarea cerinței de capital minim al societăților de asigurare, în vederea asigurării unui capital adecvat în raport cu riscurile asumate;
- îmbunătățirea cadrului de guvernanță corporativă, precum și sporirea cerințelor de profesionalism și integritate față acționari și management.

2. În anul 2022, CNPF și-a exercitat prerogativele legale privind supravegherea pieței financiare nebancare prin următoarele acțiuni:

- efectuarea controalelor din teren și din oficiu;
- adoptarea de decizii și dispunerea de măsuri executorii pentru participanții la piața financiară nebancară;
- oferirea de consultanță privind cadrul normativ pentru a sprijini participanții la piața financiară nebancară să aplice corect normele legale.

3. Cu referire la sectorul de creditare nebancară, în anul 2022, pe lângă activitatea de monitorizare a evoluției indicatorilor economico-financiar, 134 de organizații de creditare nebancară (OCN) au fost subiecți ai unui control tematic din oficiu și două OCN au fost supuse controalelor planificate privind respectarea cerințelor cadrului normativ aferent activității de creditare nebancară. Ca rezultat, CNPF a aprobat o serie de decizii, dispunând:

- restituirea mijloacelor bănești în sumă de 441 485 lei la 28 de consumatori de servicii de creditare nebankare, ca urmare a încălcării cerinței privind neadmiterea aplicării oricăror plăți (inclusiv dobânzi, comisioane, taxe, penalități, dobânzi de întârziere și orice alt tip de plăți) aferente unui contract de acordare a creditului nebankar sau de leasing financiar a căror valoare totală să depășească valoarea debursată conform contractului în cauză;

- suspendarea operațiunilor bancare la conturile curente;
- aplicarea sancțiunii sub formă de amendă în mărime de 10 600 lei unui OCN;

Au fost efectuate 9 controale la Asociațiile de Economii și Împrumut (AEÎ) de categoria B, fiind dispuse o serie de măsuri de înlăturare a deficiențelor constatate. Printre acțiunile întreprinse se numără:

- instituirea administrării speciale în cadrul a trei AEÎ, cu desemnarea administratorilor speciali;
- retragerea licenței unei asociații;
- prescrierea la opt entități de a se conforma cerințelor legislației;
- atragerea la răspundere contravențională a administratorilor și aplicarea amenzilor în sumă totală de 15 250 lei.

4. Pe piața de capital, obiectivul de bază a fost consolidarea cadrului normativ primar și secundar pe piața de capital avându-se în vedere alinierea la standardele euro comunitare și îmbunătățirea proceselor și mecanismelor de operare pe piață, inclusiv prin prisma protecției investitorilor.

În cadrul activității de supraveghere a participanților profesioniști, în anul 2022, Comisia Națională a Pieței Financiare:

- a monitorizat din oficiu 5532 de rapoarte;
- a verificat 233 de tranzacții cu valorile mobiliare corporative și a efectuat controlul complex al activității desfășurate de doi participanți profesioniști la piața de capital;
- aplicarea unei amenzi în mărime de 200 000 lei;
- retragerea unui certificat de calificare pentru desfășurarea activității pe piața de capital, opt atenționări, un avertisment, două prescrieri de conformare la legislația în vigoare, precum și suspendarea circulației unor valori mobiliare;
- au fost aplicate sancțiuni în sumă de 14 250 lei;
- a monitorizat cca 700 de rapoarte ale emitenților de valori mobiliare din perspectiva respectării de către aceștia a cerințelor legale privind diseminarea informațiilor către investitori.

5. A fost garantată stabilitatea sectorului de asigurări prin calibrarea acțiunilor de supraveghere și control, prin următoarele acțiuni:

- au fost efectuate 6 controale în teren, dintre care unul a vizat absolut toți asiguratorii, precum și au fost elaborate 42 analize din oficiu în comparație cu 27 elaborate în 2021, în cadrul misiunilor de control, 7 asigurători au fost sancționați cu amendă în cuantum de 593 300 lei și opt asigurători - cu avertisment;

- a fost îmbunătățită impunerea respectării drepturilor contractuale ale asiguraților prin prisma condițiilor și tarifelor de asigurare notificare CNPF;
- a fost instituită administrarea specială în cadrul unei societăți de asigurare aflate istoric în dificultate.

Urmare a audierii Raportului, Comisia recomandă Comisiei Naționale a Pieței Financiare următoarele:

1. realizarea acțiunilor necesare pentru impulsionearea pieței de capital autohtone și stimularea tranzacțiilor pe piața valorilor mobiliare focusate în special pe dezvoltarea infrastructurii pieței de capital prin modernizarea Bursei de Valori a Moldovei și interconectarea cu Bursa de Valori București, precum și extinderea capacităților Depozitarului Central Unic pentru facilitarea integrării pieței de capital din Moldova în ecosistemul regional;
2. dezvoltarea pieței obligațiunilor corporative, municipale, de stat;
3. stabilirea relațiilor de colaborare pentru a prelua cele mai eficiente practici de dezvoltare utilizate în scopul atragerii investitorilor și investițiilor pe piața bursieră din Moldova;
4. dezvoltarea infrastructurii de tranzacționare pe piața de capital în conformitate cu standardele europene și continuarea procesului de armonizare a legislației naționale la cea comunitară;
5. dezvoltarea oportunităților de sporire a accesului la finanțare pentru agenții economici din Republica Moldova și de diversificare a oportunităților pentru investitori pe piața de capital;
6. stimularea educației financiare prin dezvoltarea cunoștințelor financiare în sporirea încrederii în instrumentele de investiții pe piața de capital și de protejare a drepturilor și intereselor consumatorilor;
7. promovarea în continuare a practicii de creditare responsabilă în vederea neadmiterii supraîndatorării consumatorilor;
8. intensificării dialogului cu participanții profesioniști și oferirii tuturor informațiilor necesare pentru a asigura respectarea cadrului normative;
9. creșterea eficacității în supravegherea pieței financiare nebancale prin trecerea la supravegherea activității entităților în baza prevenirii și gestiunii riscurilor;
10. consolidarea capacităților instituționale și operaționale ale CNPF.

În contextul celor expuse, Comisia economie, buget și finanțe, propune Parlamentului de a lua act de Raportul Comisiei Naționale a Pieței Financiare pentru anul 2022.

Radu MARIAN
Președintele Comisiei